

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE

Masarykova cesta 16, 1000 Ljubljana

T: 01 400 52 00

F: 01 400 53 21

E: gp.mvi@gov.si

www.mvi.gov.si

Številka: 0070-75/2023/466
Ljubljana, 23. 11. 2023
EVA: 2023-3350-0032
GENERALNI SEKRETARIAT VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE Gp.gs@gov.si
ZADEVA: NOVO GRADIVO ŠT. 2 Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o osnovni šoli – predlog za obravnavo
1. Predlog sklepov vlade: Na podlagi drugega odstavka 2. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13-ZDU-1G, 65/14, 55/17 in 163/22) je Vlada Republike Slovenije na ... seji pod točko ... dne ..... sprejela naslednji S K L E P Vlada Republike Slovenije je določila besedilo Predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o osnovni šoli in ga pošlje v obravnavo Državnemu zboru po rednem postopku. <p style="text-align: right;">Barbara Kolenko Helbl generalna sekretarka</p> Priloga: – besedilo predloga zakona Prejmejo: - Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje - Ministrstvo za finance - Ministrstvo za kulturo - Ministrstvo za zdravje - Ministrstvo za javno upravo - Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport - Informacijski pooblaščenec - Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo - Urad Vlade Republike Slovenije za komuniciranje
2. Predlog za obravnavo predloga zakona po nujnem ali skrajšanem postopku v državnem zboru z obrazložitvijo razlogov:
NE
3.a Osebe, odgovorne za strokovno pripravo in usklajenost gradiva:

<ul style="list-style-type: none"> – dr. Darjo Felda, minister – Janja Zupančič, državna sekretarka 		
3.b Zunanji strokovnjaki, ki so sodelovali pri pripravi dela ali celotnega gradiva:		
Predlog zakona je pripravljalo več delovnih skupin Ministrstva za vzgojo in izobraževanje, svetovalci Zavoda RS za šolstvo (ZRSS) ter člani državne komisije za nacionalno preverjanje znanja, ki deluje v okviru Republiškega izpitnega centra (RIC)		
4. Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu državnega zbora:		
<ul style="list-style-type: none"> – dr. Darjo Felda, minister – Janja Zupančič, državna sekretarka – Rado Kostrevec, v. d. generalnega direktorja Direktorata za predšolsko vzgojo in osnovno šolstvo 		
5. Kratek povzetek gradiva:		
Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o osnovni šoli prinaša naslednje novosti:		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Umestitev nacionalnega preverjanja znanja za učence 3. razreda ter umestitev možnosti upoštevanja dosežkov pri nacionalnem preverjanju znanja kot eno izmed meril za izbiro kandidatov v primeru omejitve vpisa v programih srednješolskega izobraževanja 2. Prenova koncepta razširjenega programa osnovne šole 3. Uvedba obveznega prvega tujega jezika v 1. razred 4. Sistemske spremembe za izobraževanje učencev na domu, ureditev izobraževanja na domu za učence s posebnimi potrebami in uvedba posebnih oblik izobraževanja zanje 5. Spremembe pri izobraževanju učencev s posebnimi potrebami 6. Uvedba pouka slovenskega znakovnega jezika in jezika gluhoslepih <p>V novem gradivu št. 2 je v 30. členu dodan odstavek, ki šolam, ki izvajajo program s posebnimi pedagoškimi načeli, omogoča, da v 3. in 6. razredu ni potrebno izvajati NPZ. Spremenjeni so člani, ki so bili v neskladju z besedilom kurikularnega dokumenta (5. in 12. člen). Natančneje so opredeljeni cilji ter načela predloga zakona v skladu s pripombo Službe Vlade RS za zakonodajo.</p>		
6. Presoja posledic za:		
a)	javnofinančna sredstva nad 40.000 EUR v tekočem in naslednjih treh letih	NE
b)	usklajenost slovenskega pravnega reda s pravnim redom Evropske unije	NE
c)	administrativne posledice	NE
č)	gospodarstvo, zlasti mala in srednja podjetja ter konkurenčnost podjetij	NE
d)	okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki	NE
e)	socialno področje	NE
f)	dokumente razvojnega načrtovanja: <ul style="list-style-type: none"> – nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja – razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna – razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij 	NE
7.a Predstavitel ocene finančnih posledic nad 40.000 EUR:		
(Samo če izberete DA pod točko 6.a.)		
Finančna sredstva za izvedbo vseh elementov programske prenove, ki jih predlaga novela zakona, se zagotovijo iz obstoječega proračuna Ministrstva za vzgojo in izobraževanje.		

I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu				
	Tekoče leto (t)	t + 1	t + 2	t + 3
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov državnega proračuna	/	/	/	/
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov občinskih proračunov	/	/	/	/
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov državnega proračuna	/	/	/	/
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov občinskih proračunov	/	/	/	/
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) obveznosti za druga javnofinančna sredstva	/	/	/	/
II. Finančne posledice za državni proračun				
II. a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
/	/	/	/	/
SKUPAJ				
II. b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				
II. c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:				
Novi prihodki	Znesek za tekoče leto (t)		Znesek za t + 1	
SKUPAJ			/	
OBRAZLOŽITEV:				
I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu				
Predlagane spremembe zakona so javnofinančno nevtralne, saj bo prenovljenemu konceptu razširjenega programa sledil prenovljen način financiranja razširjenega programa na udeleženca.				
II. Finančne posledice za državni proračun				
7.b Predstavitev ocene finančnih posledic pod 40.000 EUR:				
/				
8. Predstavitev sodelovanja z združenji občin:				

Vsebina predloženega gradiva (predpisa) vpliva na: – pristojnosti občin, – delovanje občin, – financiranje občin.	DA/NE
Gradivo (predpis) je bilo poslano v mnenje: ☐ Skupnosti občin Slovenije SOS: DA/NE ☐ Združenju občin Slovenije ZOS: DA/NE ☐ Združenju mestnih občin Slovenije ZMOS: DA/NE Gradivo je bilo dostopno preko portala e-demokracija. Predlogi in pripombe združenj so bili upoštevani: ☐ v celoti, ☐ večinoma, ☒ delno ☐ niso bili upoštevani.	
Bistveni predlogi in pripombe, ki niso bili upoštevani: – uvajanje novih predmetov v predmetnik, – uvedba poučevanja drugega tujega jezika v vse razrede, – ukinitve ocenjevanja znanja za učence, ki se izobražujejo na domu, – brezplačne prevoze v celoti prevzame ministrstvo, – dopustitev možnosti obiskovanja šol, ki niso vpisane v razvid in ne izvajajo javno veljavnega programa osnovne šole, – oprostitev opravljanja nacionalnega preverjanja znanja za določene šole, – možnost začasne izključitve učenca iz šole, – vpis v osnovno šolo samo na območju stalnega prebivališča.	
9. Predstavitev sodelovanja javnosti:	
Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja:	DA
10. Pri pripravi gradiva so bile upoštevane zahteve iz Resolucije o normativni dejavnosti:	DA
11. Gradivo je uvrščeno v delovni program vlade:	DA
Janja Zupančič DRŽAVNA SEKRETARKA	

Priloge:

- predlog sklepa Vlade Republike Slovenije;
- predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o osnovni šoli;
- MSP test;
- mnenje Službe Vlade Republike Slovenije za zakonodajo, Ministrstva za finance, Ministrstva za zdravje, Ministrstva za gospodarstvo, turizem in šport, Ministrstva za kulturo, Ministrstva za digitalno preobrazbo, Ministrstva za javno upravo.

EVA: 2023-3350-0032

Številka:

Datum:

Na podlagi drugega odstavka 2. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13-ZDU-1G, 65/14, 55/17 in 163/22) je Vlada Republike Slovenije na ... seji pod točko ... dne ..... sprejela naslednji

S K L E P

Vlada Republike Slovenije je določila besedilo Predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o osnovni šoli in ga pošlje v obravnavo Državnemu zboru po rednem postopku.

Barbara Kolenko Helbl
generalna sekretarka

Priloga:

- besedilo predloga zakona

Prejmejo:

- Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje
- Ministrstvo za finance
- Ministrstvo za kulturo
- Ministrstvo za zdravje
- Ministrstvo za javno upravo
- Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport
- Informacijski pooblaščenec
- Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo
- Urad Vlade Republike Slovenije za komuniciranje

ZAKON O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O OSNOVNI ŠOLI

I UVOD

1 OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJETJE PREDLOGA ZAKONA

1.1 Ocena stanja

Osnovnošolsko izobraževanje ureja Zakon o osnovni šoli (Uradni list RS, št. 81/06 – uradno prečiščeno besedilo, 102/07, 107/10, 87/11, 40/12 – ZUJF, 63/13, 46/16 – ZOFVI-K in 76/23; v nadaljnjem besedilu: ZOsn). V uvodnem delu ZOsn so med drugim opredeljeni cilji osnovnošolskega izobraževanja, pravica do izbire oblik izobraževanja, učni jezik in dopolnilno izobraževanje. Cilji osnovnošolskega izobraževanja, ki so opredeljeni v ZOsn, so izhodišče za sistemske in vsebinske rešitve v organizaciji in delu osnovne šole. V okviru programa in organizacije dela v osnovni šoli so na zakonski ravni urejeni sestavine programa osnovnošolskega izobraževanja, predmetnik in učni načrt ter načrtovanje in organizacija dela v osnovni šoli. ZOsn ureja tudi pravice in dolžnosti učencev v osnovni šoli, področje preverjanja in ocenjevanja znanja ter napredovanja učencev. V tej povezavi je določeno tudi izdajanje spričeval v osnovni šoli in vodenje zbirk osebnih podatkov, v zaključnem delu pa so vsebovane kazenske določbe za kršitve zakona.

Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o osnovni šoli (v nadaljnjem besedilu: predlog zakona) določa spremembe in dopolnitve na naslednjih področjih:

1. nacionalno preverjanje znanja,
2. prenovljeni koncept razširjenega programa osnovne šole,
3. uvedba obveznega prvega tujega jezika v 1. razred,
4. izobraževanje učencev na domu,
5. dopolnitev sprememb pri izobraževanju učencev s posebnimi potrebami,
6. uvedba pouka slovenskega znakovnega jezika in jezika gluhoslepih.

1.1.1 Nacionalno preverjanje znanja

Nacionalno preverjanje znanja se pripravlja in izvaja na podlagi ZOsn in Pravilnika o nacionalnem preverjanju znanja v osnovni šoli (Uradni list RS, št. 30/13 in 49/17) in ima v Sloveniji dolgo tradicijo. Njegovi začetki segajo v šolsko leto 2001/02, ko je bilo vpeljano z namenom izboljšanja znanja učencev ter izboljšanja kakovosti poučevanja in učenja. Čeprav se je sistem nacionalnega preverjanja znanja v dvajsetih letih večkrat spremenil, sta navedena

temeljna cilja, zapisana tudi v Izhodiščih nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli, sprejetih leta 2005, ostala nespremenjena. V šolskem letu 2005/06 je zaradi različnih razlogov prišlo do sprememb zakonskih in podzakonskih dokumentov, ki določajo namen, cilje in izvedbo zunanjega preverjanja znanja. Spremenile so se okoliščine izvajanja zunanjega preverjanja znanja, saj so v devetletni program vstopile vse osnovne šole, kar je izrazito povečalo število učencev, ki so bili vključeni v zunanje preverjanje znanja. Organizacija in izvedba zunanjega preverjanja znanja v obdobju od leta 2002 do leta 2005 (postopki in izvedba po vzoru splošne mature, eksterni/zunanji in interni/notranji del preverjanja, zunanje ocenjevanje, trije izvedbeni roki ter vpliv na zaključevanje šole in vpis na naslednjo stopnjo izobraževanja) nista bili vzdržni za celoten sistem. Ugotovitve iz pretvarjanja doseženega števila točk na zunanjem preverjanju znanja v lestvice ocen pa so kazale tudi na previsoka pričakovanja glede doseženega znanja devetošolcev (RIC, 2004, str. 83–88, v Izhodišča nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli, Državni izpitni center, 2022, str. 7). Navedene pomanjkljivosti ter težnja po povečanju avtonomije osnovnih šol in decentralizaciji šolskega sistema so vplivale na uvedbo zunanjega preverjanja ob koncu 6. in 9. razreda, ki ima formativno funkcijo in se v takšni obliki izvaja še danes. Namen formativnega zunanjega preverjanja je pridobiti čim več dodatnih informacij o znanju učencev, poučevanju ter delovanju šole in celotnega šolskega sistema (Bečaj, 2008, str. 1, v Izhodišča nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli, Državni izpitni center, 2022, str. 7). Preverjajo se vsi standardi znanja in obvezni cilji učnih načrtov za učni jezik, matematiko in tretji predmet, ki jih je mogoče preveriti pisno. Tretji predmet v 6. razredu je prvi tuji jezik, v 9. razredu pa minister, pristojen za šolstvo (v nadaljnjem besedilu: minister) izbere največ štiri obvezne predmete iz predmetnika 8. in 9. razreda, iz katerih se bo znanje učencev preverjalo. Z vzorčenjem se določi, na kateri osnovni šoli se bo preverjal posamezni izbrani tretji predmet. Država tako pridobi informacije za zagotavljanje kakovosti splošne izobrazbe in trajnega znanja generacij, za vzdrževanje kakovosti javnega šolskega sistema in hkrati za načrtovanje sprememb. Bistvena novost v letu 2005 je bila, da dosežki na nacionalnem preverjanju znanja za učenke in učence niso več odločilnega pomena, da ne vplivajo na zaključno oceno preverjanega predmeta, prav tako pa ob koncu osnovne šole tudi bistveno ne odločajo o prehodu na višjo raven izobraževanja, razen v točno določenih primerih, kadar ima več kandidatov na spodnji meji v izbirnem postopku enak seštevek točk, ob soglasju učenca oziroma njegovih staršev.

Od leta 2015 so na pobudo različnih deležnikov potekali procesi spreminjanja nacionalnega preverjanja znanja. V letu 2017 je bil v takratno pripravo novele Zakona o osnovni šoli že vključen ter javnosti predstavljen spremenjen model nacionalnega preverjanja znanja, vendar novela Zakona o osnovni šoli ni bila sprejeta. Ne glede na to, da navedena novela ni bila sprejeta, je bila sprejeta odločitev o začetku poskusnega preverjanja znanja v 3. razredu osnovne šole. Na podlagi usklajenega modela nacionalnega preverjanja znanja (februar 2017) se je v šolskem letu 2017/18 začelo izvajati poskusno preverjanje znanja v 3. razredu osnovne šole, v šolskem letu 2022/23 pa se je izvajalo že peto leto.

1.1.2 Prenovljeni koncept razširjenega programa osnovne šole

Program osnovnošolskega izobraževanja v skladu z ZOsn obsega obvezni in razširjeni program.

Obvezni program obsega obvezne in izbirne predmete ter ure oddelčne skupnosti. Obstoječi razširjeni program v skladu z ZOsn (20. člen) obsega jutranje varstvo, podaljšano bivanje, dopolnilni in dodatni pouk, individualno in skupinsko pomoč, interesne dejavnosti ter pouk neobveznih izbirnih predmetov. Cilji osnovnošolskega izobraževanja se uresničujejo v celotnem programu osnovne šole, tako v okviru obveznega kot tudi v okviru razširjenega programa. Posamezna področja razširjenega programa osnovne šole (podaljšano bivanje, pouk neobveznih izbirnih predmetov, dopolnilni in dodatni pouk, interesne dejavnosti, individualna in skupinska pomoč) so trenutno opredeljena v različnih dokumentih. Celostna ureditev razširjenega programa osnovne šole, ki bi opredeljeval integralno uresničevanje prej navedenih področij v Sloveniji, je zato nujno potrebna.

1.1.3 Uvajanje obveznega prvega tujega jezika v 1. razred

Na podlagi izvedbe poskusa »Uvajanja tujega jezika v obveznem programu in preizkušanje koncepta razširjenega programa v osnovni šoli« je bila v praksi tudi preizkušana uvedba obveznega prvega tujega jezika v 1. razred ter obveznega drugega tujega jezika v tretje vzgojno-izobraževalno obdobje osnovne šole. Poskus torej posega tudi v obvezni program osnovne šole. Iz poročila je razvidno, da je v šolskem letu 2015/16 18.564 prvošolcev obiskovalo pouk tujega jezika kot neobvezni predmet, kar je 87,91 odstotka celotne populacije prvošolcev. Delež se je v naslednjem šolskem letu še povečal in je znašal 92,73 odstotka prvošolcev.

1.1.4 Izobraževanje na domu

Izobraževanje na domu je v ZOsn omogočeno od leta 1996. Veljavni zakon daje staršem možnost, da uveljavijo pravico do izobraževanja svojih otrok na domu. Starši morajo najpozneje do začetka šolskega leta o izobraževanju na domu pisno obvestiti osnovno šolo, na katero je otrok vpisan. Med šolskim letom pravice do izobraževanja na domu ni mogoče uveljavljati. Veljavni zakon določa, da mora učenec z izobraževanjem na domu pridobiti vsaj enakovreden izobrazbeni standard, kot ga zagotavlja obvezni program javne šole. Učenec mora s tem namenom opravljati preverjanje znanja, ki je v funkciji ocenjevanja znanja. Doseženi standard znanja preverja osnovna šola, na katero je učenec vpisan. Učenec opravlja preverjanje znanja, na podlagi katerega se ugotovi doseženi standard znanja. Nabor predmetov je po posameznih vzgojno-izobraževalnih obdobjih določen v 90. členu ZOsn, in sicer se od 1. do 3. razreda

preverja znanje slovenščine in matematike. Na narodno mešanih območjih se v šolah z italijanskim učnim jezikom preverja znanje italijanščine in matematike, v dvojezičnih osnovnih šolah pa znanje slovenščine ali madžarščine in matematike; od 4. do 6. razreda se preverja znanje slovenščine, matematike in prvega tujega jezika. Na narodno mešanih območjih se v šolah z italijanskim učnim jezikom preverja znanje italijanščine, matematike in prvega tujega jezika, v dvojezičnih osnovnih šolah pa znanje slovenščine ali madžarščine, matematike in prvega tujega jezika; od 7. do 9. razreda pa se preverja znanje slovenščine, matematike, prvega tujega jezika, zgodovine, domovinske in državljanske kulture in etike, športa, vsaj enega naravoslovnega in enega družboslovnega predmeta ter vsaj enega predmeta s področja umetnosti. Na narodno mešanih območjih se v šolah z italijanskim učnim jezikom namesto znanja slovenščine preverja znanje italijanščine, v dvojezičnih osnovnih šolah pa znanje slovenščine in madžarščine. Ob koncu šolskega leta učenci opravljajo preverjanje znanja pred izpitno komisijo, ki oceni njihovo znanje predpisanih predmetov. Glede izpitne komisije in izpitov se uporabljajo določbe pravilnika, ki ureja preverjanje in ocenjevanje znanja.

Podatki o učencih, ki so se izobraževali na domu (po šolskih letih)

Šol. leto	1. R	2. R	3. R	4. R	5. R	6. R	7. R	8. R.	9. R	Skupaj
2004/05	1	0	0	3	0	0	0	0	0	4
2005/06	2	3	0	4	4	0	1	1	0	15
2006/07	3	3	1	0	1	1	1	2	1	13
2007/08	7	2	5	2	0	2	3	2	2	25
2008/09	11	5	4	6	6	4	3	3	1	43
2009/10	21	11	5	11	9	6	2	5	5	75
2010/11	25	17	17	6	7	10	7	3	5	97
2011/12	15	21	11	14	5	7	8	4	4	89
2012/13	38	10	24	11	10	9	7	10	4	123
2013/14	39	29	15	26	13	12	9	9	11	163
2014/15	42	41	30	19	18	15	6	12	7	190
2015/16	44	41	31	34	18	16	10	11	6	211
2016/17	85	43	41	30	35	17	9	7	12	279
2017/18	67	64	27	33	25	30	17	8	7	278
2018/19	83	66	54	27	33	27	22	13	7	332
2019/20	72	61	73	54	35	38	24	25	10	392
2020/21	126	106	90	106	74	64	53	32	36	687
2021/22	240	237	209	196	194	186	153	119	87	1621
2022/23	158	179	177	139	135	103	102	75	70	1138
2023/24	124	116	123	120	101	91	69	66	59	869

VIR: Ministrstvo Republike Slovenije za vzgojo in izobraževanje, oktober 2023.

1.1.5 Učenci s posebnimi potrebami

Državni zbor je junija 2021 pravico do svobodne uporabe in razvoja slovenskega znakovnega jezika ter do svobodne uporabe in razvoja jezika gluhoslepih umestil v Ustavo Republike

Slovenije. Temu z uvedbo pouka slovenskega znakovnega jezika oziroma jezika gluhoslepih sledi zakonska ureditev.

1.2. Razlogi za sprejetje zakona

Ključni razlog za sprejetje zakona predstavlja vedno prisotna potreba po posodabljanju šolskega sistema se lahko prilagaja zahtevam in specifikam okolja in časa. Zakon tako na sistemsko raven uvaja prenovljeni koncept razširjenega programa, ki se je v obdobju poskusa izkazal za uspešnega, zaradi česar ga je potrebno s spremembo zakonodaje ustrezno umestiti v sistem. Ravno tako je potrebna ustrezna sistemska umestitev prvega tujega jezika v obvezni program predmetnika 1. razreda osnovne šole. V šolskem letu 2023/2024 se zaključujeta podaljšana poskusa razširjenega programa kot prvega tujega jezika v 1. razredu osnovne šole, za katere stroka predlaga umestitev v izobraževalni sistem (t.j. ustrezna pravna podlaga v Zakonu o osnovni šoli), kar bi omogočilo nadaljevanje in neprekinjeno izvajanje v šolskem letu 2024/25.

Sprejetje zakona je potrebno tudi zaradi rešitev, ki jih prinaša na področju problematike izobraževanja na domu kot tudi problematike selekcijskih mehanizmov za vpis v srednje šole. Z vidika zagotavljanja dostopnosti ter spoštovanja inkluzivne paradigme, kateri se je Slovenija zavezala, uvaja zakon dodatne rešitve, ki bodo otrokom s posebnimi potrebami olajšale proces izobraževanja. V nadaljevanju poglavja so po vsebinskih sklopih podrobneje opisani ter argumentirani razlogi za sprejetje zakona.

Razlog za sprejetje zakona je tudi ustrezna pravna opredelitev in ureditev evidenc, ki jih vodijo osnovne šole, ministrstvo ter RIC.

1.2.1 Nacionalno preverjanje znanja

S predlogom zakona se nacionalno preverjanje znanja za tretješolce uvaja z namenom pridobitve dodatnih informacij o znanju učencev, ki so izhodišče za izboljšave pri pridobivanju znanj v naslednjem vzgojno-izobraževalnem obdobju. Gre za tako imenovano dodatno informacijo o usvojenem znanju otrok, predvsem o uspešnosti razvoja bralne in matematične pismenosti, ter za podporo samoevalvacijskim prizadevanjem šol in izboljšanje kakovosti učenja in poučevanja. Predlog zakona ponuja tudi možnost upoštevanja dosežkov pri nacionalnem preverjanju znanja v 9. razredu kot eno od meril za izbiro kandidatov v primeru omejitve vpisa v programih srednješolskega izobraževanja. Različni deležniki v strokovnih razpravah opozarjajo, da učenci ob zdajšnji formativni vlogi niso dovolj motivirani, zato je bil večkrat predlagan razmislek o selekcijski vlogi dosežkov nacionalnega preverjanja znanja v 9. razredu. Tudi Državna komisija za nacionalno preverjanje znanja je leta 2021 znova opozorila na pobude

za spremembo določila pri nacionalnem preverjanju znanja v 9. razredu glede povečanja selekcijske vloge nacionalnega preverjanja znanja pri prehodu v srednješolsko izobraževanje (pri vpisu v srednje šole z omejitvijo vpisa). Utemeljitev spremembe izhaja tudi iz mnenj ravnateljev in številnih pobud, naslovljenih na ministrstvo, pristojno za šolstvo (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo) o proučitvi ustreznosti selekcijskega mehanizma ob omejitvi vpisa v srednješolske programe. Z določitvijo spremembe vpisnih pogojev ob omejitvi vpisa, tako da bi bili poleg učnega uspeha v določenem strokovno utemeljenem deležu upoštevani tudi dosežki nacionalnega preverjanja znanja učnega jezika (slovenščine, italijanščine oziroma madžarščine) in matematike v 9. razredu, bi selekcijski mehanizem lahko izboljšali.

ZOsn določa, da šola učence 6. in 9. razreda o dosežkih pri nacionalnem preverjanju znanja obvesti s posebnim obvestilom kot prilogo k spričevalu. S predlagano spremembo zakona se dosežki učenca in državna povprečja pri nacionalnem preverjanju znanja v obliki odstotnih točk v 3. in 6. razredu zapišejo v obvestilo o dosežkih pri nacionalnem preverjanju znanja, v 9. razredu pa v zaključno spričevalo osnovne šole. Utemeljitev spremembe izhaja iz mnenj ravnateljev in Državne komisije za vodenje nacionalnega preverjanja znanja, da bi navedena sprememba prispevala k resnejšemu pristopu in motivaciji učencev 9. razreda ter povečala zanimanje staršev za izkazano znanje učencev pri nacionalnem preverjanju znanja.

S predlogom zakona se v skladu s strokovnim mnenjem Predmetne komisije za nacionalno preverjanje znanja z nižjim izobrazbenim standardom in strokovnim mnenjem Oddelka za specialno in rehabilitacijsko pedagogiko Pedagoške fakultete v Ljubljani uvaja obvezno nacionalno preverjanje znanja za učence 6. in 9. razreda v prilagojenih izobraževalnih programih z nižjim izobrazbenim standardom. Obvezno nacionalno preverjanje znanja v 6. in 9. razredu v programu z nižjim izobrazbenim standardom bo omogočalo pridobivanje objektivnih informacij o doseženem znanju celotne populacije in posameznih skupin učencev. Z vključevanjem vseh šol in zavodov v izvedbo preverjanja se bodo lahko uresničevali cilji in načela nacionalnega preverjanja znanja, šolam in strokovnim delavcem bo omogočena uporaba objektivnih podatkov o dosežkih učencev v procesih evalvacije in samoevalvacije, državi in strokovnim institucijam pa s podatki podprto iskanje sistemskih rešitev na državni ravni.

Predlog zakona širi možnost prostovoljnega opravljanja nacionalnega preverjanja učencev priseljencev tudi v drugem šolskem letu. Predlog temelji na izsledkih nacionalne evalvacijske študije z naslovom Evalvacija modelov učenja in poučevanja slovenščine kot drugega jezika za učence in dijake, ki jim slovenščina ni materni jezik (2021), ki ugotavlja jezikovne ovire učencev priseljencev več let po vključitvi v slovenski osnovnošolski sistem.

Predlog zakona predvideva povečanje števila preverjanih predmetov na nacionalnem preverjanju znanja, ki jih izbere minister, s štiri na pet. Vzrok za to je dejstvo, da sta slovenščina oziroma italijanščina kot drugi jezik oziroma jezik okolja na narodno mešanem območju slovenske Istre edina obvezna predmeta v 8. in 9. razredu osnovne šole, ki še nista bila izbrana

za nacionalno preverjanje znanja v 9. razredu osnovne šole. Posledično nimamo vpogleda v jezikovne kompetence dvojezičnih otrok, ki so vključeni v slovenske in italijanske šole na narodno mešanem območju slovenske Istre. Namen izvedbe nacionalnega preverjanja znanja slovenščine/italijanščine kot drugega jezika je celovit vpogled v dosežene cilje in standarde, zapisane v učnih načrtih, in spremljanje dosežkov kot pomembno izhodišče za nadaljnje načrtovanje aktivnosti za učenca, učitelja, starše in sistem.

S predlogom zakona poudarjamo namen nacionalnega preverjanja znanja z vidika ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti, pravičnosti v vzgoji in izobraževanju in z vidika sprejemanja odločitev o razvoju vzgojno-izobraževalnega sistema. Bela knjiga (2011) utemeljuje osnovni namen nacionalnega preverjanja znanja, ki je eden od elementov sistema zagotavljanja kakovosti in samoevalvacije šol. Nacionalno preverjanje znanja je za vsako šolo zavezujoče v tem, da mora opraviti temeljito analizo dosežkov vseh svojih učencev. Ta analiza je podlaga za načrt, kako v naslednjem šolskem letu učencem pomagati do boljših dosežkov. Z vidika pravičnosti je treba poudariti pomen analize dosežkov pri učencih, katerih dosežek na zunanjem preverjanju znanja pomembno odstopa od njihovih šolskih ocen. Nacionalno preverjanje znanja je dobro izhodišče za evalvacijo dela pri pouku in izboljševanje kakovosti osnovnošolskega izobraževanja. Tudi v skladu z Izhodišči nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli (2022) je temeljni namen nacionalnega preverjanja znanja, da učenci, starši, učitelji, ravnatelji, drugi strokovni delavci šole in predstavniki izobraževalne politike na ravni celotnega sistema vzgoje in izobraževanja preverijo uspešnost doseganja ciljev in standardov znanja, določenih z učnimi načrti, na tej podlagi pa se ustrezno načrtuje nadaljnje vzgojno-izobraževalno delo. S tem namenom novela zakona predvideva, da Državni izpitni center (v nadaljnjem besedilu: RIC) na zahtevo ministra ministrstvu posreduje anonimizirane analize podatkov iz evidence učencev, ki opravljajo nacionalno preverjanje znanja, z razkrito identiteto šol. Podatke ali analize podatkov lahko ministrstvo in RIC uporabljata izključno za namene ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti v vzgoji in izobraževanju, ministrstvo pa jih uporablja tudi za načrtovanje ukrepov na področju vzgoje in izobraževanja.

Predlog zakona natančneje določa namen nacionalnega preverjanja znanja, dovoljeno uporabo in objavo podatkov in analiz za točno določen namen ter posebej navaja, kaj ni dovoljeno – nihče ne sme podatkov in analiz o dosežkih uporabiti tako, da jih javno objavi z namenom razvrščanja šol glede na njihove dosežke pri nacionalnem preverjanju znanja ali da jih posreduje in objavi z razkrito identiteto šol. S tem namenom novela dodaja člen, ki predpisuje globo za pošiljanje, objavljanje ali uporabljanje podatkov o nacionalnem preverjanju znanja v nasprotju z namenom nacionalnega preverjanja znanja.

ZOsn ne določa možnosti vpogleda v preizkuse znanja iz nacionalnega preverjanja znanj in zahteve za ponovno vrednotenje posameznih nalog, temveč dopušča le ugovor na oceno, če je prišlo do »pisne ali računske napake«. Predlog zakona v skladu z Navodili za izvedbo

nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli predvideva možnost vpogleda v preizkuse znanja iz nacionalnega preverjanja znanja in zahtevo za ponovno vrednotenje posameznih nalog.

1.2.2 Prenovljeni koncept razširjenega programa za osnovne šole

Prenovljeni koncept razširjenega programa ima osnovo v analizah,¹ predlogih in rešitvah doseganja ciljev in načel vzgoje in izobraževanja v osnovni šoli. Po eni strani spoštuje obstoječi program osnovne šole, ki obsega obvezni in razširjeni program in se udejanja v pouku ter v drugih oblikah organiziranega dela z učenci (38. člen ZOsn), po drugi strani pa sledi novejšim spoznanjem/pogledom na učenje in iz njih izpeljanim drugačnim/sodobnim pedagoškim pristopom.²

Temeljni cilj osnovnošolskega izobraževanja je spodbujanje vsestranskega razvoja učenk in učencev. Pomemben vidik razvoja so transverzalne (prečne, vsepredmetne veščine, veščine 21. stoletja), ki prečijo vse osnovnošolske predmete oziroma široko paleto dejavnosti. Njihov razvoj predvideva večina osnovnošolskih predmetov, učitelji v razširjenem programu pa razvoj transverzalnih veščin načrtno intenzivirajo, razširijo in poglobijo v premišljeno načrtovanih dejavnostih.

Z novim programskim dokumentom bodo vsebine in dejavnosti razširjenega programa osnovne šole povezane v celoto in nadgrajene s cilji, načeli in izhodišči, temelječimi na sodobnih kognitivnih teorijah učenja, teorijah ustvarjalnosti in tako dalje, ter z izhodišči strateških dokumentov in raziskav o učinkovitosti učenja in poučevanja. Dokument je zasnovan tako, da obvezni del programa osnovne šole dopolnjuje z vidika vsebin, interesov in potreb učencev, pri čemer spreminja, dopolnjuje in plemeniti dozdajšnji (razširjeni) program osnovne šole. Temelji na vrednotah osnovnega izobraževanja, ki vključujejo človekove pravice, enakost, demokracijo, ohranjanje naravne raznolikosti in sposobnosti preživetja v okolju ter spoštovanje multikulturalnosti. Dejavnosti spodbujajo odgovornost, občutek za skupnost ter spoštovanje pravic in svoboščin posameznika.

Pri zasnovi prenovljenega koncepta razširjenega programa, ki ga preverjamo s poskusom, smo izhajali iz dozdajšnjih izkušenj in konceptov nekaterih evropskih držav. Na temelju pregleda tujih konceptov ugotavljamo, da ti programi podpirajo tiste cilje vzgoje in izobraževanja, ki so v manjši meri zastopani v obveznem programu. Dejavnosti razširjenega programa v konceptih teh držav podpirajo razvoj raznovrstnih veščin/kompetenc, pri čemer je večji poudarek na razvoju

---

¹ Holcar Brunauer, A., Nolimal, F., Plevnik, P. (2017). Analize izvajanja izbirnih predmetov v osnovni šoli. Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

² Hattie, J. (2008). *Visible learning: a synthesis of meta-analyses relating to achievement*. London: New York: Routledge.

socialnih in sodelovalnih veščin, praktičnih veščin, podjetniških kompetenc ter ključnih vseživljenjskih veščin, usmerjenih v skrb za zdravje in dobro počutje. Vsebinska in izvedbena naravnost je večinoma takšna, da so učenci pri dejavnostih visoko zunanje in notranje motivirani ter v njih uživajo, zaradi česar se jih z veseljem udeležujejo. Dejavnosti so v ponudbi šole obvezne, vendar imajo svoje posebne značilnosti, saj potekajo v prostem času učencev in temeljijo na prostovoljnem vključevanju. Vključevanje otrok v kakovostno izrabo prostega časa obenem pomembno vpliva na preprečevanje ustrahovanja, nadlegovanja in nasilja, kar se dogaja v nenadzorovanem okolju.

Uvajanje devetletne osnovne šole (1995) in zakonodajne spremembe v zadnjih dvajsetih letih, ki so povezane z izvajanjem razširjenega programa, zlasti uvajanje tujega jezika v predmetnik osnovne šole, Bela knjiga o vzgoji in izobraževanju (2011), sodobna teoretična spoznanja in raziskave na področju vzgoje in izobraževanja ter uvajanje inkluzivne paradigme v slovenske šole terjajo prenovo koncepta razširjenega programa, ki bo podprt s programskim dokumentom.

Predlog za drugačno sistemsko in normativno ureditev oziroma umestitev prenovljenega koncepta razširjenega programa osnovne šole je nastal na podlagi ugotovitev izvajanja poskusa »Uvajanja tujega jezika v obveznem programu in preizkušanje koncepta razširjenega programa v osnovni šoli« na 144 šolah od šolskega leta 2018/19 do šolskega leta 2022/23. Sam poskus tako posega v obvezni in razširjeni program osnovne šole. Kot že navedeno, je v okviru razširjenega programa temeljni cilj³ poskusa posodobitev razširjenega programa osnovne šole z uvedbo novih programskih elementov in novosti. Z njimi želimo:

1. vzpostaviti nadgradnjo razširjenega programa v smislu boljše medsebojne povezanosti obveznega in razširjenega programa osnovne šole;
2. upoštevati sodobne paradigme pri organizaciji in izvedbi razširjenega programa in zagotavljanju enakih izobraževalnih možnosti, usklajenih z interesi, zmožnostmi in potrebami skupin učencev in posameznikov;
3. razviti in preizkusiti programski dokument razširjenega programa osnovne šole, temelječ na treh področjih:
4. gibanje in zdravje za dobro telesno in duševno počutje (področje A),
5. kulturna in državljanska vzgoja (področje B),
6. učenje učenja (področje C).

Posodobitev oziroma prenova razširjenega programa tako v organizacijskem kot v vsebinskem smislu učencem omogoča enake možnosti na podlagi svobodnega izražanja in izbire, soudeležbe pri načrtovanju in organizaciji dejavnosti, ki spodbujajo razvoj ustvarjalnosti in inovativnosti, uresničevanje lastnih interesov ter razvijanje veščin in znanja, kot tudi učnih in delovnih navad. Novi koncept je usmerjen k razvoju otrokove osebnosti, nadarjenosti ter umskih

---

³ Četrto vmesno poročilo o poskusu uvajanja tujega jezika v obveznem programu in preizkušanje koncepta razširjenega programa v osnovni šoli, november 2022.

in telesnih sposobnosti, z namenom priprave otroka za odgovorno življenje v družbi. Dobro organizirane in kakovostne dejavnosti vodijo otroke postopoma v zdrav, aktiven in trajnostno naravnan način življenja v svetu tehnološke usmerjenosti in mednarodne soodvisnosti ter so podpora staršem oziroma družinam pri celostnem razvoju otroka.

1.2.3. Uvajanje obveznega prvega tujega jezika v 1. razred

Uvedba prvega tujega jezika v 1. razredu v obveznem programu osnovne šole prispeva k zagotavljanju enakih možnosti učencev za učenje tujih jezikov in razvijanju lastne raznojezičnosti. Eden od ciljev poskusa »Uvajanje tujega jezika v obveznem programu in preizkušanje koncepta razširjenega programa v osnovni šoli« je bil vzpostavitev izvedbenih modelov za učenje tujih jezikov na način, ki bo vsem šolajočim se na sistemski ravni omogočil doseganje čim višje ravni znanja jezika, usklajene s Skupnim evropskim jezikovnim okvirom (SEJO, 2011). Iz Poročila o uvajanju prvega tujega jezika v 2. in 3. razredu osnovne šole (Rakovec, 2017)⁴ je razvidno, da strokovni delavci šol, ravnatelji in starši podpirajo uvajanje prvega tujega jezika kot obvezni predmet v 1. razredu. Podobne ugotovitve sledijo tudi iz Poročila o spremljanju in izvajanju neobveznih izbirnih predmetov za šolsko leto 2014/15, ki ga je pripravil Zavod Republike Slovenije za šolstvo (v nadaljnjem besedilu: zavod za šolstvo) in je objavljeno na njegovi spletni strani kot gradivo (https://www.zrss.si:446/mojzrss/?page_id=301).

Predlog zakona predvideva uvedbo tujega jezika v 1. razredu osnovne šole v obveznem programu, ki je nadomestilo za učenje tujega jezika kot neobveznega izbirnega predmeta v 1. razredu. S tem ne presegamo zgornje meje obremenitev učenca v 1. razredu (35. člen ZOsn). Gre za prerazporeditev obremenitev iz razširjenega programa v obvezni del programa osnovne šole. Dve uri neobveznega izbirnega predmeta – tujega jezika se iz razširjenega programa preneseta v dve dodatni uri obveznega programa. Tuji jezik v 1. razredu osnovne šole je angleščina ali nemščina.

1.2.4 Izobraževanje na domu

Predlogi za spremembe in dopolnitve zakonodaje v delu izobraževanja na domu s podrobnejšimi usmeritvami na podlagi ugotovitev so podani v gradivu Strokovne podlage za systemske rešitve izobraževanja učencev na domu (Zavod Republike Slovenije za šolstvo, september 2022). V uvodu gradiva je navedeno, da je bilo izobraževanje na domu uvedeno kot ena od možnosti izobraževanja otrok. Opredeljeno ni bilo z namenom, da bi postalo množično,

---

⁴ Poročilo o postopnem uvajanju prvega tujega jezika v 2. in 3. razredu osnovne šole, soglasno sprejeto na seji Strokovnega sveta Republike Slovenije za splošno izobraževanje (v nadaljnjem besedilu: SSSI) 20. aprila 2017. Načrt o postopnem uvajanju je bil pripravljen na podlagi sklepa Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport z dne 27. februarja 2013 (6034-37/2013/2).

ampak le za izjemne primere, da bi se otrokom, ki so imeli odločbo o potrebi po drugačnem načinu izobraževanja ali so bili zaradi utemeljenih razlogov dalj časa upravičeno odsotni od pouka, omogočilo šolanje na drugačen način. S tem so ti otroci dobili formalno možnost, da se jim zaradi daljših odsotnosti od pouka uredi status in prizna dosežena raven izobrazbe, ki jim omogoča napredovanje iz razreda v razred in po končanem osnovnošolskem izobraževanju nadaljevanje šolanja. Razlogi za izobraževanje na domu sicer niso bili jasno določeni, vendar se je z uvedbo zakonske možnosti izobraževanja na domu uredil status učencev, ki so od pouka dlje izostajali zaradi družinskih razmer, saj so bili v večini to otroci staršev, ki so imeli stalno bivališče v Sloveniji, zaradi službenih obveznosti staršev pa so se začasno večkrat selili v druge kraje. Drugi razlog so bile kronične ali druge bolezni, ki so učencem onemogočale obiskovanje pouka in zaradi katerih so bili ti dalj časa odsotni. V praksi pa so se za izobraževanje na domu odločali tudi posamezni starši, ki so veliko potovali, ali redki starši, katerih nazori o vzgoji in izobraževanju so presegali sistem izobraževanja v slovenskem prostoru in ki so se zato odločili, da to odgovorno nalogo z vso skrbnostjo prevzamejo nase. Vzroki za odločitev staršev, da se bo njihov otrok izobraževal na domu, formalno niso znani, saj zakon ne opredeljuje, da bi starši morali vzrok za tako odločitev navesti. Ob odločitvi morajo le v predpisanem roku pisno obvestiti matično šolo o svoji nameri. Vendar pa so ravnatelji, ki so bili vprašani o praksi na njihovih šolah, povedali, da so starši ob odločitvi, da bodo otroke izobraževali na domu, svojo odločitev neformalno tudi argumentirali. Večkrat so navedli, da so njihovi otroci drugačni, da imajo posebne potrebe in da jim način izobraževanja v šoli ne ustreza, v zadnjih dveh letih so kot razlog navedli tudi strah pred epidemijo. Tako se je spremembam ob pojavu epidemije leta 2020 moral zelo na hitro prilagoditi tudi šolski sistem. V osnovnih šolah je bilo postopoma mogoče zaznati porast števila učencev, za katere so se starši odločili, da jih bodo izobraževali na domu. Število učencev, ki so se zaradi različnih vzrokov izobraževali na domu, je iz leta v leto konstantno in zmerno naraščalo. Prva izrazita rast je bila zabeležena ob pojavu epidemije, v šolskem letu 2020/21, še večja pa v šolskem letu 2021/22. Izobraževanje na domu, kot je opredeljeno v zakonu, je omogočilo vsem staršem, da zaradi nesprejemanja ukrepov proti epidemiji ali preprosto zaradi strahu pred okužbami to možnost izkoristijo. V šolskem letu 2021/22 je bilo v primerjavi s prejšnjimi leti zaznati tudi boljše organiziranost staršev, ki so se poleg tega, da so se odločili, da bodo svoje otroke izobraževali na domu, začeli združevati v skupnosti in društva. Starši so poiskali osnovne šole, ki so jim bile pripravljene ponuditi več sodelovanja pri izobraževanju na domu in več vključenosti učenca v dejavnosti osnovne šole. Največkrat so takšno sodelovanje ponudile šole, ki so na robu obstoja in so z novimi vpisi lahko ohranjale število podnormativnih oddelkov.

V zvezi z organizacijo in izvajanjem ter morebitno udeležbo otrok pri posameznih dejavnostih, ki jih izvaja šola, iz gradiva izhaja, da osnovna šola sledi tudi načelu trajnostnega razvoja, tako da v izobraževanje za trajnostni razvoj vključuje naravoslovne in tehnične, družboslovne, humanistične in druge vidike s predmetno zasnovanostjo in medpredmetnimi vsebinami, ki so del obveznega programa in kot take dopolnjujejo osnovne predmete ter omogočajo njihovo

drugačno izvajanje. Dnevi dejavnosti medpredmetno povezujejo discipline in predmetna področja, vključena v predmetnik osnovne šole s ciljem, da se učenkam in učencem omogoči utrjevanje in povezovanje znanja, pridobljenega pri posameznih predmetih in na predmetnih področjih pri pouku, ter se jim omogoči nadgrajevanje pridobljenega znanja s praktičnim učenjem v kontekstu medsebojnega sodelovanja in sodelovalnega učenja. Dnevi dejavnosti niso s strani šole organizirani izleti, temveč strokovno premišljene dejavnosti, ki nadgrajujejo in povezujejo vsebine obveznih predmetov. Zato je z vidika ciljev programa pedagoško in didaktično sporno otroke, ki se izobražujejo od doma, vključevati le na enodnevni dogodek.

Bela knjiga o vzgoji in izobraževanju med načeli in cilji nadaljnjega razvoja osnovne šole navaja, da je osnovna šola vzgojno-izobraževalna institucija, ki mora učencem posredovati znanja s področja naravoslovnih, družboslovnih, humanističnih, matematičnih in tehničnih ved, učenci pa morajo razviti različne vrste pismenosti ter doseči znanje, primerljivo z znanjem učencev v razvitih deželah, ki izkazujejo najboljše šolske dosežke. Pridobiti morajo znanje, ki ga potrebujejo za nadaljnje izobraževanje in delovanje v družbi. Če se starši odločijo, da se bo njihov otrok izobraževal na domu, morajo delovati v skladu z načeli, ki veljajo na vzgojno-izobraževalnem področju v Sloveniji in so zapisani v Beli knjigi. Tudi s tega stališča bi morali imeti vsi učenci enake pogoje, zato bi se moralo pri učencih, ki se izobražujejo na domu, preverjati znanje vseh predmetov. To bi zagotovilo, da pridobivajo znanje vseh predmetov, pa čeprav se izobražujejo na drugačen način kot njihovi vrstniki v šoli (Ministrstvo Republike Slovenije za izobraževanje, znanost in šport, 2011, v gradivu Zavoda Republike Slovenije za šolstvo). Z vidika znanja otrok so zaskrbljujoče ugotovitve analize, ki jo je v šolskem letu 2020/21 opravil zavod za šolstvo. Analiza je pokazala, da so naravoslovni predmeti v prvem in drugem vzgojno-izobraževalnem obdobju praktično izvezeti, prav tako so v veliko manjši meri prisotni v tretjem vzgojno-izobraževalnem obdobju. V navedenem šolskem letu se na nobeni šoli niso preverjali standardi znanja s področja kemije.

Ob razsežnosti izobraževanja na domu v šolskem letu 2021/22 se je tako pojavil strokovni pomislek, ali je veljavna oblika izobraževanja na domu za tako veliko število učencev res najprimernejša oblika izobraževanja in ali je res v dobrobit otrok. Glede na statistiko, s katero se soočamo danes, in glede na dejstva, da zakonsko mogoča oblika izobraževanja omogoča tudi rešitev, ki žal ni vedno v največjo korist otroka, so sistemske spremembe nujne.

1.2.5 Otroci s posebnimi potrebami

Sprememba zakona omogoča pravno podlago za uporabo jezika gluhoslepih ter slovenskega znakovnega jezika, kot posledica spremembe Ustave Republike Slovenije iz junija 2021. Sprememba zakona omogoča organizacijo počitniškega varstva za otroke s posebnimi potrebami in s tem rešuje problematiko težavnejšega vključevanja otrok s posebnimi potrebami v ostale organizirane oblike varstva. Razlog za spremembo zakona se nahaja tudi v upoštevanju

sodbe Upravnega sodišča, saj zakon ureja prevoz za učence, ki so prejemniki nadomestil za invalidnost in imajo več kot 18 let. Na novo se ureja možnost podaljšanja statusa za tri leta za učence, ki obiskujejo program osnovne šole z nižjim izobrazbenim standardom. Zakon ureja tudi problematiko izobraževanja na domu za učence s posebnimi potrebami, ki je dosedaj urejena zgolj s pravilniki.

2 CILJI, NAČELA IN POGlavITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji predloga zakona

Cilj predlaganih zakonskih sprememb je ohranjanje in izboljšanje kakovosti osnovnošolskega izobraževanja v Republiki Sloveniji. Zakonske spremembe, ki jih zakon uvaja, predstavljajo poskus reševanja različnih problematik na področju osnovnošolskega izobraževanja, ki so bile v preteklosti zaznane in opredeljene kot akutne. Sodobni vzgojno-izobraževalni procesi morajo z upoštevanjem razvojnih značilnosti otrok in učencev zagotavljati podporo celostnemu intelektualnemu, čustvenemu, moralnemu, socialnemu in telesnemu razvoju otrok in učencev ter jih opolnomočiti, da bodo pripravljeni in motivirani za vseživljenjsko izobraževanje in učenje, za sodelovanje v demokratični družbi ter bodo hkrati znali poskrbeti za razvoj življenjske odpornosti in prožnosti.

2.2 Opredelitev ciljev

Na področju uvajanja nacionalnega preverjanja znanja želimo pridobiti kakovostne podatke tudi o znanju tretješolcev, ki bodo v pomoč snovalcem in odločevalcem izobraževalnih politik. S tovrstnim (vseobsežnim) zajemom podatkov bo možem kakovostnejši in nepristranski uvid v znanje učencev ter spremljanje sprememb in napredka generacij učencev. Odločitve, ki posegajo v izobraževalni sistem morajo biti premišljene, temeljiti pa morajo na kakovostnih podatkih, sprememba zakona omogoča dvig kakovosti in obsega pridobljenih podatkov.

Sprememba zakona omogoča, da se rezultati nacionalnega preverjanja znanja lahko uporabijo ne le za formativne namene ampak tudi kot selekcijski mehanizem pri vpisu v srednjo šolo. Cilj tega ukrepa je zmanjšanje pomena zaključnih ocen v 7., 8. in 9. razredu. **Predlog zakona neposredno naslavlja zavezo iz koalicijske pogodbe v kateri se Vlada Republike Slovenije zavezuje, da bo spremenila kriterije za vpis v srednje šole na način, da se bodo upoštevali tudi rezultati nacionalnega preverjanja znanja.**

S spremembo zakona, ki uvaja prvi tuj jezik kot obvezni predmet v 1. razredu osnovne šole želimo dodatno okrepiti znanje prvega tujega jezika (v veliki večini je to angleški jezik) v celotni populaciji, saj predstavlja aktivno znanje vsaj enega tujega jezika nujni pogoj za delovanje posameznika v globalni družbi 21. stoletja.

Sprememba členov, ki urejajo pravice in dolžnosti staršev, katerih otroci se izobražujejo na domu, stremi k cilju zagotavljanja enakopravnosti med vsemi udeleženci osnovnošolskega izobraževanja. **Eden izmed ciljev koalicijske pogodbe je tudi ureditev področja izobraževanja na domu na način, da se zagotovi enak izobrazbeni standard in izvaja ustrezen nadzor nad področjem izobraževanja na domu,** čemur sledi predlog spremembe zakona.

Spoštovanje načel inkluzivne paradigme, k upoštevanju katere se je zavezala Republika Slovenija, se odraža tudi v spremembah zakona o osnovni šoli. Predlog zakona spreminja tudi člene, ki se nanašajo na izobraževanje otrok s posebnimi potrebami s ciljem zagotavljanja večje stopnje inkluzivnosti ter s ciljem omogočanja pravičnega in tudi kakovostnega osnovnošolskega izobraževanja za vse otroke. **S tem sledimo tudi zavezi iz koalicijske pogodbe, v kateri se je Vlada Republike Slovenije zavezala k dodatni pozornosti za učence s posebnimi potrebami.** Z uvajanjem možnosti varstva za otroke s posebnimi potrebami v času počitnic se poskuša pomagati tudi staršem pri organizaciji vsakodnevnega življenja v času šolskih počitnic.

Prenovljeni koncept razširjenega programa naslavlja širšo paleto ciljev, med katerimi so določeni opredeljeni tudi v koalicijski pogodbi, Večji poudarek na gibanju in zdravem življenju ter bogatejše in obsežnejše vsebine iz tega področja bodo pripomogle k krepitvi zavedanja pomembnosti gibanja in zdravega življenja, zagotovljenih bo tudi več ur gibanja s čimer zakon sledi uresničevanju **cilja koalicijske pogodbe o zagotavljanju obsežnejših brezplačnih športnih aktivnostih.** Eden izmed pomembnih ciljev, ki ga razširjeni program s svojo fleksibilnostjo omogoča, je spodbujanje inkluzivnega in varnega učnega okolja, v katerem bo vsak učenec lahko našel dejavnost, ki mu je všeč in v kateri se počuti uspešnega.

Pri organizaciji razširjenega programa bo šolam omogočena večja avtonomija, posledično se bodo šole lažje prilagajale specifikam in potrebam lokalnega okolja pa tudi potrebam in željam otrok ter temu ustrezno prilagodile vsebine razširjenega programa. Učenci bodo imeli na voljo več možnosti za razvijanje svojih talentov in sposobnosti. Nadarjenost učencev na posameznih področjih bo tako lažje prišla do izraza, učitelji bodo lažje prepoznavali nadarjene učence ter njihove talente lažje razvijali.

2.3 Načela

Ključno načelo, ki predstavlja konceptualni okvir vseh predlaganih sprememb je načelo zagotavljanja največje koristi za učence. Vse predlagane spremembe odsevajo skoraj paradigmatično raven tega načela. V posameznih vsebinskih sklopih so bila upoštevana tudi ostala načela, ki jih opisujemo v nadaljevanju.

V prenovljenem konceptu razširjenega programa je bilo upoštevano **načelo avtonomije šole** ter strokovnih delavcev, saj bodo imele šole na razpolago več možnosti za organizacijo vsebin, ki so, skladno s presojo šole, primerne in potrebne glede na specifične okolja in učencev. Prenovljeni koncept razširjenega programa predvideva poseben vsebinski sklop namenjen gibanju in zdravemu življenju, pri uvajanju katerega smo sledili načelu ohranjanja ravnotežja med različnimi področji telesnega in duševnega razvoja učenca. Prenovljeni koncept razširjenega programa upošteva tudi **načelo spodbujanja ustvarjalnosti in inovativnosti**. Za vsebine razširjenega programa standardi znanja niso opredeljeni, vsebine niso podrobno določene, kar omogoča učiteljem bolj odprte možnosti za razvijanje ustvarjalnosti in inovativnosti pri učencih. **Načelo interdisciplinarnosti in povezovanja vsebin** zagotavlja smiselno povezovanje vsebin obveznega programa z razširjenim programom. **Načelo zagotavljanja največje koristi učencev** podpira prilagajanje vsebin glede na potrebe in želje učencev. Pri uvajanju prenovljenega koncepta razširjenega programa je v ospredju **načelo odprtosti, fleksibilnosti in izbirnosti vsebin**.

Spoštovanje **načela enakih možnosti** je še posebej izrazito pri uvajanju rešitev na področju izobraževanja otrok s posebnimi potrebami, kjer sta bili v največji možni meri upoštevani načeli zagotavljanja največje koristi učencev (izboljšanje pogojev) ter načelo zagotavljanja enakih možnosti ter upoštevanja potreb in interesov učencev. Pri uvajanju možnosti varstva za otroke s posebnimi potrebami, ki se težje vključujejo v ostale organizirane oblike varstva, je bilo upoštevano **načelo preprečevanja diskriminacije učencev**.

Slednje je bilo upoštevano tudi pri oblikovanju sprememb členov, ki se nanašajo na izobraževanje na domu (obveščanje staršev, doseganje enakovrednega izobrazbenega standarda). Zakon omogoča tudi načine za prekinitve šolanja na domu v primerih, ko učenec ne dosega standardov znanja, pri čemer je bilo upoštevano **načelo zagotavljanja največje koristi učencev**. Možnost prekinitve šolanja na domu je pomembna tudi iz vidika spoštovanja **načela formativnega spremljanja in zagotavljanja samouravnavaanja**.

Spremembe na področju nacionalnega preverjanja znanja sledijo **načelu celovitosti in kompleksnosti vzgoje in izobraževanja** ter **načelu prehodnosti in povezanosti med programi**, obenem pa se s tem zmanjšuje možnost diskriminacije, ki lahko nastane zaradi heterogenega ocenjevanja v celotni populaciji, zaradi česar bi bili pri vpisu v srednjo šolo

določeni učenci v depriviligiranem položaju. Sprememba zakona sledi **načelu preprečevanja diskriminacije**.

2.4 Poglavitne rešitve

2.4.1 Nacionalno preverjanje znanja

1. umestitev nacionalnega preverjanja znanja za tretješolce;
2. umestitev možnosti upoštevanja dosežkov pri nacionalnem preverjanju znanja kot enega od meril za izbiro kandidatov v primeru omejitve vpisa v programe srednješolskega izobraževanja;
3. učenci 6. in 9. razreda v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom programa obvezno opravljajo nacionalno preverjanje znanja;
4. učenci priseljenci, katerih materni jezik ni slovenski, opravljajo nacionalno preverjanje znanja na šoli, v katero so vključeni, prostovoljno tudi drugo leto šolanja v Republiki Sloveniji;
5. predmeta slovenščina kot drugi jezik in italijanščina kot drugi jezik se na narodno mešanem območju slovenske Istre vključita v seznam predmetov za določitev tretjega predmeta na nacionalnem preverjanju znanja;
6. dosežki učenca in državna povprečja pri nacionalnem preverjanju znanja se v obliki odstotnih točk v 3. in 6. razredu zapišejo v obvestilo o dosežkih pri nacionalnem preverjanju znanja, v 9. razredu pa v zaključno spričevalo osnovne šole;
7. dodan in poudarjen je namen nacionalnega preverjanja znanja – podatki in analize o dosežkih nacionalnega preverjanja znanja so namenjeni učencem, staršem, učiteljem, šolam in sistemu na državni ravni, uporabljajo pa se za ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti, pravičnosti v vzgoji in izobraževanju ter za sprejemanje odločitev o razvoju vzgojno-izobraževalnega sistema;
8. dodani sta možnost vpogleda v preizkuse znanja iz nacionalnega preverjanja znanja in možnost zahteve za ponovno vrednotenje posameznih nalog;
9. RIC na zahtevo ministra ministrstvu posreduje anonimizirane analize podatkov iz evidence učencev, ki opravljajo nacionalno preverjanje znanja, z razkrito identiteto šol;
10. dodana je globa za prekrške zaradi nedovoljene uporabe podatkov nacionalnega preverjanja znanja.

2.4.2 Prenovljeni koncept razširjenega programa

Veljavni elementi razširjenega programa (podaljšano bivanje, dopolnilni in dodatni pouk, individualna in skupinska učna pomoč ter neobvezni izbirni predmeti) se nadomestijo z izvajanjem vsebin z naslednjih področij:

- A. gibanje in zdravje za dobro telesno in duševno počutje,
- B. kulturna in državljanska vzgoja,,
- C. učenje učenja.

Predlog zakona predvideva izvajanje razširjenega programa pred začetkom obveznega programa in po njegovem zaključku. Šola pa lahko razširjeni program izvaja tudi med potekom obveznega programa, pod pogojem, da so v razširjeni program vključeni vsi učenci oddelka. Zaradi potrebnega jutranjega varstva učencev 1. razreda mora šola del razširjenega programa obvezno izvajati zjutraj pred začetkom obveznega programa. Zaradi zagotavljanja dozdajšnjega podaljšanega bivanja se po končanem obveznem programu obvezno izvaja razširjeni program za učence od 1. do 5. razreda. V razširjeni program se učenci vključujejo prostovoljno.

2.4.3 Uvedba obveznega prvega tujega jezika v 1. razred

1. Prvi tuji jezik (angleščina ali nemščina) se kot obvezni predmet uvede v 1. razred osnovne šole.

2.4.4 Izobraževanje učencev na domu

1. Učencem, ki se izobražujejo na domu, se zagotavlja enakovreden izobrazbeni standard in se jih izenači z učenci, ki se izobražujejo v šoli;
2. poudarjeni sta dolžnost in odgovornost staršev pri izbiri izobraževanja na domu;
3. določene so obveznosti šole, posredno pa pravice učenca;
4. starši napovejo izobraževanje na domu do 16. avgusta in ne več do 31. avgusta. Tako šole lahko izvedejo vse potrebne organizacijske priprave za nov začetek pouka v šolskem letu;
5. pravice do izobraževanja na domu ni mogoče uveljavljati med šolskim letom;
6. uvaja se možnost prekinitve izobraževanja na domu med šolskim letom in vključitev učenca v izobraževanje na šoli;
7. če je učenec, ki se izobražuje na domu, pri ocenjevanju znanja neuspešen, se pravice do izobraževanja na domu omejijo.

2.4.5 Otroci s posebnimi potrebami

1. omogoča se uporaba znakovnega jezika ter jezika gluhoslepih;
2. omogoča se organizacija počitniškega varstva za otroke s posebnimi potrebami;

3. učencem, ki so starejši od 18 let in so prejemniki invalidske pomoči se omogoča brezplačni prevoz;
4. ureja se možnost prilagodljivih oblik izobraževanja.

3 OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

- Ocena finančnih sredstev za državni proračun:

Predlog zakona ne bo imel finančnih posledic za državni proračun

- Ocena drugih javnih finančnih sredstev:

Predlog zakona ne bo imel finančnih posledic za druga državna sredstva

- Predvideno povečanje ali zmanjšanje prihodkov državnega proračuna:

Zaradi predloga zakona ni predvideno povečanje ali zmanjšanje prihodkov državnega proračuna.

- Predvideno povečanje ali zmanjšanje obveznosti za druga javna finančna sredstva:

Zaradi predloga zakona ni predvideno povečanje ali zmanjšanje obveznosti za druga javna finančna sredstva.

4 NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o osnovni šoli ne prinaša finančnih posledic.

5 PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

5.1 Prilagojenost ureditve pravnemu redu Evropske unije

Predlog pravnega akta Republike Slovenije ne prenaša določb direktiv Evropske unije oziroma ni predmet prilagoditve prava Evropske unije.

5.2 Nacionalno preverjanje znanja

Nacionalno preverjanje znanja je v Evropi vse pomembnejše sredstvo za merjenje in spremljanje kakovosti v izobraževanju ter sestavni del evropskih izobraževalnih sistemov

(publikacija Nacionalno preverjanje znanja učencev v Evropi: namen, organiziranje in uporaba rezultatov, 2009).⁵

V Evropi je zelo malo držav, ki v osnovnih šolah nimajo neke oblike standardiziranega nacionalnega preverjanja znanja (European Commission/EACEA/Eurydice, 2012, str. 27;⁶ EACEA/Eurydice, 2009, str. 25). Rezultati nacionalnega preverjanja znanja so povratna informacija za učence in starše, poleg tega pa se uporabljajo tudi za spremljanje izobraževalnega sistema v državi. V približno polovici od 35 držav v Evropi je glavni namen preverjanja podelitev spričeval oziroma dosežki tako ali drugače vplivajo na učenčevo nadaljnje izobraževanje. V skoraj polovici držav članic Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD) in partnerskih državah se osnovna šola oziroma nižja srednja šola (ISCED 2) zaključi s centraliziranim zunanjim izpitom (OECD 2013,⁷ str. 413–414).

Sekundarne raziskave, opravljene na rezultatih Programa mednarodne primerjave dosežkov učenek in učencev (Programme for International Student Assessment – PISA), kažejo, da imajo učenci v državah s sistemom zunanjih izpitov na podlagi programa ob koncu šolanja boljše znanje kakor učenci v državah z internimi zaključki (OECD, 2010: 27).⁸

Število šolskih let, v katerih se organizirajo nacionalni preizkusi, je po državah zelo različno, ne glede na to, ali se v obravnavanem letu preverja vsak učenec. Na Danskem, Malti in v Združenem kraljestvu (na Škotskem) so razvili nacionalno preverjanje skoraj za vsako leto obveznega izobraževanja. Med države, v katerih je nacionalno preverjanje zelo razširjeno, s sedmimi oziroma šestimi preizkusi spadata tudi Združeno kraljestvo (Anglija) in Francija. V nasprotju s tem pa v več državah preizkusi potekajo dosti bolj poredko. Države s samo enim preizkusom med izobraževanjem na ravneh ISCED 1 in 2 so Belgija (flamska skupnost), Nemčija, Španija, Ciper, Nizozemska, Slovaška in Združeno kraljestvo (Severna Irska). V teh primerih so preizkusi navadno organizirani ob koncu primarnega ali nižjega sekundarnega izobraževanja. Večina preostalih evropskih držav med celotnim obveznim izobraževanjem organizira nacionalne preizkuse v dveh ali treh določenih šolskih letih. Ta model torej v Evropi prevladuje.

---

⁵ https://www.eurydice.si/publikacije/Nacionalno-preverjanje-znanja-u%C4%8Dencev-v-Evropi%20_namen,organiziranje-in-uporaba-rezultatov-SI.pdf?_t=1569928763.

⁶ https://ddooss.org/informes/School_in_Europe.pdf.

⁷ <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/9789264201156-en.pdf?expires=1677073256&id=id&accname=guest&checksum=DE819EB69CC1993D6CA1A27454F9B0B5>.

⁸ https://www.oecd-ilibrary.org/education/pisa-2009-results-what-makes-a-school-successful_9789264091559-en.

Študija z naslovom Nacionalno preverjanje znanja učencev v Evropi: namen, organiziranje in uporaba rezultatov iz leta 2009, ki jo je opravilo omrežje Eurydice, povzema nacionalno preverjanje znanja v državah članicah, ki ga te uporabljajo za sumativne in formativne namene. Države poročajo o uporabi nacionalnega preverjanja znanja v povezavi z izobraževalno potjo posameznih učencev (na primer za podelitev spričeval, usmerjanje ali pomoč pri učenju) in zbirnih rezultatih za skupine učencev, ki se uporabljajo pri evalviranju šol, učiteljev in lokalnih oblasti ali pri spremljanju izobraževalnega sistema kot celote. V 16 državah ali pokrajinah so izidi nacionalnih preizkusov znanja za učence odločilnega pomena, saj vplivajo na njihovo nadaljnjo izobraževalno pot. Med temi državami je Malta edina, v kateri morajo učenci (na ravneh ISCED 1 in 2) za napredovanje v višji letnik opraviti več preizkusov, od 5. razreda primarnega izobraževanja naprej jih morajo opravljati vsako leto. Malta je tudi edina država, v kateri je določeno, da morajo šole uspeh pri nacionalnih preizkusih uporabiti za to, da v 5. in 6. razredu primarnega izobraževanja učence po njihovih zmožnostih razvrstijo v različne skupine. Na Poljskem, v Luksemburgu, na Nizozemskem, v Združenem kraljestvu (Severni Irski) in v Romuniji se uspeh pri nacionalnih preizkusih uporablja tudi pri usmerjanju v različne oblike nadaljnjega izobraževanja. To je do šolskega leta 2007/08 veljalo tudi za Islandijo. Na Poljskem uspeh pri nacionalnih izpitih ob koncu nižjega sekundarnega izobraževanja pomeni 50 odstotkov točk, potrebnih za vpis v različne vrste višjega sekundarnega izobraževanja. Slab uspeh večkrat vodi le v kratko poklicno izobraževanje. Sklepati je mogoče, da so približno v polovici držav nacionalni preizkusi znanja za učence zelo pomembni, saj se doseženi uspeh uporablja pri določanju njihove izobraževalne poti. Opaziti pa je mogoče tudi, da se pomen nacionalnih preizkusov znanja po državah razlikuje. Razviden je iz pogostosti preizkusov na ravneh ISCED 1 in 2, tega, ali je uspeh pri preizkusu edino merilo za odločitev o nadaljnjem izobraževanju ali je skupaj z uspehom pri delu v razredu ali na internih izpitih le eno od meril, ter tega, ali je uspešno opravljen preizkus pogoj za nadaljevanje izobraževanja na naslednji stopnji oziroma pogoj za posamezno vrsto nadaljnjega izobraževanja.

5.3 Prenovljeni koncept razširjenega programa

Primerjalno analizo z nekaterimi dostopnimi razširjenimi programi držav Evropske unije je opravil zavod za šolstvo (gradivo Strokovna izhodišča za uvedbo obveznega prvega tujega jezika v 1. razred in obveznega drugega tujega jezika v 7. razred ter prenovo razširjenega programa osnovne šole, januar 2023).

5.3.1 Države Evropske unije in dostopnost virov

Glede na dostopne vire (pretežno spletne – elektronske zapise) ugotavljamo, da je poimenovanje programa, ki ga ob obveznem programu osnovne šole izvajajo različne države, zelo različno: *Extra Curricular Activities, School Clubs and activities, Out of school activities,*

Before and After School Activities. Kljub raznolikemu razumevanju namena zunajšolskih dejavnosti je iz pregledanih dokumentov mogoče razbrati, da gre za načrtno in sistematično uvajanje dnevno organiziranih dejavnosti za učence po končanem obveznem programu izobraževanja. Raziskovalci navajajo ugotovitve, da sistematično vodene zunajšolske dejavnosti, ki niso sestavni del obveznega programa, predvsem pa se dosežki učencev v teh dejavnostih ne vrednotijo, pomembno vplivajo na poznejši otrokov intelektualni, socialni in psihični razvoj (Fischer, Radisch in Schüpbach, 2014). Izbrali smo vzorec držav, v katerih razširjeni program podpira cilje obveznega programa in je kot tak sistemsko uveden in ni obvezen za vse učence.

5.3.2 Učenčevi dosežki v mednarodnih primerjalnih študijah

Pregledali smo umeščenost/organizacijo zunajšolskih dejavnosti v šolah držav, v katerih so učenci v mednarodnih primerjalnih študijah dosegli visoke učne dosežke. Poleg tega nas je zanimal položaj zunajšolskih dejavnosti v šolah držav, ki so vodilne v uvajanju učnega procesa obveznega programa po sodobnejših teorijah učenja (poudarek na razvoju učenčevega ustvarjalnega mišljenja, ustvarjalnosti nasploh, samoiniciativnosti in možnosti izbire, prevzemanja odgovornosti za lastno učenje ter varnosti).

5.3.2.1 Republika Hrvaška

Hrvaško smo kot sosednjo državo izbrali zato, ker je v predlogu prenovljenega programa hrvaške osnovne šole jasno opredeljen razširjeni program, ki temelji na sodobnih mednarodnih konceptih učenja in poučevanja. Vsebuje jasno razmejitev med obveznim in razširjenim programom. Nacionalni program namenja posebno pozornost znanju, solidarnosti, identiteti in odgovornosti. Poleg navedenih štirih področij so dodatno poudarjeni tudi integriteta, spoštovanje, zdravje in podjetnost. Hrvaški nacionalni osnovnošolski program izhaja iz ključnih kompetenc, razvrščenih v tri sklope:

- oblike mišljenja, ki obsega strategije reševanja problemov, odločanje, metakognicijo, kritično mišljenje ter kreativnost in inovativnost;
- osebni in socialni razvoj, ki obsega skrb zase, skrb za izobraževanje in profesionalni razvoj, povezovanje z drugimi in razvoj aktivnega državljanstva;
- oblike dela in uporaba orodja, ki združuje komunikacijske spretnosti, sodelovanje, informacijsko in digitalno pismenost.

Diferenciacija pouka in izbirni predmeti so značilnost prilagoditev različnim učenčevim potrebam v učnem procesu obveznega osnovnega in razširjenega programa. Poleg tega na Hrvaškem uvajajo fakultativno poučevanje posameznih predmetov, module, izvajanje dodatnih in/ali

dopolnilnih ur izobraževanja, projekte, ekskurzije, izlete, obšolske dejavnosti, podjetniške krožke, dejavnosti za delo z nadarjenimi, podaljšano bivanje. V razširjeni program se učenke in učenci vključujejo prostovoljno. Pri dodatnem pouku ter pri skupinski pomoči imajo tudi na Hrvaškem za učenke in učence s posebnimi potrebami ter za nadarjene v razširjenem programu posebej usmerjeno delo.

5.3.2.2 Republika Finska

Razširjeni program se izvaja izven urnika osnovnega pouka, vendar dejavnosti podpirajo nacionalne cilje vzgoje in izobraževanja ter poučevanja in sledijo svetovni programski usmeritvi. So del neobveznega programa in pomembno vplivajo na bogatenje šolske kulture ter podpirajo otrokov vsestranski razvoj. Glavni cilj dejavnosti razširjenega programa je zadovoljevanje učenčevih potreb na temelju izkustvenega učenja, sodelovanja, doseganja uspehov in doživljanja zadovoljstva ob tem. Učenke in učenci sodelujejo pri načrtovanju teh dejavnosti, s tem vključujejo starše kot partnerje šole in se posredno vključujejo v širši šolski okoliš. Dejavnosti pred obveznim programom in po njem temeljijo na vrednotah finske osnovne šole in zajemajo človekove pravice, enakost, demokratičnost, ohranjanje naravne raznolikosti in okolja ter sprejemanje multikulturalizma. Tako kot v obveznem delu programa so učitelji tudi v razširjenem programu zavezani k spodbujanju odgovornosti učenk in učencev, občutka za skupnost ter spoštovanja pravic in svobode posameznika. Temeljni namen dejavnosti razširjenega programa je podpirati učenčev čustveni, socialni in etični razvoj, spodbujati socialno vključenost in enakost ter družinam in šolam pomagati pri opravljanju vzgojno-izobraževalnih nalog. Glavne naloge razširjenega programa so usmerjanje učenk in učencev v prostočasne dejavnosti, podpora učenčevemu zdravemu razvoju, podpora učenju, zgodnja intervencija (zgodnje odkrivanje učnih težav in primanjkljajev) in socialno opolnomočenje. Dejavnosti razširjenega programa so razporejene v naslednja področja: fizična vadba in dejavnosti zunaj šolskih prostorov, etični razvoj in enakost, igra in interakcija, obroki in počitek, kultura in tradicija, ročne spretnosti in veščine, vizualno, glasbeno, telesno in jezikovno izražanje, veščine medijske pismenosti, različna področja znanja in veščin, opravila dnevne rutine ter okolje in trajnostno naravnano življenjski slog (National framework for before and after-school activities in basic education, 2011).

5.3.2.3 Škotska

Že sam naslov programa »*Curriculum for excellence through outdoor learning*« (National framework for before- and after-school activities in basic education, 2011) izraža vizijo razširjenega programa na Škotskem, katerega cilj je spodbujanje razvoja učenk in učencev v uspešne, samozavestne, učinkovite in odgovorne državljane. To je eden od osrednjih ciljev, navedenih v nacionalnem dokumentu, in narekuje tesno povezanost z lokalno samoupravo. Na

Škotskem želijo s programom doseči, da bi učenci razvijali vrednostni sistem – biti pametnejši, bolj zdrav, varnejši in močnejši, skrbeti za zeleno okolje, biti (duhovno) bogatejši in bolj pošteni. Podobno kot Finska tudi Škotska uresničuje cilje osnovnošolskega programa znotraj razširjenega programa. Škotski nacionalni program izraziteje vzpostavlja sodelovanje s širšim družbenim okoljem.

5.3.2.4 Republika Estonija

V estonskem programu sta, tako kot v škotskem in finskem, temeljni namen in cilj razširjenega programa spodbujati razvoj potencialov posameznika in skrb za razvoj občutka odgovornosti, pri čemer estonski program tako kot škotski izrazito poudarja pomen širšega učnega okolja, v katerem se izvaja razširjeni program. Učno okolje naj bi bilo čim bolj avtentično, s tipičnimi značilnostmi realnega lokalnega okolja. S tem naj bi učenke in učenci imeli možnost vživljanja v drugačne ter možnost razvijanja spoštovanja multikulturalnosti, strpnosti in pozitivnega odnosa do drugačnih.

5.4 Uvedba obveznega prvega tujega jezika v 1. razred

Poročilo Key Data on Teaching Languages at School in Europe – 2017 Edition (Eurydice, 2017)⁹ navaja, da se v večini držav začnejo učenci učiti prvi tuji jezik kot obvezni predmet med šestim in sedmim letom starosti, v najnižjih razredih osnovne šole. V manjši, a še vedno veliki skupini držav se začnejo učiti jezikov pri osmih ali devetih letih starosti. Samo v treh sistemih vzgoje in izobraževanja je učenje jezikov obvezno že v predšolskem izobraževanju, to je na Poljskem in Cipru (ki sta pred kratkim sprejela reforme za znižanje začetne starosti obveznega učenja tujega jezika) ter v Belgiji (nemško govoreča skupnost). V Belgiji (francoska skupnost), Nemčiji, Španiji in Švici začetna starost ni povsem enaka v vseh regijah in upravnih enotah. Šole na Švedskem, v Estoniji in na Finskem lahko do neke mere same odločijo, kdaj postane učenje prvega tujega jezika obvezno za vse učence.

5.5 Izobraževanje na domu

Iz gradiva zavoda za šolstvo, Strokovne podlage za systemske rešitve izobraževanja učencev na domu (september 2022), izhaja, da je tudi v drugih evropskih državah mogoč podoben način šolanja, kot je v našem šolskem sistemu izobraževanje na domu. V večini evropskih izobraževalnih sistemov je urejeno obvezno izobraževanje, ki traja od devet do deset let in se zaključi najpozneje do 16. leta otrokove starosti. Kot v Sloveniji je tudi v drugih evropskih

⁹ <https://www.eurydice.si/publikacije/Pomembni-podatki-o-pou%C4%8Dvanju-jezikov-v-%C5%A1oli-v-Evropi2017-SL-HI.pdf?t=1554833902>.

državah mogoč način šolanja, pri katerem so učenci vpisani v formalne oblike šolanja, nekatere oblike šolanja pa dopuščajo fizično neobiskovanje šole, podobno kot je v našem šolskem sistemu dopustno izobraževanje na domu.

Iz vira Politika izobraževanja na domu v Evropi (EACEA. 2018)¹⁰ je povzeto naslednje:

- v Bosni in Hercegovini ter Makedoniji izobraževanje na domu ni dovoljeno;
- v 13 evropskih državah je možnost izobraževanja na domu pogojena s soglasjem oziroma dovoljenjem pristojnih institucij na državni ali regionalni ravni (Belgija – vsi kantoni, Bolgarija, Nemčija, Irska, Španija, Hrvaška, Ciper, Avstrija, Romunija, Albanija, Švica, Lihtenštajn in Turčija). Starši morajo pred začetkom šolskega leta obrazloženo vlogo poslati v soglasje pristojnemu ministrstvu ali pristojni agenciji ali pa izda odločbo zdravniška stroka na podlagi priporočil in dokazil zdravstvene stroke;
- v 18 evropskih državah je možnost izobraževanja na domu pogojena s soglasjem ali dovoljenjem lokalnih oblasti ali šole (Češka, Danska, Estonija, Grčija, Italija, Litva, Latvija, Luksemburg, Madžarska, Malta, Poljska, Portugalska, Slovaška, Finska, Švedska, Islandija, Črna gora in Norveška). Starši vlogo posredujejo šoli na območju, na katerem se učenec šola, lahko pa tudi lokalnim oblastem. V imenu šole soglasje ali dovoljenje izda ravnatelj, lahko pa o vlogi odloča tudi svet šole;
- v 15 evropskih državah morajo vsi, ki bodo prevzeli odgovornost izobraževanja otroka, imeti formalno pedagoško izobrazbo (Nemčija, Grčija, Španija, Hrvaška, Ciper, Litva, Malta, Romunija, Slovaška, Albanija, Švica, Islandija, Lihtenštajn, Črna gora in Turčija). Vlogo vzgojitelja in učitelja največkrat prevzamejo starši, ponekod pa tudi kdo drug. Pristojne institucije preverijo usposobljenost staršev ali skrbnikov oziroma se morajo ti o svoji usposobljenosti izreči in jo z dokazili potrditi;
- v treh evropskih državah je potrebna minimalna stopnja izobrazbe, ki je še dopustna za izobraževanje otroka na domu (Češka, Italija, Norveška). Starši v teh državah morajo podati izjavo, da imajo osnovne kompetence, potrebne za izobraževanje otrok na domu;
- v skoraj vseh evropskih državah spremljajo izobraževanje učencev, ki se šolajo na domu, ter ga na različne načine nadzorujejo. Države, v katerih šolanje na domu poteka brez spremljanja napredka, so le Nizozemska, države Združenega kraljestva in Makedonija. Načini spremljanja se bistveno razlikujejo od države do države. V veliko državah ustreznost izobraževanja na domu, predvsem pa pogoje, ki jih starši nudijo otrokom, nadzorujejo lokalne oblasti, vse z namenom varnosti in dobrobiti otrok. V večini držav pa izobraževanje na domu spremlja šola, v katero je vpisan učenec.

---

¹⁰ https://www.eurydice.si/publikacije/Home-Education-Policies-in-Europe-EN.pdf?_t=1554836690.

Določnejših podatkov, kako poteka spremljanje, analiza ni zajela, predvideva pa se, da je spremljanje odvisno od vzroka za odločitev za izobraževanje na domu. V večini držav so vzrok za to odločitev zdravstvene težave ali daljša odsotnost zaradi družinskih potovanj. Starši se ob začetku otrokovega šolanja na domu seznanijo z učnimi načrti, po potrebi se za učenca sestavi tudi individualni učni načrt. Kadar je vzrok za šolanje na domu zdravstvene narave, se v potek spremljanja vključi zdravstvena stroka, ki bdi nad otrokom in mu po potrebi nudi vso pomoč in podporo, hkrati pa je povezovalni člen med šolo in družino. Kadar vzrok za izobraževanje na domu ni zdravstvene narave, spremljanje otrokovega napredka poteka v manjšem obsegu in se osredini na zaključek šolskega leta, ko na podlagi različnih preverjanj, testov in izpitov otroci izkažejo znanje, potrebno za nadaljevanje šolanja. Če pridobljeno znanje in spretnosti ne dosegajo minimalnih predpisanih standardov, je v večini držav obvezna ponovna vključitev v obvezno šolanje s prisotnostjo v šoli. V večini držav se preverjanje opravi ob koncu šolskega leta, nekaj držav pa spremlja in preverja napredek otroka tudi med šolskim letom;

- v 26 evropskih državah se ob zaključku šolskega leta preverja raven standarda znanja, ki ga je učenec dosegel med izobraževanjem na domu, ne preverjajo pa doseženega znanja na Danskem, Irskem, v Litvi, Luksemburgu, na Nizozemskem, Finskem, Švedskem, v Združenem kraljestvu, Švici, Lihtenštajnu, na Norveškem, v Srbiji in Turčiji. To najbrž ne pomeni, da so učenci v teh državah prepuščeni samim sebi, predvidevamo, da je sistem preverjanja urejen na drugačen način in da izpitni način ni edini, s katerim učenci izkažejo doseženi standard znanja.

Preverjanje znanja in izpite v večini držav, v katerih je izpitni način predpisan, učenci opravijo na šoli, v nekaterih državah to področje urejajo lokalne skupnosti, ponekod tudi agencije. Učenci, ki uspešno opravijo izpit, lahko nadaljujejo izobraževanje na domu. Učenci, ki minimalnega standarda znanja ne dosežejo, se morajo vrniti v osnovno šolo in pouk nadaljevati v prostorih šole.

Iz gradiva Home Education Policies in Europe: Primary and Lower Secondary Education, Eurydice Report, October 2018, je razvidno, v kolikšnem obsegu se preverja in ocenjuje znanje učencev, ki se izobražujejo na domu. V nadaljevanju sta preverjanje in ocenjevanje znanja opisana po posameznih državah, od katerih je bilo mogoče to informacijo pridobiti.

V Bolgariji obliko pouka izbere učenec v skladu z Zakonom o predšolski vzgoji in izobraževanju (razglašeno v Državnem listu, št. 79 z dne 13. oktobra 2015, v veljavi od 1. avgusta 2016).

Oblika pouka po meri je lahko ponujena:

- učencem obvezne šole glede na razred, ki se iz zdravstvenih razlogov, kar potrjuje zdravniški dokument, ki ga izda ustrezna zdravniška strokovna komisija v skladu z Zakonom o zdravju, ne morejo udeležiti dnevne oblike pouka;
- učencem obvezne šole glede na razred na zahtevo učenca ali starša;
- učencem z izjemnim talentom;
- osebam, starim 16 let ali več.

V izobraževalnem sistemu Bolgarije za tiste, ki izobraževanje izvajajo, ni zahtev za formalne kvalifikacije za poučevanje. Prav tako ni zahtev za minimalno stopnjo izobrazbe za osebe, ki izvajajo izobraževanje na domu. Oblika pouka po meri vključuje samostojni študij in izpite, ki dajo letno oceno iz ustreznega predmeta glede na šolski učni načrt. Učenci, ki se na zahtevo staršev vključijo v obliko izobraževanja po meri in ne dosežejo kompetenc, zahtevanih za ustrezen razred, nadaljujejo izobraževanje v drugi obliki pouka.

V Estoniji se izobraževanje na domu lahko izvaja na zahtevo staršev ali iz zdravstvenih razlogov. Izobraževanje na domu iz zdravstvenih razlogov izvaja šola na zahtevo staršev in na priporočilo zunanje svetovalne skupine. Odločitev o izvajanju izobraževanja na domu sprejme ravnatelj šole. Zunanja svetovalna skupina lahko priporoči izobraževanje na domu za največ tri leta, nato pa se pregleda potreba po podaljšanju takega izobraževanja. Šola skupaj s starši za učenca pripravi individualni učni načrt na podlagi šolskega programa. Ocenjevanje učenca, ki se izobražuje na domu iz zdravstvenih razlogov, je določeno v individualnem učnem načrtu. Učenje, ki se izvaja zunaj šole na zahtevo staršev, organizirajo in financirajo starši, ki so odgovorni tudi za učne rezultate. Odločitev o izvajanju izobraževanja na domu sprejme šolski svet. Za tiste, ki poučujejo, ni minimalnih zahtev. Šola skupaj z osebo, ki izvaja pouk, za učenca pripravi individualni učni načrt na podlagi šolskega programa. Ocenjevanje učenca, ki se izobražuje na domu na zahtevo staršev, je določeno v individualnem učnem načrtu. Šola ocenjuje učne rezultate v skladu z individualnim učnim načrtom vsaj enkrat na semester. Šola ima pravico prekiniti izobraževanje na domu, če učiteljski svet oceni, da učenec ni dosegel učnih rezultatov v skladu z individualnim učnim načrtom.

Na Poljskem Zakon o šolskem izobraževanju z dne 14. decembra 2016 (37. člen) določa, da se lahko za otroke izvaja obvezno izobraževanje zunaj šole, na primer doma, kjer jih poučujejo starši. Ta dogovor mora uradno potrditi vodja šole glede na zahtevo staršev. Starši morajo k prošnji priložiti mnenje svetovalnega centra in svojo izjavo, da bodo otroku zagotovili pogoje za učenje, primerne za izvajanje temeljnega učnega načrta na ravni, ki ustreza starosti otroka. Minimalne kvalifikacije za tiste, ki poučujejo, niso zahtevane. Zakon o izobraževanju določa

tudi, da otrok, ki se izobražuje na domu, prejme letne ocene predmetov, vključenih v temeljni učni načrt ustrezne stopnje izobraževanja, na podlagi letnih izpitov na šoli, katere vodja je dal pooblastilo, da se lahko izobraževanje izvaja na domu.

Starši so dolžni zagotoviti, da otrok izpite opravi vsako leto. Vedenje otroka se ne ocenjuje. Šola, katere vodja je dal pooblastilo, da se otrok lahko izobražuje na domu, podpira otroka tako, da mu ponudi možnost, da se udeležuje na primer zunajšolskih dejavnosti, pri katerih se razvijajo talenti in interesi učencev, prilagojenega pouka za učence invalide kot tudi šolskega svetovanja. Otroku sta omogočena tudi dostop do učbenikov, učnih gradiv in učnih pripomočkov, ki so na voljo v šoli, ter posvetovanje pri pripravi na letne izpite. Izobraževanje na domu se konča bodisi na zahtevo staršev bodisi zaradi neupravičene odsotnosti otroka med letnimi izpiti ali zaradi neuspeha pri izpitu.

Na Finskem je izobraževanje obvezno, vendar ni obvezna prisotnost v šoli, zato starši lahko za svoje otroke organizirajo pouk na domu. V takih primerih izpolnjevanje učnih načrtov obveznega izobraževanja nadzoruje občina kraja bivanja otroka. Izobraževanje na domu je zato precej redko.

6. PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMELO SPREJETJE ZAKONA

6.1 Presoja administrativnih posledic

a) v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov:

Ni posledic.

b) pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov:

Sprejetje zakona ne vpliva na obveznost strank do javne uprave ali pravosodnih organov.

6.2 Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki, in sicer za:

Ni vpliva na okolje.

6.3 Presoja posledic za gospodarstvo:

Z izvajanjem razširjenega programa in poučevanjem obveznega prvega tujega jezika v 1. razredu bo dosežena večja stopnja znanja tujega jezika učencev, kar pomeni širjenje obsega kompetenc oseb, ki vstopajo na trg dela, posledično pa večjo konkurenčnost gospodarstva.

6.4 Presoja posledic za socialno področje:

Zagotavljanje popoldanskih dejavnosti za učence bo prineslo dodatne pozitivne socialne učinke.

6.5 Presoja posledic za dokumente razvojnega načrtovanja:

Sprejetje zakona ne vpliva na dokumente razvojnega načrtovanja.

6.6 Presoja posledic za druga področja:

Ni posledic.

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa:

Sprejeti zakon bo objavljen v Uradnem listu Republike Slovenije in na spletnih straneh predlagatelja. Za zagotovitev učinkovitega izvajanja sprememb in dopolnitev, ki bodo začele veljati s tem zakonom, bo predlagatelj v sodelovanju z Zavodom RS za šolstvo šolam ustrezno predstavil novosti ter uporabnikom nudil strokovno pomoč.

6.8 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona:

Zakon ne ureja vprašanj, povezanih z drugimi pomembnimi okoliščinami.

7. Prikaz sodelovanja javnosti pri pripravi predloga zakona

Osnutek Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o osnovni šoli (zakon) je bil 11. maja 2023 objavljen na spletni strani Vlade Republike Slovenije e-demokracija. Javna razprava se je zaključila v ponedeljek, 12. junija 2023. Do torka, 13. junija 2023, je do 9. ure prispelo 371 komentarjev k objavljenemu gradivu zakona.

O uvajanju tujega jezika v 1. razred ni pripomb, kar gre pripisati dejstvu, da se že zdaj večina prvošolcev vključuje v neobvezni izbirni predmet tuji jezik.

V zvezi z uvajanjem drugega tujega jezika v ostale razrede (predvsem v tretje vzgojno-izobraževalno obdobje) pa je več medsebojno nasprotujočih si mnenj tako strokovne kot laične javnosti. Kljub vsemu je iz komentarjev k zakonu moč razbrati, da starši pogosteje nasprotujejo uvedbi drugega tujega jezika in pri tem poudarjajo dodatno obremenjenost učencev, težave učencev, ki imajo tudi sicer težave pri učenju prvega tujega jezika, možnost uporabe sodobne tehnologije pri konverzaciji in posledično večji poudarek poučevanju računalništva. Podobnega mnenja je tudi nekaj predstavnikov strokovne javnosti, ravnatelji pa skoraj soglasno predlagajo,

da je zdajšnji sistem učenja drugega tujega jezika v okviru obveznih predmetov povsem korekten in strokovno utemeljen.

Predstavniki osnovnih šol, ki izvajajo poskus prenovljenega koncepta razširjenega programa, so z rezultati zelo zadovoljni. O tem pričajo tudi vmesna poročila zavoda za šolstvo, ki spremlja izvajanje poskusa. Pozitivna mnenja so izražali ravnatelji šol v poskusu tako na regijskih posvetih kot v komentarjih.

Komentarji nestrokovne javnosti, ki jih ni veliko, predlagajo ukinitve izvajanja nacionalnega preverjanja znanja z navedbo, da s pisno obliko ni moč preveriti uspešnosti učencev na različnih predmetnih področjih. Tudi sicer menijo, da gre za nepotrebno obremenjevanje otrok. Pri tem predvsem poudarjajo izvajanje nacionalnega preverjanja znanja v 3. razredu.

Predvsem ravnatelji osnovnih šol in posamezni strokovni delavci v celoti podpirajo predlagane zakonske rešitve na področju izobraževanja na domu. Nekateri predlagajo, da bi naloge za ocenjevanje morala pripravljati zunanja strokovna institucija, Državni izpitni center ali zavod za šolstvo. V zakonu bi bilo treba določiti tudi dokončni datum mogoče vrnitve učenca k izobraževanju v šoli. Poudarjajo, da bi moral biti določen kadrovski pogoj za izobraževalca, ki izobražuje učenca na domu.

Starši in izobraževalci učencev, ki se izobražujejo na domu, predlaganim spremembam močno nasprotujejo.

8. Podatek o zunanjem strokovnjaku oziroma pravni osebi, ki je sodelovala pri pripravi gradiva:

Predlog zakona je pripravljalo več delovnih skupin, ki so jih sestavljali zaposleni na Ministrstvu za vzgojo in izobraževanje ob sodelovanju svetovalcev Zavoda RS za šolstvo in članov državne komisije za nacionalno preverjanje znanja.

V pripravi predloga spremembe zakona so sodelovale tudi naslednje osebe:

mag. Renata Zupanc Grom (ZRSŠ)

dr. Stanka Preskar (ZRSŠ)

dr. Janez Vogrinc (Državna komisija za vodenje NPZ)

dr. Darko Zupanc (RIC)

Nobena izmed njih ni prejela honorarja za opravljeno delo.

9. Navedba, kateri predstavniki predlagatelja bodo sodelovali pri delu državnega zbora in delovnih teles:

- dr. Darjo Felda, minister,
- Janja Zupančič, državna sekretarka
- Rado Kostrevec, v. d. generalnega direktorja Direktorata za predšolsko vzgojo in osnovnošolsko izobraževanje.

II BESEDILO ČLENOV

1. člen

V Zakonu o osnovni šoli (Uradni list RS, št. 81/06 – uradno prečiščeno besedilo, 102/07, 107/10, 87/11, 40/12 – ZUJF, 63/13, 46/16 – ZOFVI-K in 76/23) se besedilo 5. člena spremeni tako, da se glasi:

»Starši imajo pravico izbrati:

- osnovnošolsko izobraževanje otroka v javni ali zasebni šoli, ki izvaja javno veljavni izobraževalni program osnovne šole in je vpisana v razvid izvajalcev javno veljavnih izobraževalnih programov pri ministrstvu, pristojnem za šolstvo (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo),
- osnovnošolsko izobraževanje otroka v zasebni šoli, ki je pri ministrstvu vpisana v register zasebnih vrtcev in šol, ki izvajajo mednarodne programe, ali
- osnovnošolsko izobraževanje otroka na domu.«.

2. člen

V 11. členu se drugi stavek spremeni tako, da se glasi:

»Osnovna šola tem učencem zagotavlja ustrezne pogoje za vzgojo in izobraževanje tako, da jim prilagodi vsebine, metode in oblike dela ter jim omogoči vključitev v ustrezne dejavnosti razširjenega programa.«.

3. člen

V 12.a členu se drugi stavek spremeni tako, da se glasi:

»Osnovna šola za te učence prilagodi metode in oblike dela pri pouku ter jim omogoči vključitev v ustrezno dejavnost v okviru razširjenega programa.«.

4. člen

V 16. členu se za prvim odstavkom doda nov drugi odstavek, ki se glasi:

»Za gluhe učence in učence s težko izgubo sluha oziroma učence z gluhoslepoto šola poleg obveznih predmetov iz prejšnjega odstavka izvaja tudi pouk znakovnega jezika oziroma jezika gluhoslepih.«.

Dosedanji drugi odstavek postane tretji odstavek.

5. člen

Besedilo 20. člena se spremeni tako, da se glasi:

»V okviru razširjenega programa se izvajajo organizirane oblike vzgojno-izobraževalnega dela z učenci, ki vključujejo vsebinska področja:

- gibanje in zdravje za dobro telesno in duševno počutje;
- kulturna in državljanska vzgoja;
- učenje učenja.

Razširjeni program se lahko izvaja pred začetkom in po zaključku obveznega programa. Razširjeni program se glede na organizacijske zmožnosti osnovne šole lahko izvaja tudi med obveznim programom, če so v razširjeni program vključeni vsi učenci posameznega oddelka.

Osnovna šola za učence 1. razreda in prve stopnje posebnega programa vzgoje in izobraževanja, glede na potrebe staršev, izvaja del razširjenega programa zjutraj pred začetkom obveznega programa.

Osnovna šola za učence od 1. do 5. razreda, za učence od 1. do 9. razreda v prilagojenih izobraževalnih programih in za učence od 1. do 6. stopnje posebnega programa vzgoje in izobraževanja izvaja del razširjenega programa po zaključku obveznega programa.

V razširjeni program se učenci vključujejo prostovoljno.

Normative in standarde za izvajanje razširjenega programa podrobneje določi minister, pristojen za šolstvo (v nadaljnjem besedilu: minister).«.

6. člen

20.a, 21., 22., 23., 24. in 25. člen se črtajo.

7. člen

V 27. členu se za besedilom člena, ki postane prvi odstavek, doda nov, drugi odstavek, ki se glasi:

»Organizirano varstvo učencev prilagojenih programov osnovne šole in posebnega programa vzgoje in izobraževanja, ki ga osnovna šola ali zavod za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami v skladu z letnim delovnim načrtom organizira med

šolskimi počitnicami, lahko izvajajo zaposleni v šoli. Strokovni delavci ga izvajajo kot drugo delo v okviru delovne obveznosti. Sredstva za plače zaposlenih, ki izvajajo organizirano varstvo, se zagotovijo v proračunu Republike Slovenije. Sredstva za prehrano, oskrbo in prevoz učencev, ki so vključeni v organizirano varstvo, ter druge stroške organiziranega varstva se zagotovijo iz sredstev staršev ali lokalne skupnosti.«.

8. člen

V 31. členu se v prvem odstavku prvi stavek spremeni tako, da se glasi:

»Z letnim delovnim načrtom se določijo vsebina, obseg in razporeditev vzgojno-izobraževalnega ter drugega dela v skladu s predmetnikom in učnim načrtom ter obseg, vsebina in organizacija razširjenega programa, ki ga izvaja osnovna šola.«.

9. člen

V 33. členu se v petem odstavku v prvem stavku za besedilom »po posebnem programu« doda besedilo »vzgoje in izobraževanja«.

10. člen

V 35. členu se v četrtem odstavku pika nadomesti z vejico in doda besedilo »razen v posebnem programu vzgoje in izobraževanja, v katerem ura pouka traja 60 minut.«.

11. člen

V 36. členu se za besedo »minister« črta vejica in besedilo »pristojen za šolstvo (v nadaljnjem besedilu: minister)«.

12. člen

V 38. členu se deseti odstavek spremeni tako, da se glasi:

»V razširjenem programu vzgojno-izobraževalno delo izvajajo učitelji..«.

Enajsti odstavek se črta.

Dosedanja dvanajsti in trinajsti odstavek postaneta enajsti in dvanajsti odstavek.

13. člen

Za 38. členom se doda nov, 38.a člen, ki se glasi:

»38.a člen
(izobraževanje na daljavo)

Osnovna šola lahko v soglasju z ministrstvom za zagotovitev nemotenega poteka izobraževanja organizira in izvaja izobraževanje na daljavo, kadar je to potrebno zaradi preprečevanja ali blažitev posledic naravne nesreče, druge nesreče ali kriznih razmer. Osnovna šola tedensko obvešča ministrstvo o okoliščinah in razlogih za izvajanje izobraževanja na daljavo.

V primeru večjega regionalnega obsega dogodkov iz prejšnjega odstavka lahko minister o izobraževanju na daljavo odloči s sklepom, ki se objavi v Uradnem listu Republike Slovenije. V sklepu se določijo tudi obseg in obdobje izvajanja izobraževanja na daljavo ter pristojnosti osnovne šole in staršev. Ministrstvo se o obstoju okoliščin in razlogov za izvajanje izobraževanja na daljavo tedensko posvetuje s pristojnimi inštitucijami.

Po prenehanju okoliščin in razlogov za izobraževanje na daljavo, osnovna šola nadaljuje z izvajanjem izobraževanja v šoli. O izvajanju oziroma prenehanju izobraževanja na daljavo osnovna šola obvesti starše.«.

14. člen

V 42. členu se besedilo »in 41.« črta.

15. člen

V 43. členu se besedilo »in 41.« črta.

16. člen

V 48. členu se v prvem stavku drugega odstavka za besedo »ministrstvo« črta vejica in besedilo »pristojno za šolstvo (v nadaljevanju: ministrstvo)«.

17. člen

V 50. členu se za drugim odstavkom doda nov, tretji odstavek, ki se glasi:

»Učenci priseljenci iz drugih držav, katerih materni jezik ni slovenski, se k pouku obveznih predmetov lahko vključujejo postopoma glede na znanje slovenskega jezika. Ob vključitvi v osnovno šolo se udeležijo začetnega pouka slovenščine v okviru dopolnilnega izobraževanja, ki se lahko izvaja med izvajanjem obveznega programa.«.

18. člen

V 55. členu se tretji odstavek črta.

Dosedanji četrti odstavek postane tretji odstavek.

19. člen

V 56. členu se deseti odstavek črta.

20. člen

Besedilo 60.a člena se spremeni tako, da se glasi:

»Določbe zakona, ki ureja splošni upravni postopek, se uporabljajo v postopkih v zvezi z vpisom, prestopom, prešolanjem, odložitvijo šolanja, oprostivijo sodelovanja pri posameznem predmetu, prepovedjo obiskovanja osnovne šole po izpolnitvi osnovnošolske obveznosti, statusom učenca športnika oziroma umetnika in v zvezi z dodelitvijo sredstev učencem, katerih starši zaradi socialnega položaja ne zmorejo v celoti plačati prispevkov za materialne stroške programa šole v naravi.«.

21. člen

Besedilo 63. člena se spremeni tako, da se glasi:

»Osnovna šola ob koncu vsakega ocenjevalnega obdobja starše pisno obvesti o ocenah učenca.

V 1. razredu osnovne šole in v posebnem programu vzgoje in izobraževanja je obvestilo o ocenah učenca med šolskim letom lahko tudi samo ustno.

Med šolskim letom dobijo starši obvestila o ocenah učenca. Ob zaključku pouka dobijo učenci spričevala, v katerih so ocene za posamezne predmete, v 9. razredu pa tudi dosežki učenca in državna povprečja pri nacionalnem preverjanju znanja, izraženi v odstotnih točkah.

Učenci 3. in 6. razreda, ki opravljajo nacionalno preverjanje znanja, dobijo obvestilo o dosežkih učenca in državnih povprečjih pri nacionalnem preverjanju znanja, izraženih v odstotnih točkah.

Osnovna šola ob zaključku pouka učencu izroči obvestilo o sodelovanju pri dejavnostih razširjenega programa in drugih dejavnostih osnovne šole.«.

22. člen

Besedilo 64. člena se spremeni tako, da se glasi:

»V 3., 6. in 9. razredu se znanje učencev preverja z nacionalnim preverjanjem znanja, s katerim se preverjajo cilji in standardi znanja, določeni z učnim načrtom.

Nacionalno preverjanje znanja je za učence 3. razreda obvezno. V 3. razredu osnovna šola izvede nacionalno preverjanje znanja iz slovenščine in matematike. Na narodno mešanem območju osnovna šola z italijanskim učnim jezikom izvede nacionalno preverjanje znanja iz italijanščine in matematike, dvojezična osnovna šola pa iz slovenščine ali madžarščine in matematike.

Nacionalno preverjanje znanja je za učence 6. razreda obvezno. V 6. razredu osnovna šola izvede nacionalno preverjanje znanja iz slovenščine, matematike in prvega tujega jezika. Na narodno mešanem območju osnovna šola z italijanskim učnim jezikom izvede nacionalno preverjanje znanja iz italijanščine, matematike in prvega tujega jezika, dvojezična osnovna šola pa iz slovenščine ali madžarščine, matematike in prvega tujega jezika.

Nacionalno preverjanje znanja je za učence 9. razreda obvezno. V 9. razredu osnovna šola izvede nacionalno preverjanje znanja iz slovenščine, matematike in tretjega predmeta, ki ga določi minister s sklepom. Na narodno mešanem območju osnovna šola z italijanskim učnim jezikom izvede nacionalno preverjanje znanja iz italijanščine, matematike in tretjega predmeta, ki ga določi minister, dvojezična osnovna šola pa iz slovenščine ali madžarščine, matematike in tretjega predmeta, ki ga določi minister.

Tretji predmet določi minister s sklepom tako, da v septembru tekočega leta izmed obveznih predmetov 8. in 9. razreda izbere največ štiri in določi, iz katerega tretjega predmeta se bo preverjalo znanje na posamezni osnovni šoli. Če je med izbranimi predmeti tudi jezik okolja na narodno mešanem območju slovenske Istre, je izbranih predmetov lahko pet.

Za učence zasebnih osnovnih šol in osnovnih šol, ki izvajajo program osnovne šole v skladu s posebnimi pedagoškimi načeli, je tretji predmet pri nacionalnem preverjanju znanja v 9. razredu prvi tuji jezik.

Dosežki nacionalnega preverjanja znanja so dodatna informacija o znanju učencev.

Učenci priseljenci iz drugih držav opravljajo nacionalno preverjanje znanja prvo in drugo šolsko leto od vključitve v osnovno šolo v Republiki Sloveniji prostovoljno.

Nacionalno preverjanje znanja je za odrasle prostovoljno.

Podrobnejši postopek priprave in izvedbe nacionalnega preverjanja znanja, pristojnosti organov, komisij in osnovnih šol pri pripravi in izvedbi nacionalnega preverjanja znanja, načine izvedbe in trajanje, roke, potek, pripravo gradiv, vrednotenje, obveščanje učencev o dosežkih, vpogled in ugovor na dosežke, ravnanje s podatki in hranjenje dokumentacije določi minister.«.

23. člen

V 65. členu se za besedilom člena, ki postane prvi odstavek, dodata nova, drugi in tretji odstavek, ki se glasita:

»Dosežki učencev v 9. razredu pri nacionalnem preverjanju znanja se lahko uporabijo kot eno od meril za izbiro kandidatov v primeru omejitve vpisa v programe srednješolskega izobraževanja.

Podatki in analize o dosežkih nacionalnega preverjanja znanja so namenjeni učencem, staršem, učiteljem, šolam, ministrstvu ter fakultetam in znanstvenim inštitucijam s področja vzgoje in izobraževanja. Podatki iz prejšnjega stavka se uporabljajo za ugotavljanje doseganja ciljev in standardov znanja, določenih z učnimi načrti, za zagotavljanje kakovosti in pravičnosti v vzgoji in izobraževanju ter za sprejemanje odločitev o razvoju vzgojno-izobraževalnega sistema.«.

24. člen

Besedilo 67. člena se spremeni tako, da se glasi:

»V prilagojenih izobraževalnih programih osnovne šole z enakovrednim izobrazbenim standardom se nacionalno preverjanje znanja izvaja v skladu s 64. členom tega zakona.

V prilagojenem izobraževalnem programu osnovne šole z nižjim izobrazbenim standardom je za učence 6. in 9. razreda nacionalno preverjanje znanja obvezno. V 6. razredu osnovna šola s prilagojenim izobraževalnim programom z nižjim izobrazbenim standardom izvede nacionalno preverjanje znanja iz slovenščine in matematike, na narodno mešanem območju osnovna šola z italijanskim učnim jezikom izvede nacionalno preverjanje znanja iz italijanščine in matematike, dvojezična osnovna šola pa iz slovenščine ali madžarščine in matematike.

V 9. razredu osnovna šola s prilagojenim izobraževalnim programom z nižjim izobrazbenim standardom izvede nacionalno preverjanje znanja iz slovenščine, matematike in tretjega predmeta, ki ga določi minister. Na narodno mešanem območju osnovna šola z italijanskim učnim jezikom izvede nacionalno preverjanje znanja iz italijanščine, matematike in tretjega predmeta, ki ga določi minister, dvojezična osnovna šola pa iz slovenščine ali madžarščine, matematike in tretjega predmeta, ki ga določi minister.

V posebnem programu vzgoje in izobraževanja se nacionalno preverjanje znanja za učence ne izvaja.«.

25. člen

Za 67. členom se doda nov, 67.a člen, ki se glasi:

»67.a člen

(vpogled v preizkuse iz nacionalnega preverjanja znanja in zahteva za ponovno vrednotenje posameznih nalog ter odprava napak pri zapisu dosežkov)

Učenec in starši imajo pravico do vpogleda v učenčeve ovrednotene preizkuse znanja iz nacionalnega preverjanja znanja.

Če učenec in starši ali učitelj menijo, da je pri vrednotenju posameznih nalog nacionalnega preverjanja znanja prišlo do napake, lahko pri ravnatelju v treh dneh po začetku vpogledov v ovrednotene preizkuse nacionalnega preverjanja znanja podajo pisno zahtevo za ponovno vrednotenje teh nalog.

Za učence 6. in 9. razreda ravnatelj na Državni izpitni center (v nadaljnjem besedilu: RIC) posreduje zahtevo za ponovno vrednotenje posameznih nalog nacionalnega preverjanja znanja. RIC opravi postopek ponovnega vrednotenja posameznih nalog nacionalnega preverjanja znanja in osnovni šoli posreduje obvestilo o končnem dosežku ponovnega vrednotenja nacionalnega preverjanja znanja.

Osnovna šola učenca 3., 6. in 9. razreda ter njegove starše obvesti o končnem dosežku po ponovnem vrednotenju nalog nacionalnega preverjanja znanja.

Po prejemu obvestila o končnem dosežku iz prejšnjega odstavka zahteva za ponovno vrednotenje posameznih nalog nacionalnega preverjanja znanja ni več dovoljena.

Če učenec in starši menijo, da je v 3. in 6. razredu prišlo do napake pri zapisu dosežkov učenca in državnih povprečij pri nacionalnem preverjanju znanja v obvestilu o dosežkih, v 9. razredu pa v zaključnem spričevalu osnovne šole, se izvede postopek ugotavljanja napake in popravljanja podatkov v dokumentu ter izdaje novega obvestila oziroma spričevala v skladu s pravilnikom, ki ureja dokumentacijo v osnovni šoli.

Postopek izvedbe ponovnega vrednotenja nalog nacionalnega preverjanja znanja za učence 3. razreda določi minister.«.

26. člen

V 68. členu se četrty, peti in šesti odstavek črtajo.

27. člen

Besedilo 69. člena se spremeni tako, da se glasi:

»Učenci v prvem in drugem obdobju razredov ne ponavljajo.

Učenci v tretjem obdobju napredujejo v naslednji razred, če so ob koncu šolskega leta pozitivno ocenjeni iz vseh predmetov.

Ne glede na prvi in drugi odstavek tega člena lahko učenec zaradi slabših ocen, ki so posledica daljše odsotnosti od pouka, bolezni, preselitve ali drugih razlogov, ponavlja razred, če tako zahtevajo njegovi starši ali s pisno obrazložitvijo predlaga razrednik v soglasju s starši.

Ne glede na določbo prvega odstavka tega člena lahko učenec 3., 4., 5. in 6. razreda na podlagi pisnega obrazloženega predloga razrednika ponavlja razred brez soglasja staršev. Učenec lahko ponavlja razred, kadar je ob koncu šolskega leta negativno ocenjen iz enega ali več predmetov, čeprav mu je šola omogočila vključitev v ustrezne dejavnosti razširjenega programa.

Ne glede na določbo prvega odstavka tega člena lahko učenec 3., 4., 5. in 6. razreda v prilagojenem izobraževalnem programu osnovne šole z nižjim izobrazbenim standardom na podlagi pisnega obrazloženega predloga razrednika ponavlja razred brez soglasja staršev. Učenec lahko ponavlja razred, če ni dosegel standardov znanja, ki so potrebni za napredovanje v naslednji razred, oziroma če je ob koncu šolskega leta negativno ocenjen iz enega ali več predmetov, čeprav mu je šola omogočila vključitev v ustrezne dejavnosti razširjenega programa.

Odločitev o ponavljanju razreda sprejme učiteljski zbor. Če se učenec in starši ne strinjajo z odločitvijo o ponavljanju razreda, lahko v treh dneh po prejemu spričevala pri ravnatelju vložijo obrazložen ugovor. O ugovoru se odloči na način in po postopku iz 68. člena tega zakona.«.

28. člen

Za 69. členom se doda nov, 69.a člen, ki se glasi:

»69.a člen

(napredovanje učencev priseljencev iz drugih držav)

Učenci priseljenci iz drugih držav so lahko ob koncu pouka v šolskem letu, v katerem so prvič vključeni v osnovno šolo v Republiki Sloveniji, neocenjeni iz posameznih predmetov, vendar lahko vseeno napredujejo v naslednji razred.

Učenci priseljenci iz drugih držav, ki se prvič vključijo v osnovno šolo v Republiki Sloveniji v drugem ocenjevalnem obdobju šolskega leta, so lahko neocenjeni iz posameznih predmetov tudi ob zaključku pouka v naslednjem šolskem letu, vendar lahko vseeno napredujejo v naslednji razred.

O napredovanju učenca priseljenca iz druge države, ki pri posameznih predmetih ni ocenjen, odloča učiteljski zbor.

Učenci priseljenci iz drugih držav, ki se vključijo v 9. razred, morajo biti ob zaključku šolskega leta ocenjeni iz vseh predmetov.«.

29. člen

V 75. členu se prvi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»Učenci s posebnimi potrebami, ki so bili vključeni v osnovnošolsko izobraževanje po prilagojenem programu z nižjim izobrazbenim standardom in so izpolnili osnovnošolsko obveznost, vendar niso končali osnovnošolskega izobraževanja, lahko ne glede na prvi odstavek 55. člena tega zakona nadaljujejo izobraževanje v istem programu še največ tri leta in obdržijo status učenca. Izjemoma lahko ravnatelj na predlog strokovne skupine, ki pripravlja in spremlja individualizirani program, odloči, da se učencu, ki po treh letih podaljšanega statusa ni končal osnovnošolskega izobraževanja, šolanje podaljša še za eno šolsko leto. Odločitev ravnatelja je dokončna.«.

Za drugim odstavkom se doda nov tretji odstavek, ki se glasi:

»Učenci iz prvega odstavka tega člena s podaljšanim statusom morajo redno obiskovati pouk in izpolnjevati obveznosti in naloge, določene z akti osnovne šole. Če učenec, ki ima podaljšan status v skladu s prvim odstavkom tega člena, pouka ne obiskuje več kot en mesec strnjeno brez ustreznega opravičila ali z neprimernim odnosom, ki ne izvira iz njegovega primanjkljaja, ovire oziroma motnje, ovira vzgojno-izobraževalno delo, lahko ravnatelj na predlog učiteljskega zbora, ne glede na prvi in drugi odstavek tega člena, med šolskim letom oziroma ob koncu šolskega leta odloči, da je učenec izključen iz osnovne šole.«.

Dosedanji tretji odstavek postane četrti odstavek.

30. člen

Besedilo 81. člena se spremeni tako, da se glasi:

»Določbe 61. in 62. člena, prvega, drugega in petega odstavka 63. člena, 69., 70., 76. in 77. člena, drugega odstavka 78. člena ter 79. in 80. člena tega zakona niso obvezne za zasebne osnovne šole.

Določbe drugega in tretjega odstavka 64. člena tega zakona niso obvezne za osnovne šole, ki izvajajo program osnovne šole v skladu s posebnimi pedagoškimi načeli.«.

31. člen

Besedilo 84. člena se spremeni tako, da se glasi:

»Osnovna šola izda učencem, ki zaključijo osnovnošolsko izobraževanje, zaključna spričevala.

V zaključno spričevalo se vpišejo učenčeve ocene iz 9. razreda ter dosežki učenca in državna povprečja pri nacionalnem preverjanju znanja, izraženi v odstotnih točkah.

Učencem, ki so končali prilagojeni izobraževalni program z nižjim izobrazbenim standardom, se v zaključno spričevalo vpišejo ocene iz 9. razreda ter dosežki učenca in državna povprečja pri nacionalnem preverjanju znanja, izražena v odstotnih točkah. Če učenec pri posameznih predmetih prehaja v izobraževalni program osnovne šole, se to navede v zaključnem spričevalu.

Učencem, ki so končali posebni program vzgoje in izobraževanja, se izda zaključno potrdilo z opisno oceno napredka učenca. Če se je učenec občasno vključeval v prilagojeni izobraževalni program, se to navede v zaključnem potrdilu.

V zasebni osnovni šoli se v zaključno spričevalo vpišejo učenčeve ocene, kot jih določa program zasebne osnovne šole, ter dosežki učencev in državna povprečja pri nacionalnem preverjanju znanja, izraženi v odstotnih točkah.«.

32. člen

Besedilo 88. člena se spremeni tako, da se glasi:

»Starši imajo pravico organizirati osnovnošolsko izobraževanje svojih otrok na domu (v nadaljnjem besedilu: izobraževanje na domu). Starši z izbiro izobraževanja na domu prevzamejo obveznosti, povezane z izvedbo izobraževanja svojega otroka.

Starši najpozneje do 16. avgusta tekočega šolskega leta za naslednje šolsko leto o izobraževanju otroka na domu pisno obvestijo osnovno šolo, v katero je otrok vpisan. Pravice do izobraževanja na domu med šolskim letom ni mogoče uveljavljati. Starši o izobraževanju na domu osnovno šolo pisno obvestijo za vsako šolsko leto posebej.

Obvestilo iz prejšnjega odstavka vsebuje ime in priimek otroka, kraj, kjer bo izobraževanje potekalo, ter ime in priimek oseb, ki bodo otroka poučevale.

Osnovna šola vodi dokumentacijo o izobraževanju učenca na domu.

Starši lahko med šolskim letom prekinejo izobraževanje na domu. Vključitev učenca v izobraževanje v šoli je mogoča do začetka rokov za ocenjevanje znanja za učence, ki se izobražujejo na domu, določenih v pravilniku, ki ureja šolski koledar za osnovne šole. O prekinitvi izobraževanja na domu so starši dolžni pisno obvestiti osnovno šolo.«.

33. člen

89. člen se spremeni tako, da se glasi:

»89. člen

(obveznosti osnovne šole do učencev, ki se izobražujejo na domu)

Osnovna šola za učenca, ki se izobražuje na domu:

- ob začetku šolskega leta staršem predstavi cilje, standarde znanja, merila ocenjevanja in pogoje za napredovanje v naslednji razred,
- starše sproti obvešča o rokih in načinu izvedbe ocenjevanja znanja učenca ter izvede ocenjevanje znanja v rokih, ki so določeni s pravilnikom, ki ureja šolski koledar,
- omogoči izposojlo učbenikov iz učbeniškega sklada,
- omogoči opravljanje teoretičnega in praktičnega dela kolesarskega izpita,
- obvesti starše o terminih pregledov učencev iz 13. člena tega zakona.«.

34. člen

90. člen se spremeni tako, da se glasi:

»90. člen

(ocenjevanje znanja)

Za učenca, ki se izobražuje na domu, se ocenjuje znanje iz vseh predmetov glede na predmetnik posameznega razreda javno veljavnega programa osnovne šole, v katerem se učenec izobražuje.

Učenec, ki se izobražuje na domu, se je dolžan udeležiti ocenjevanja znanja, ki je določeno v skladu s tem zakonom in podzakonskimi akti. Ocenjevanje znanja izvaja osnovna šola, v katero je učenec vpisan. Znanje učenca oceni izpitna komisija.

Če učenec, ki se izobražuje na domu, ne doseže minimalnih standardov znanja oziroma je negativno ocenjen pri posameznem predmetu, ima pravico do ponovnega ocenjevanja znanja pred začetkom naslednjega šolskega leta.

Če učenec, ki se izobražuje na domu, ponovnega ocenjevanja znanja ne opravi uspešno, mora v naslednjem šolskem letu nadaljevati osnovnošolsko izobraževanje v javni ali zasebni osnovni šoli iz prve ali druge alineje 5. člena tega zakona. V tem primeru učenec pravice do izobraževanja na domu v naslednjih razredih ne sme več uveljavljati.

Če učenec 9. razreda, ki se izobražuje na domu, ponovnega ocenjevanja znanja ne opravi uspešno, lahko opravlja popravni izpit ali 9. razred ponavlja.«.

35. člen

V 91. členu se drugi odstavek črta.

36. člen

Besedilo 92. člena se spremeni tako, da se glasi:

»Osnovna šola, v katero je učenec, ki se izobražuje na domu, vpisan, izda učencu spričevalo. Spričevalo je javna listina.

Pri izdajanju spričeval se uporabljajo določbe od 82. do 87. člena tega zakona.«.

37. člen

Za 92. členom se dodajo novi, VII.a oddelek ter 92.a, 92.b, 92.c, 92.č, 92.d, 92.e in 92.f člen, ki se glasijo:

»VII.a IZOBRAŽEVANJE NA DOMU ZA UČENCE S POSEBNIMI POTREBAMI

92.a člen

(pravica do izobraževanja na domu za učence s posebnimi potrebami)

Starši imajo pravico organizirati osnovnošolsko izobraževanje na domu za svojega otroka s posebnimi potrebami, vključenega v program osnovne šole s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo, prilagojene programe ali v prve štiri stopnje posebnega programa vzgoje in izobraževanja, če je tako odločeno v odločbi o usmeritvi. Starši za pomoč pri izvajanju izobraževanja na domu zagotovijo osebo, ki izpolnjuje pogoje za izvajanje javno veljavnega programa (v nadaljnjem besedilu: učitelj za izobraževanje na domu), v katerega je učenec usmerjen, in opremo oziroma didaktične pripomočke, potrebne za doseganje ciljev in standardov znanja, določenih z učnimi načrti.

Starši z izbiro izobraževanja na domu prevzamejo vse obveznosti, povezane z izvedbo izobraževanja svojega otroka, vključno s prevozi v šolo in nazaj.

Osnovna šola vodi dokumentacijo o izobraževanju učenca na domu.

Starši lahko med šolskim letom prekinejo izobraževanje na domu. Vključitev učenca v izobraževanje v šoli je mogoča do začetka rokov za ocenjevanje znanja za učence, ki se

izobražujejo na domu, določenih v pravilniku, ki ureja šolski koledar za osnovne šole. O prekinitvi izobraževanja na domu so starši dolžni pisno obvestiti osnovno šolo.

Podrobnejši postopek uveljavljanja pravice do izobraževanja na domu učencev s posebnimi potrebami določi minister.

92.b člen

(obveznosti šole do učencev s posebnimi potrebami, ki se izobražujejo na domu)

Osnovna šola za učenca iz prvega odstavka prejšnjega člena, ki se izobražuje na domu, poleg obveznosti osnovne šole iz 89. člena tega zakona zagotovi izvajanje dodatne strokovne pomoči v skladu z odločbo o usmeritvi.

Osnovna šola skupaj z učiteljem za izobraževanje na domu v skladu z zakonom, ki ureja usmerjanje otrok s posebnimi potrebami, pripravi individualiziran program, v katerem določi način, razporeditev in obseg neposrednega opravljanja vzgojno-izobraževalnega dela učitelja za izobraževanje na domu.

92.c člen

(ocenjevanje znanja učencev s posebnimi potrebami, ki se izobražujejo na domu)

Znanje učenca iz prvega odstavka 92.a člena tega zakona, ki se izobražuje na domu, se ocenjuje iz vseh predmetov glede na predmetnik posameznega razreda javno veljavnega izobraževalnega programa osnovne šole, v katerega je učenec usmerjen.

Znanje učenca, ki se izobražuje po posebnem programu vzgoje in izobraževanja za otroke z zmerno, težjo in težko motnjo v duševnem razvoju, se preverja kot napredovanje po operativnih ciljih iz individualiziranega programa s področja razvijanja samostojnosti, splošne poučenosti in enega izbranega področja iz obveznega dela programa.

Učenec iz prvega odstavka 92.a člena tega zakona, ki se izobražuje na domu, se je dolžan udeležiti ocenjevanja znanja, ki je določeno v skladu s tem zakonom in na njegovi podlagi izdanimi podzakonskimi predpisi. Ocenjevanje znanja se izvaja na osnovni šoli, v katero je učenec vpisan. Strokovna skupina lahko z individualiziranim programom v skladu z zakonom, ki ureja usmerjanje otrok s posebnimi potrebami, zaradi bolezni učenca izjemoma odloči, da ocenjevanje poteka na domu. Znanje učenca iz prvega odstavka 92.a člena tega zakona oceni izpitna komisija.

Ocenjevanje znanja se za učence iz prvega odstavka 92.a člena tega zakona, ki se izobražujejo na domu, opravlja v rokih, določenih s pravilnikom, ki ureja šolski koledar za osnovne šole, lahko pa se opravlja tudi predhodno ali v dveh delih, in sicer v rokih, ki jih na predlog strokovne

skupine, ki pripravlja in spremlja individualizirani program učenca s posebnimi potrebami, ki se izobražuje na domu, določi ravnatelj.

Če učenec iz prvega odstavka 92.a člena, ki se izobražuje na domu, ne doseže minimalnih standardov znanja oziroma je negativno ocenjen pri posameznem predmetu, ima pravico do ponovnega ocenjevanja znanja pred začetkom naslednjega šolskega leta.

Učenec iz prvega odstavka 92.a člena, ki ponovnega ocenjevanja znanja ne opravi uspešno, mora v naslednjem šolskem letu nadaljevati osnovnošolsko izobraževanje v šoli. Če učenec 9. razreda iz prvega odstavka 92.a člena tega zakona, ki se izobražuje na domu, ponovnega ocenjevanja znanja ne opravi uspešno, lahko opravlja popravni izpit ali 9. razred ponavlja.

92.č člen

(nacionalno preverjanje znanja za učence s posebnimi potrebami, ki se izobražujejo na domu)

Nacionalno preverjanje znanja se za učence iz prvega odstavka 92.a člena, ki se izobražujejo na domu, opravlja v skladu s 64. oziroma 67. členom tega zakona.

92.d člen

(spričevalo o izobraževanju na domu za učence s posebnimi potrebami)

Osnovna šola, v katero je učenec vpisan, izda učencu iz prvega odstavka 92.a člena tega zakona, ki se izobražuje na domu, spričevalo oziroma potrdilo z opisno oceno napredka učenca po posameznih področjih. Spričevalo je javna listina.

Pri izdajanju spričeval se uporabljajo določbe od 82. do 87. člena tega zakona.

92.e člen

(posebne oblike izobraževanja na domu za učence s posebnimi potrebami in učence, nameščene v strokovni center)

Učencu iz prvega odstavka 92.a člena tega zakona, ki se izobražuje na domu zaradi življenjsko ogrožajočih zdravstvenih težav oziroma zdravstvenih omejitev in bi lahko občasno sodeloval pri pouku, se na podlagi vloge staršev z odločbo o usmeritvi lahko omogočijo prilagodljive oblike izobraževanja kot kombinacija izobraževanja v šoli in na domu. Starši zagotovijo učitelja za izobraževanje na domu, dodatna strokovna pomoč se lahko izvaja na domu ali v šoli, fizična pomoč v skladu z zakonom, ki ureja usmerjanje otrok s posebnimi potrebami, se izvaja le v času obiskovanja pouka v osnovni šoli.

Za učenca iz prvega odstavka 92.a člena tega zakona, ki je v skladu z zakonom, ki ureja celostno obravnavo otrok in mladostnikov s čustvenimi in vedenjskimi težavami in motnjami v

vzgoji in izobraževanju, nameščen v strokovni center, strokovna skupina v individualiziranem programu določi, da se lahko izobražuje na domu. V tem primeru se učenec izobražuje v strokovnem centru, ocenjevanje znanja pa izvaja osnovna šola, v katero je učenec vpisan.

Podrobnejši postopek uveljavljanja pravice do posebnih oblik izobraževanja učencev s posebnimi potrebami na domu določi minister.

92.f člen

(financiranje izobraževanja na domu)

Učencu, iz prvega odstavka 92.a člena tega zakona, ki se izobražuje na domu, se zagotovijo sredstva v višini, ki jih država oziroma lokalna skupnost zagotavlja za plače in materialne stroške na učenca v javni osnovni šoli v skladu s standardi in normativi.

Za učenca, ki je v skladu z zakonom, ki ureja celostno obravnavo otrok in mladostnikov s čustvenimi in vedenjskimi težavami in motnjami v vzgoji in izobraževanju, nameščen v strokovni center, je financiranje izobraževanja na domu zagotovljeno v okviru programske odvisnih stroškov strokovnega centra v skladu s pravilnikom, ki ureja merila in metodologijo za določanje obsega sredstev za materialne stroške v zavodih za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami.

Podrobnejši način financiranja izobraževanja učencev s posebnimi potrebami na domu določi minister.«.

38. člen

95. člen se spremeni tako, da se glasi:

»95. člen

(zbirke podatkov, ki jih vodi osnovna šola)

Osnovna šola vodi naslednje zbirke podatkov:

- zbirko podatkov o otrocih, vpisanih v osnovno šolo, in o učencih, vključenih v osnovno šolo, in njihovih starših,
- zbirko podatkov o napredovanju učencev, izdanih spričevalih, vzgojnih opominih in drugih listinah,
- zbirko podatkov o gibalnih sposobnostih in morfoloških značilnostih učencev,
- zbirko podatkov o učencih, ki potrebujejo pomoč oziroma svetovanje.

Zbirka podatkov iz prve alineje prejšnjega odstavka obsega:

- podatke o otroku, učencu: ime in priimek ter EMŠO, spol, datum, kraj in državo rojstva, prebivališče in državljanstvo, oddelek in razred, v katerega se razporedi učenec,

zdravstvene posebnosti, katerih poznavanje je nujno za učenčevo varnost in za delo z učencem (alergije, kronične bolezni ipd.),

- podatke o starših: ime in priimek, naslov prebivališča, telefonska številka, na katero je mogoče posredovati nujna sporočila v času, ko je učenec v šoli, e-naslov in davčna številka.

Zbirka podatkov iz druge alineje prvega odstavka tega člena obsega poleg podatkov iz prve alineje drugega odstavka tega člena še podatke o napredovanju učenca v višji razred, izdanih spričevalih, vzgojnih opominih in drugih listinah.

Zbirka podatkov iz tretje alineje prvega odstavka tega člena obsega poleg podatkov iz prve alineje drugega odstavka tega člena še podatke o gibalnih sposobnostih in morfoloških značilnostih učenca, ki se nanašajo na: telesno višino, voluminoznost telesa, hitrost alternativnih gibov, eksplozivno moč, koordinacijo gibanja telesa, fizično vzdržljivost trupa, gibljivost, mišično vzdržljivost ramenskega obroča in rok, sprintersko hitrost in vzdržljivost v submaksimalnem kontinuiranem naprežanju.

Osebni podatki iz tretje alineje prvega odstavka tega člena se zbirajo v soglasju s starši.

Zbirka podatkov iz četrte alineje prvega odstavka tega člena obsega poleg podatkov iz prve in druge alineje prvega odstavka tega člena še:

1. družinsko in socialno anamnezo,
2. razvojno anamnezo,
3. strokovno interpretirane rezultate diagnostičnih postopkov,
4. podatke o postopkih strokovne pomoči oziroma svetovanja,
5. dokumentacijo v zvezi s postopkom usmerjanja učenca s posebnimi potrebami,
6. strokovna mnenja drugih inštitucij: centrov za socialno delo, zdravstvenih inštitucij, svetovalnih centrov oziroma vzgojnih posvetovalnic.

Osebni podatki iz četrte alineje prvega odstavka tega člena se zbirajo v soglasju s starši učencev, razen v primeru, ko je učenec v družini ogrožen in ga je potrebno zavarovati.«.

39. člen

Za 95. členom se doda nov, 95.a člen, ki se glasi:

»95.a člen

(evidenci, ki ju vodi ministrstvo, in evidenca, ki jo vodi RIC)

Ministrstvo vodi:

- evidenco šoloobveznih otrok v skladu z drugim odstavkom 48. člena tega zakona,

- evidenco učencev za prijavo na nacionalno preverjanje znanja, obveščanje učencev o dosežkih na nacionalnem preverjanju znanja ter za vpis v srednje šole (v nadaljnjem besedilu: evidenca ministrstvo-NPZ).

RIC vodi evidenco učencev, ki opravljajo nacionalno preverjanje znanja (v nadaljnjem besedilu: evidenca RIC-NPZ).

Evidenca šoloobveznih otrok, ki jo vodi ministrstvo, v skladu z drugim odstavkom 48. člena tega zakona obsega:

- podatke o otroku: ime in priimek ter EMŠO, datum rojstva, naslov prebivališča, ter
- podatke o starših: ime in priimek, naslov prebivališča.

Evidenca ministrstvo-NPZ vsebuje:

1. ime in priimek učenca, EMŠO, spol, datum, kraj in državo rojstva,
2. ime osnovne šole oziroma podružnice, na kateri učenec opravlja nacionalno preverjanje znanja, izobraževalni program ter razred in oddelek,
3. številko matičnega lista in evidenčno številko učenca,
4. šolsko leto, v katerem učenec opravlja nacionalno preverjanje znanja,
5. seznam predmetov, iz katerih učenec opravlja nacionalno preverjanje znanja,
6. prijave učencev 3., 6. in 9. razreda na nacionalno preverjanje znanja,
7. zaključne ocene učenca pri vseh predmetih v 3., 6., 7., 8. in 9. razredu,
8. dosežke učenca na nacionalnem preverjanju znanja,
9. ime in priimek učenčevega razrednika v 9. razredu.

Za vpis v srednje šole se uporabljajo podatki iz 1., 7. in 8. točke prejšnjega odstavka.

Ministrstvo RIC za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja posreduje podatke iz 1., 2., 4., 5., 6. in 7. točke četrtega odstavka tega člena.

V evidenco ministrstvo-NPZ se iz centralne evidence udeležencev vzgoje in izobraževanja v skladu z zakonom, ki ureja financiranje vzgoje in izobraževanja, s povezovanjem zbirk na podlagi EMŠO pridobivajo naslednji podatki:

- ime in priimek učenca, spol, datum, kraj in država rojstva,
- ime osnovne šole oziroma podružnice, na kateri učenec opravlja nacionalno preverjanje znanja, izobraževalni program ter razred in oddelek,
- šolsko leto, v katerem učenec opravlja nacionalno preverjanje znanja.

V evidenco ministrstvo-NPZ se iz evidence RIC-NPZ pridobivajo podatki o dosežkih učencev na nacionalnem preverjanju znanja.

V evidenco ministrstvo-NPZ osnovne šole za svoje učence zagotavljajo naslednje podatke:

- številko matičnega lista in evidenčno številko učenca,

- seznam predmetov, iz katerih učenec opravlja nacionalno preverjanje znanja,
- prijave učencev 3., 6. in 9. razreda na nacionalno preverjanje znanja,
- zaključne ocene učenca pri vseh predmetih v 3., 6., 7., 8. in 9. razredu,
- ime in priimek učenčevega razrednika v 9. razredu.

Evidenca RIC-NPZ vsebuje:

1. ime in priimek učenca, EMŠO, spol, datum, kraj in državo rojstva,
2. ime osnovne šole oziroma podružnice, na kateri učenec opravlja nacionalno preverjanje znanja, izobraževalni program ter razred in oddelek,
3. šolsko leto, v katerem učenec opravlja nacionalno preverjanje znanja,
4. seznam predmetov, iz katerih učenec opravlja nacionalno preverjanje znanja,
5. podatke iz odločbe o usmeritvi učenca s posebnimi potrebami o vrsti in stopnji primanjkljajev, ovir oziroma motenj, ki so potrebni za prilagojeno opravljanje nacionalnega preverjanja znanja,
6. prijave učencev 3., 6. in 9. razreda na nacionalno preverjanje znanja,
7. zaključne ocene učenca pri posameznih predmetih v 3., 6. in 9. razredu, pri predmetih tehnika in tehnologija ter domovinska in državljska kultura in etika pa zaključni oceni iz 8. razreda,
8. dosežke učenca na nacionalnem preverjanju znanja.

V evidenco RIC-NPZ za svoje udeležence vzgojno-izobraževalni zavodi vnašajo podatke iz odločbe o usmeritvi učenca s posebnimi potrebami o vrsti in stopnji primanjkljajev, ovir oziroma motenj, ki so potrebni za prilagojeno opravljanje nacionalnega preverjanja znanja.«.

40. člen

97. člen se spremeni tako, da se glasi:

»97. člen

(namen in uporaba zbirk podatkov in evidenc)

Osebni podatki učencev iz zbirk podatkov in evidenc iz 95. in 95.a člena tega zakona se zbirajo, obdelujejo, shranjujejo in uporabljajo za potrebe obveznega izobraževanja.

Ministrstvo pridobljene podatke uporablja za izvajanje z zakonom določenih nalog, za razvoj sistema vzgoje in izobraževanja ter ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti v vzgoji in izobraževanju.

RIC pridobljene podatke uporablja za izvajanje in razvoj nacionalnega preverjanja znanja, podporo razvoja sistema vzgoje in izobraževanja ter ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti. Podatkov in analiz podatkov iz evidence RIC-NPZ tega zakona ni dovoljeno obdelovati, uporabljati in objavljati za namen razvrščanja osnovnih šol.

Za potrebe znanstveno-raziskovalnega dela in pri izdelavi analiz se smejo osebni podatki uporabljati in objavljati tako, da identiteta učenca ni razvidna.«.

41. člen

Za 97. členom se doda nov, 97.a člen, ki se glasi:

»97.a člen

(posredovanje in objava podatkov iz zbirk in evidenc)

RIC na zahtevo ministra ministrstvu posreduje anonimizirane analize podatkov iz evidence RIC-NPZ z razkrito identiteto osnovnih šol. Analize podatkov iz prejšnjega stavka lahko RIC uporablja za razvoj sistema vzgoje in izobraževanja ter za namene ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti v vzgoji in izobraževanju. Ministrstvo anonimizirane analize podatkov, ki jih pridobi od RIC, uporablja za razvoj sistema vzgoje in izobraževanja, za namen ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti v vzgoji in izobraževanju ter načrtovanje ukrepov na področju vzgoje in izobraževanja.

Podatkov in analiz podatkov iz evidenc ministrstvo-NPZ in RIC-NPZ za eno ali več osnovnih šol z razkrito identiteto se ne sme posredovati in objavljati.

RIC ne glede na prejšnji odstavek podatke za posamezno osnovno šolo iz evidence RIC-NPZ posreduje le tej osnovni šoli.

RIC lahko anonimizirane podatke in anonimizirane analize podatkov iz evidence RIC-NPZ posreduje za potrebe in namen znanstveno-raziskovalnega dela.

RIC lahko ob izvajanju nacionalnega preverjanja znanja s soglasjem staršev zbira dodatne sistemsko relevantne podatke za namen ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti na področju vzgoje in izobraževanja z vprašalniki za učence, pri čemer za zbiranje soglasij uporabi podatke iz evidence RIC-NPZ. Podatki, zbrani z vprašalniki, se v povezavi s podatki iz evidence RIC-NPZ obdelujejo v anonimizirani obliki.

Podatki in analize podatkov iz evidence ministrstvo-NPZ in RIC-NPZ, ki bi lahko razkrili identiteto učencev ali osnovnih šol, niso informacije javnega značaja.«.

42. člen

98. člen se spremeni tako, da se glasi:

»98. člen

(shranjevanje zbirk podatkov in evidenc)

Zbirke podatkov iz prve in druge alineje prvega odstavka 95. člena tega zakona ter evidence iz 95.a člena tega zakona se hranijo trajno.

Zbirke podatkov iz tretje in četrte alineje prvega odstavka 95. člena tega zakona se hranijo eno leto po zaključku šolanja učenca.«.

43. člen

V 101. členu se za četrto alinejo doda nova peta alineja, ki se glasi:

»– ne izpolnjuje obveznosti do učencev, ki se izobražujejo na domu (89. in 92.b člen tega zakona);«.

Dosedanja peta alineja postane šesta alineja.

44. člen

V 102. členu se v drugem odstavku tretja alineja spremeni tako, da se glasi:

»– izobraževanje njihovega otroka na domu ne poteka v skladu z 88., 90., 91., 92.a, 92.c in 92.č členom tega zakona, če gre za razloge na strani staršev.«.

45. člen

Za 102. členom se doda nov, 102.a člen, ki se glasi:

»102.a člen

(globa za prekrške zaradi nedovoljene uporabe podatkov nacionalnega preverjanja znanja)

Z globo se za prekršek, če pošilja, objavlja ali uporablja podatke o nacionalnem preverjanju znanja v nasprotju s 97. členom tega zakona, kaznuje:

- od 600 do 3.000 eurov posameznik;
- od 1.000 do 60.000 eurov samostojni podjetnik posameznik in posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost;
- od 5.000 do 100.000 eurov pravna oseba;
- od 10.000 do 300.000 eurov pravna oseba, če se po zakonu, ki ureja gospodarske družbe, šteje za srednjo ali veliko gospodarsko družbo;

- od 2.000 do 10.000 eurov odgovorna oseba pravne osebe ali odgovorna oseba samostojnega podjetnika oziroma posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, in odgovorna oseba v državnem organu ali v samoupravni lokalni skupnosti.«.

PREHODNE IN KONČNA DOLOČBA

46. člen (osnovne šole, ki na podlagi sklepa ministra izvajajo razširjeni program)

Osnovne šole, ki na podlagi sklepa ministra v šolskem letu 2023/24 že izvajajo razširjeni program od 1. do 9. razreda, od šolskega leta 2024/25 izvajajo razširjeni program v skladu s tem zakonom.

Osnovne šole, ki na podlagi sklepa ministra v šolskem letu 2023/24 izvajajo en vsebinski sklop razširjenega programa od 1. do 9. razreda, od šolskega leta 2024/25 izvajajo razširjeni program za učence od 1. do 9. razreda v celoti v skladu s tem zakonom.

47. člen (postopno uvajanje razširjenega programa)

Postopno uvajanje razširjenega programa bo za osnovne šole, razen za osnovne šole iz prejšnjega člena, potekalo v šolskih letih 2025/2026, 2026/2027, 2027/2028 in 2028/2029.

V vsakem posameznem šolskem letu iz prejšnjega odstavka se v razširjeni program vključi po največ 80 osnovnih šol. V šolskem letu 2028/2029 se v razširjeni program vključijo vse osnovne šole.

Izbor osnovnih šol, ki se bodo vključile v izvajanje razširjenega programa, se v šolskih letih 2025/2026, 2026/2027, 2027/2028 izvede na podlagi javnega razpisa, ki ga ministrstvo objavi na spletni strani. Postopek javnega razpisa, pogoje in merila za izbor osnovnih šol ter odločitev o izboru osnovnih šol določi minister.

Osnovne šole, ki v šolskih letih 2024/2025, 2025/2026, 2026/2027 in 2027/2028 ne bodo vključene v izvajanje razširjenega programa v skladu s tem zakonom, izvajajo razširjeni program v skladu z Zakonom o osnovni šoli (Uradni list RS, št. 81/06 – uradno prečiščeno besedilo, 102/07, 107/10, 87/11, 40/12 – ZUJF, 63/13, 46/16 – ZOFVI-K in 76/23).

48. člen

(financiranje izvajanja razširjenega programa)

Do ustrezne ureditve v zakonu, ki ureja financiranje vzgoje in izobraževanja, se izvajanje razširjenega programa v osnovnih šolah iz drugega odstavka 46. člena in 47. člena tega zakona financira v skladu z metodologijo za določanje sredstev na udeleženca izobraževanja, ki jo sprejme minister v šestih mesecih od uveljavitve tega zakona.

49. člen (pouk znakovnega jezika in jezika gluhoslepih)

Pouk znakovnega jezika in jezika gluhoslepih iz spremenjenega 16. člena tega zakona se začne izvajati najpozneje 1. septembra 2027.

Do šolskega leta 2026/2027 se lahko poskusno izvaja pouk znakovnega jezika in jezika gluhoslepih v osnovnih šolah, ki jih določi minister s sklepom.

Predmetnike in učne načrte za znakovni jezik in jezik gluhoslepih določi pristojni strokovni svet najpozneje do 28. februarja 2027.

50. člen (izobraževanje na domu)

Za učence, ki se bodo izobraževali na domu v šolskem letu 2024/2025, morajo o izobraževanju na domu starši obvestiti šolo najpozneje do 16. avgusta 2024, razen za učence s posebnimi potrebami, ki se bodo izobraževali na domu v skladu z odločbo o usmeritvi.

51. člen (sprememba zakona, ki ureja izobraževanje odraslih)

V Zakonu o izobraževanju odraslih (Uradni list RS, št. 6/18 in 189/20 – ZFRO) se v 14. členu drugi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»Udeleženci izobraževanja odraslih opravljajo nacionalno preverjanje znanja v skladu s predpisi, ki urejajo osnovnošolsko izobraževanje, prostovoljno.«.

52. člen (podzakonski predpisi)

Minister izda podzakonski predpis iz šestega odstavka spremenjenega 20. člena zakona najpozneje v šestih mesecih od uveljavitve tega zakona.

Podzakonski predpisi, izdani na podlagi Zakona o osnovni šoli (Uradni list RS, št. 81/06 – uradno prečiščeno besedilo, 102/07, 107/10, 87/11, 40/12 – ZUJF, 63/13, 46/16 – ZOFVI-K in 76/23), se uskladijo s tem zakonom najpozneje v šestih mesecih od uveljavitve tega zakona, in sicer:

- Pravilnik o šolskem koledarju za osnovne šole (Uradni list RS, št. 50/12, 56/12 – popr., 20/19, 36/19 in 56/22),
- Pravilnik o preverjanju in ocenjevanju znanja ter napredovanju učencev v osnovni šoli (Uradni list RS, št. 52/13),
- Pravilnik o dokumentaciji v osnovni šoli (Uradni list RS, št. 61/12, 51/13 in 44/21),
- Pravilnik o obrazcih javnih listin v osnovni šoli (Uradni list RS, št. 44/08, 32/09, 88/13, 32/16 in 40/16),
- Pravilnik o nacionalnem preverjanju znanja v osnovni šoli (Uradni list RS, št. 30/13, 49/17 in 46/23),
- Pravilnik o zbiranju in varstvu osebnih podatkov na področju osnovnošolskega izobraževanja (Uradni list RS, št. 80/04 in 76/08),
- Pravilnik o osnovnošolskem izobraževanju učencev s posebnimi potrebami na domu (Uradni list RS, št. 22/16).

53. člen (podaljšanje uporabe)

Do začetka uporabe tega zakona se uporablja Zakon o osnovni šoli (Uradni list RS, št. 81/06 – uradno prečiščeno besedilo, 102/07, 107/10, 87/11, 40/12 – ZUJF, 63/13, 46/16 – ZOFVI-K in 76/23).

54. člen (začetek veljavnosti in uporabe)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporabljati pa se začne 1. septembra 2024, razen drugega in tretjega odstavka spremenjenega 88. člena zakona, ki se začneta uporabljati 1. julija 2024.

III OBRAZLOŽITVE ČLENOV

K 1. členu:

Člen določa, da imajo starši pravico izbrati osnovnošolsko izobraževanje svojih otrok v javni ali zasebni šoli ali kot izobraževanje na domu. Glede vključevanja v javno oziroma zasebno šolo velja, da se učenci vključujejo v šolo, ki izvaja javno veljavni program osnovne šole. Veljavno zakonsko določbo je treba povezovati z določbami Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja, ki določajo pogoje za sprejemanje javno veljavnih programov javnih in zasebnih šol. Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja v 9. členu določa programe, po katerih se pridobi javno veljavna izobrazba. Osnovna šola izdaja učencem spričevala, ki so javne listine, na podlagi teh pa je mogoče nadaljnje izobraževanje. Poleg javnih in zasebnih osnovnih šol na ozemlju Republike Slovenije delujejo tudi mednarodne šole. Zasebnim šolam, ki v Republiki Sloveniji izvajajo mednarodne programe v tujem jeziku, daje Zakon o izvajanju mednarodnih programov s področja vzgoje in izobraževanja pravno podlago, da se vpišejo v register zasebnih vrtcev in šol, ki izvajajo mednarodne programe, s tem pa tudi podlago za šolanje šoloobveznih otrok v teh programih. Vključitev oziroma prepis otroka, ki dejansko prebiva v Republiki Sloveniji, na šolo, ki ni v razvidu oziroma registru iz 34. člena Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja, ni mogoč. Tudi če starši za obliko izobraževanja izberejo izobraževanje na domu, se otrok ne more izpisati iz osnovne šole, v katero je vpisan, in je dolžan opraviti vse zakonske obveznosti, ki so določene za izbrano obliko izobraževanja. Starši sicer lahko svojemu otroku vzporedno omogočijo izobraževanje na kateri koli izobraževalni instituciji, vendar pa otrok ostane vpisan v osnovno šolo in izpolnjuje s tem povezane obveznosti. Starši morajo v skladu s 4. členom Zakona o osnovni šoli zagotoviti, da njihov otrok izpolni osnovnošolsko obveznost. Da bi se izognili nejasnostim, v katere javne in zasebne šole se lahko vpišejo šoloobvezni otroci, se člen dopolni z določilom, da to velja za šole, ki izvajajo javno veljavni program osnovne šole in so vpisane bodisi v razvid bodisi v register pri ministrstvu, pristojnem za šolstvo (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo).

K 2. členu:

Zaradi uvedbe razširjenega programa, ki temelji na programskem dokumentu zavoda za šolstvo, se izraz »dodatni pouk« ne uporablja več, saj se izobraževanje nadarjenih učencev izvaja v okviru novih področij razširjenega programa.

K 3. členu:

Zaradi uvedbe razširjenega programa, ki temelji na programskem dokumentu zavoda za šolstvo, se izraz »dopolnilni pouk« ne uporablja več, saj se izobraževanje učencev z učnimi težavami izvaja v okviru novih vsebinskih področij razširjenega programa.

K 4. členu:

Za uspešno vključevanje gluhih in naglušnih otrok in mladostnikov v vzgojno-izobraževalni sistem in pozneje v poklicno in družbeno dejavno življenje mora posameznik pridobiti ustrezne govorno-jezikovne in komunikacijske spretnosti. Zato se morajo gluhi otroci naučiti učinkovito uporabljati jezik – tako slovenski jezik kot tudi slovenski znakovni jezik, ki je njihov jezik sporazumevanja oziroma naravni jezik gluhih oseb. Iz raziskav in literature s področja razvoja govornega in znakovnega jezika izhaja, da višja kompetentnost v znakovnem jeziku napoveduje višjo kompetentnost v pismenosti in da ima zgodnejši dostop do znakovnega jezika pozitiven učinek na otrokov jezikovni, kognitivni in socialni razvoj. Bistveno je, da je otrok izpostavljen zadostnemu jezikovnemu izkustvu, ki ga lahko zaznava, že od rojstva naprej in kontinuirano vsa leta izobraževanja. Jezikovni razvoj gluhih, izbira in način usvajanja prvega jezika ter način sporazumevanja so odvisni od mnogih dejavnikov (na primer staršev, stopnje okvare sluha, uporabe pripomočkov, rehabilitacije). Gluhi svoj naravni jezik pogosto usvojijo pozneje kot slišiči vrstniki. Pri usvajanju slovenskega govornega jezika kot prvega ali drugega jezika se gluhi otroci pogosto srečujejo z resnimi oziroma nepremostljivimi težavami. Zato je nujno, da se v izobraževanje učencev uporabnikov slovenskega znakovnega jezika umesti obvezno učenje tega jezika. Enako velja za učence z gluhoslepoto, edina izjema je, da poučevanje jezika gluhoslepih poteka le individualno.

Državni zbor je junija 2021 pravico do svobodne uporabe in razvoja slovenskega znakovnega jezika, do svobodne uporabe italijanskega oziroma madžarskega znakovnega jezika na območju občin, kjer sta uradna jezika tudi italijanščina ali madžarščina, ter do svobodne uporabe in razvoja jezika gluhoslepih umestil v Ustavo Republike Slovenije.

K 5. členu:

Zaradi uvajanja prenovljenega koncepta razširjenega programa se besedilo 20. člena ZOsn v celoti spremeni. Prenovljeni koncept predvideva tri vsebinska področja: področje gibanja in zdravja za dobro telesno in duševno počutje, področje kulture in tradicije ter področje vsebin iz življenja in dela šole, v okviru katerih se izvajajo dozdajšnji elementi razširjenega programa (podaljšano bivanje, jutranje varstvo, dodatni in dopolnilni pouk, interesne dejavnosti in pouk

neobveznih izbirnih predmetov). Vsebine posameznih področij se izvajajo v vsebinsko povezanih sklopih.

Obseg prenovljenega koncepta razširjenega programa se podrobneje določi z normativi in standardi, šola pa dnevno oziroma tedensko izvajanje razširjenega programa opredeli z letnim delovnim načrtom. V letnem delovnem načrtu šola določi izvajalce programa in posamezne vsebinske sklope izvajanja programa. Razširjeni program lahko šola izvaja tudi v časovnem terminu običajnega izvajanja obveznega programa, vendar pod pogojem, da se v razširjeni program vključujejo vsi učenci oddelka.

Zaradi potreb staršev po organiziranem jutranjem varstvu učencev 1. razreda šola obvezno organizira dejavnost razširjenega programa že pred izvajanje obveznega programa. V primerjavi z dozdajšnjo obliko t.i. jutranjega varstva, kjer so učenci v skupini in s posameznimi aktivnostmi čakali na začetek obveznega programa (pouk), se z novim pristopom izvajanja razširjenega programa zagotavlja, da se učenec organizirano vključuje v različne vsebinske dejavnosti. Šola tudi zagotovi, da se razširjeni program zaradi zagotavljanja dozdajšnjega podaljšanega bivanja izvaja tudi po koncu izvajanja obveznega programa za učence od 1. do 5. razreda. Učenci se v vse dejavnosti razširjenega programa vključujejo prostovoljno.

Minister sprejme tudi pravilnik, ki bo na normativni ravni urejal izvedbeni del razširjenega programa. Ker so v obstoječem pravilniku, ki ureja normative in standarde v osnovni šoli, določene zaposlitve normirane na redne oddelke in na oddelke podaljšanega bivanja (slednje se v prenovljenem konceptu razširjenega programa ukinja), je potrebno pravilnik spremeniti na način, da bodo nove normativne ureditve temeljile zgolj na rednih oddelkih upoštevajoč, da mora sistemizacija zaposlenih ostati nespremenjena. Pravilnik o normativih in standardih se v ostalih delih ne spreminja.

K 6. členu:

Prenovljeni koncept razširjenega programa se ne deli več na elemente, opredeljene v členih od 20.a do vključno 25., temveč le na vsebinska področja, zato se 20.a, 21., 22., 23., 24. in 25. člen črtajo.

K 7. členu:

Starši otrok s posebnimi potrebami, ki obiskujejo programe v osnovnih šolah s prilagojenim programom in v zavodih za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami in imajo kompleksne težave, opozarjajo, da bi potrebovali varstvo za svoje otroke vsaj nekaj časa med šolskimi počitnicami. V druge dejavnosti in v varstvo k sorodnikom jih zaradi posebnih

težav precej težje vključujejo. Potrebo po tovrstnih dejavnostih izraža več kot 70 odstotkov osnovnih šol s prilagojenim programom. Dopolnitev 27. člena ZOsn omogoča, da šole in zavodi tako varstvo lahko organizirajo v skladu z letnim delovnim načrtom. Varstvo v okviru svoje delovne obveznosti izvajajo zaposleni. Sredstva za prehrano, oskrbo in prevoz ter druge stroške šole in zavodi zagotovijo iz sredstev staršev ali lokalne skupnosti.

K 8. členu:

V tem členu se 31. člen ZOsn usklajuje z uvedbo prenovljenega koncepta razširjenega programa. Dozdajšnja navedba elementov razširjenega programa (interesne in druge dejavnosti) se uskladi s spremenjenim 20. členom ZOsn oziroma s prenovljenim konceptom razširjenega programa.

K 9. členu:

Gre za redakcijski popravek pri poimenovanju posebnega programa, ki se pravilno glasi »posebni program vzgoje in izobraževanja«.

K 10. členu:

Z dopolnitvijo četrtega odstavka 35. člena ZOsn se določi tudi trajanje pouka v posebnem programu vzgoje in izobraževanja.

K 11. členu:

V predlaganem 11. členu je popravek redakcijske narave. Besedilo »minister, pristojen za šolstvo« in okrajšava »minister« je uporabljena že v 5. členu te novele.

K 12. členu:

Besedilo 38. člena ZOsn se v posameznih delih terminološko uskladi z uvedbo prenovljenega koncepta razširjenega programa iz spremenjenega 20. člena ZOsn. Opredeli se tudi, da lahko vzgojno izobraževalno delo v razširjenem programu izvajajo učitelji.

K 13. členu:

Izkušnje iz preteklega obdobja so terjale drugačen način izobraževanja, pri čemer se je uveljavilo izobraževanje na daljavo. V času epidemije je bil način izobraževanja odvisen od interventne zakonodaje. Z novim členom (38.a člen) bodo osnovne šole v primeru nesreč, naravnih nesreč in drugih nesreč ter v primeru kriznih družbenih razmer lahko v soglasju z ministrstvom same organizirale izobraževanje na daljavo. To je mišljeno za primere, ko se navedene nesreče ali izjemna družbena kriza zgodijo na posamezni šoli oz. v njeni bližini, kar bi lahko vplivalo na šolo (plazovi, zapora ceste itd.). Gre za nujno rešitev izjemnega stanja na posamezni šoli. O obstoju okoliščin in razlogov za izvajanje izobraževanja na daljavo šola tedensko obvešča ministrstvo.

V primeru širše razsežnosti navedenih dogodkov v regiji ali na celotnem ozemlju države minister, pristojen za šolstvo (v nadaljnjem besedilu: minister), s sklepom odloči o izobraževanju na daljavo. V sklepu se določijo obseg izvajanja ukrepov, obveznosti in pristojnosti šole oziroma javnega zavoda s področja vzgoje in izobraževanja, obveznosti in pristojnosti staršev učencev in čas trajanja izobraževanja na daljavo. Ministrstvo se o obstoju okoliščin in razlogov za izvajanje izobraževanja na daljavo tedensko posvetuje s pristojnimi inštitucijami, kot na primer Upravo za zaščito in reševanje, NIJZ. V primeru prenehanja okoliščin in razlogov za izobraževanje na daljavo, šola nadaljuje z izvajanjem izobraževanja v šoli. Določena je tudi obveznost šole, da o tem obvešča starše.

K 14. členu:

Gre za redakcijski popravek, v veljavnem zakonu je bil 41. člen predhodno že črtan, in sicer v 6. členu Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o osnovni šoli (ZOsn-I).

K 15. členu:

Gre za redakcijski popravek, v veljavnem zakonu je bil 41. člen predhodno že črtan, in sicer v 6. členu Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o osnovni šoli (ZOsn-I).

K 16. členu:

V predlaganem 16. členu je popravek redakcijske narave. Besedilo »ministrstvo, pristojno za šolstvo« in okrajšava »ministrstvo« je uporabljena že v 1. členu te novele.

K 17. členu:

Doda se nov, tretji odstavek 50. člena ZOsn. Navezuje se na prenovljeni koncept, ki predvideva, da se morajo učenci priseljenci, katerih materni jezik ni slovenski, ob vključitvi v slovensko osnovno šolo nujno udeležiti začetnega pouka slovenščine. Gre za čim hitrejšo jezikovno opolnomočenje teh učencev, saj zaradi nepoznavanja učnega jezika ne morejo slediti pouku. Predvideno je postopno vključevanje učencev priseljencev iz drugih držav v obvezni program. Zaradi hkratne integracije in socializacije pa so učenci priseljenci na začetku vključeni v pouk predmetov, ki so v manjši meri vezani na komunikacijo le v učnem jeziku (npr. šport, likovna umetnost, tehnika in tehnologija). Ob predvidenem večjem številu tedenskih dodatnih ur slovenščine bi bili učenci lahko tudi preobremenjeni, če bi bili že na začetku vključeni v celotni obvezni program.

K 18. členu:

Predlaga se črtanje tretjega odstavka 55. člena ZOsn, ki določa, da učenec, ki v devetih letih ni končal osnovnošolskega izobraževanja, obdrži status učenca tudi, če nadaljuje šolanje kot odrasel.

ZOsn določa, da učenec zaključi osnovnošolsko izobraževanje, ko uspešno konča 9. razred, v nasprotnem primeru pa izpolni osnovnošolsko obveznost po devetih letih izobraževanja.

ZOsn določa tudi, da lahko učenec, ki v devetih letih ni končal osnovnošolskega izobraževanja, nadaljuje šolanje še dve leti in tako obdrži status učenca. Status učenca obdrži dve leti tudi, če nadaljuje šolanje kot odrasel.

Osnovnošolsko izobraževanje pa ureja tudi Zakon o izobraževanju odraslih, ki določa, da učenec, ki osnovne šole ni uspešno zaključil, ima pa izpolnjeno osnovnošolsko obveznost, lahko osnovnošolsko izobraževanje nadaljuje kot odrasel in ima po navedenem zakonu status udeleženca izobraževanja odraslih. Obenem 3. člen tega zakona odkazuje tudi na področno zakonodajo, ki ureja njegove pravice.

S predlagano spremembo se poenotijo pravice in dolžnosti udeležencev v izobraževanju odraslih in odpravlja njihovo neenako obravnavanje, saj ima izobraževanje odraslih drugačno ureditev (organizacija, pravice in obveznosti udeležencev in tako dalje) kot obvezno osnovnošolsko izobraževanje. Tako imajo na primer vsi udeleženci izobraževanja odraslih pravico do subvencionirane vozovnice pod enakimi pogoji, ne glede na to, ali po zaključeni osnovnošolski obveznosti nadaljujejo šolanje v programu osnovne šole za odrasle ali pa v enem od programov nižjega poklicnega izobraževanja. Prav tako je v osnovnošolskem izobraževanju odraslih organizacija izobraževanja drugačna kot v obveznem osnovnošolskem izobraževanju

(na primer vpisni postopek, trajanje, način in čas izobraževanja, pogodba o izobraževanju, ki vključuje osebni izobraževalni načrt in tako dalje). Ohranitev statusa učenca v programu osnovne šole za odrasle je torej enostranski poseg v celostno ureditev izobraževanja odraslih, ki se s predlaganim črtanjem tega statusa odpravlja.

Učenec, ki osnovne šole ni uspešno zaključil, ima pa izpolnjeno osnovnošolsko obveznost, bo imel še vedno možnost izbire, in sicer nadaljevati šolanje v osnovni šoli in pod enakimi pogoji kot drugi učenci ali pa v enem od izobraževalnih programov za odrasle, vendar pod enakimi pogoji kot drugi udeleženci posameznega programa za odrasle.

K 19. členu:

V tem členu je določeno črtanje desetega odstavka 56. člena ZOsn, ki določa, da peti in sedmi odstavek tega člena (56. člena ZOsn) ne veljata za učence, starejše od 18 let, ki so vključeni v posebni program in uveljavljajo pravice, določene v Zakonu o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih oseb. Učenci, starejši od 18 let, so prejemniki nadomestil za invalidnost, ki so namenjena preživljanju ter varstvu in oskrbi odrasle invalidne osebe, vendar v tem nadomestilu niso zajeti stroški za prevoz v času šolanja. Zato so tudi ti učenci upravičeni do brezplačnega prevoza. Na spornost veljavne določbe opozarja tudi varuh človekovih pravic. Sprememba zakona sledi tudi sodbi Upravnega sodišča Republike Slovenije (pod opr. št. I U 1572/2015-5), ki je novembra 2015 v tožbi stranke zoper odločbo ene od občinskih uprav zaradi pravice do brezplačnega prevoza otroka s posebnimi potrebami, starejšega od 18 let, vključenega v posebni program vzgoje in izobraževanja, izdalo sodbo, s katero je odločilo, da se tožbi stranke ugodi.

K 20. členu:

60.a člen se dopolni z manjkajočim statusom učenca umetnika, ki ga že sedaj določa 51. člen ZOsn.

Odločanje v upravnem postopku se še vedno ohranja za subvencioniranje šole v naravi, o subvencionirani šolski prehrani pa odločajo centri za socialno delo v skladu z Zakonom o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev. Izposoja učbenikov iz učbeniškega sklada je za vse učence brezplačna, zato individualnih subvencij ni več in ni potrebe po odločanju glede te pravice.

K 21. členu:

ZOsn določa, da šola učence 6. in 9. razreda o dosežkih pri nacionalnem preverjanju znanja obvesti s posebnim obvestilom kot prilogo k spričevalu. S predlagano spremembo 63. člena ZOsn se dosežki učenca in državna povprečja pri nacionalnem preverjanju znanja v obliki odstotnih točk v 3. in 6. razredu zapišejo v obvestilo o dosežkih pri nacionalnem preverjanju znanja, v 9. razredu pa v zaključno spričevalo osnovne šole. Utemeljitev spremembe izhaja iz mnenj ravnateljev in Državne komisije za vodenje nacionalnega preverjanja znanja, da bi navedena sprememba prispevala k resnejšemu pristopu in višji motivaciji učencev 9. razreda.

K 22. členu:

Nacionalno preverjanje znanja se s spremembo 64. člena ZOsn uvaja tudi v 3. razred. Rezultati nacionalnega preverjanja znanja učiteljem predstavljajo izhodišče za nadaljnje načrtovanje dejavnosti in izboljševanje kakovosti pouka, sistemu pa zagotavljajo dodatne oziroma povratne informacije o tem, kako deluje vzgojno-izobraževalni sistem že od 3. razreda dalje. S tem se izpolnjuje temeljni pogoj za učinkovito doseganje zastavljenih ciljev, to je kakovostnega poučevanja, učenja in znanja.

Z uvedbo nacionalnega preverjanja znanja v 3. razred se bo spremljal napredek učencev, saj bodo rezultati primerjani z rezultati nacionalnega preverjanja znanja učnega jezika in matematike v 6. razredu.

Tretji predmet v 9. razredu, ki ni enak na vseh šolah, s sklepom določi minister.

Povečanje števila predmetov, ki jih izbere minister, in sicer s štiri na pet, izhaja iz dejstva, da sta slovenščina/italijanščina kot drugi jezik oziroma jezik okolja na narodno mešanem območju slovenske Istre edina obvezna predmeta v 8. in 9. razredu osnovne šole, ki še nista bila izbrana za nacionalno preverjanje znanja v 9. razredu osnovne šole. Posledično ministrstvo nima vpogleda v jezikovne kompetence dvojezičnih otrok, ki so vključeni v slovenske in italijanske šole na narodno mešanem območju slovenske Istre. Namen izvedbe nacionalnega preverjanja znanja iz slovenščine/italijanščine kot drugega jezika je celovit vpogled v dosežene cilje in standarde, zapisane v učnih načrtih, ter spremljanje dosežkov kot pomembno izhodišče za nadaljnje načrtovanje aktivnosti za učenca, učitelja, starše in sistem.

Prostovoljno opravljanje nacionalnega preverjanja znanja učencev priseljencev tudi v drugem šolskem letu temelji na izsledkih nacionalne evalvacijske študije z naslovom Evalvacija modelov učenja in poučevanja slovenščine kot drugega jezika za učence in dijake, ki jim slovenščina ni materni jezik (2021), ki ugotavlja jezikovne ovire učencev priseljencev več let po vključitvi v slovenski osnovnošolski sistem.

Že do zdaj so bili postopki izvajanja nacionalnega preverjanja znanja podrobneje opredeljeni v Pravilniku o nacionalnem preverjanju znanja v osnovni šoli (Uradni list RS, št. 30/13, 49/17 in 46/23), ki ga je izdal minister. Z novimi dopolnitvami zakona se bo vsebina pravilnika posodobila. V navedenem pravilniku so določene pristojnosti organov, komisij in posameznikov pri pripravi in izvedbi nacionalnega preverjanja, roki izvedbe, priprava gradiv, obveščanje učencev o dosežkih, ugovor na dosežke, postopek ponovnega vrednotenja nalog za učence 3. razreda, ravnanje s podatki ter načini hranjenja dokumentacije.

K 23. členu:

ZOsn določa, da so dosežki nacionalnega preverjanja znanja dodatna informacija o znanju učencev. S predlogom spremembe 65. člena ZOsn poudarjamo namen nacionalnega preverjanja znanja z vidika ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti, pravičnosti v vzgoji in izobraževanju in za sprejemanje odločitev o razvoju vzgojno-izobraževalnega sistema. Dosežki nacionalnega preverjanja znanja so za vsako šolo zavezujoči v tem, da mora opraviti temeljito analizo dosežkov vseh svojih učencev. Analiza dosežkov je podlaga za načrt, kako v naslednjem šolskem letu učencem pomagati do boljših dosežkov. Z vidika pravičnosti je treba poudariti pomen analize dosežkov pri učencih, katerih dosežek na zunanjem preverjanju znanja pomembno odstopa od njihovih šolskih ocen. Temeljni namen nacionalnega preverjanja znanja je, da učenci, starši, učitelji, ravnatelji, drugi strokovni delavci šole in predstavniki izobraževalne politike na ravni celotnega sistema vzgoje in izobraževanja preverijo uspešnost doseganja ciljev in standardov znanja, določenih z učnimi načrti, na tej podlagi pa se ustrezno načrtuje nadaljnje vzgojno-izobraževalno delo.

Zakon o gimnazijah v 15. členu in Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju v 30. členu določata, da merila za izbiro kandidatov v primeru omejitve vpisa določi minister na predlog pristojnega strokovnega sveta. Trenutno so v veljavi Merila za izbiro kandidatov v primeru omejitve vpisa v programe srednjega poklicnega izobraževanja, srednjega strokovnega in tehniškega izobraževanja ter gimnazij iz leta 2008, ki določajo, da se v primeru omejitve vpisa v srednje šole kandidati izberejo na podlagi točk, ki jih zberejo kot seštevek ocen vseh obveznih predmetov zadnjega triletja osnovne šole. Če pa se na spodnji meji znajde več kandidatov z istim številom točk iz ocen, pa se razmejitve med temi kandidati opravi še na podlagi rezultatov, ki jih ti kandidati dosežejo pri nacionalnem preverjanju znanja slovenščine (oziroma madžarščine ali italijanščine kot učnega jezika) in matematike. Dosežki nacionalnega preizkusa znanja kandidata se uporabijo na podlagi predhodnega soglasja kandidata in staršev za mladoletnega kandidata.

Različni deležniki v strokovnih razpravah opozarjajo, da učenci ob zdajšnji formativni vlogi niso dovolj motivirani, zato je bil večkrat predlagan razmislek o selekcijski vlogi dosežkov nacionalnega preverjanja znanja v 9. razredu. Tudi Državna komisija je leta 2021 znova opozorila na pobude za spremembo določila pri nacionalnem preverjanju znanja v 9. razredu

glede povečanja selekcijske vloge nacionalnega preverjanja znanja pri prehodu v srednješolsko izobraževanje (pri vpisu v srednje šole z omejitvijo vpisa). Utemeljitev spremembe izhaja iz mnenj ravnateljev in iz dejstva, da se na ministrstvu zadnja leta zaradi večjih generacij devetošolcev in pritiskov za vpis na posamezne srednje šole v večjih mestih soočamo z vprašanji ustreznosti selekcijskega mehanizma ob omejitvi vpisa. Z določitvijo spremembe vpisnih pogojev ob omejitvi vpisa, tako da bi bili poleg učnega uspeha v določenem strokovno utemeljenem deležu upoštevani tudi dosežki nacionalnega preverjanja znanja učnega jezika (slovenščine, italijanščine oziroma madžarščine) in matematike v 9. razredu, bi selekcijski mehanizem lahko izboljšali.

V primeru povečanja selekcijske vloge nacionalnega preverjanja znanja pri prehodu v srednješolsko izobraževanje (pri vpisu v srednje šole z omejitvijo vpisa) je potrebna sprememba Meril za izbiro kandidatov v primeru omejitve vpisa v programe srednjega poklicnega izobraževanja, srednjega strokovnega in tehniškega izobraževanja ter gimnazij.

Bela knjiga (2011) utemeljuje osnovni namen nacionalnega preverjanja znanja, ki je eden od elementov sistema zagotavljanja kakovosti in samoevalvacije šol. Dosežki nacionalnega preverjanja znanja so za vsako šolo zavezujoči v tem, da mora opraviti temeljito analizo dosežkov vseh svojih učencev. Analiza dosežkov je podlaga za načrt, kako v naslednjem šolskem letu učencem pomagati do boljših dosežkov. Z vidika pravičnosti je treba poudariti pomen analize dosežkov pri učencih, katerih dosežek na zunanjem preverjanju znanja pomembno odstopa od njihovih šolskih ocen. Nacionalno preverjanje znanja je dobro izhodišče za evalvacijo dela pri pouku in izboljševanje kakovosti osnovnošolskega izobraževanja. Tudi v skladu z Izhodišči nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli (2022) je temeljni namen nacionalnega preverjanja znanja, da učenci, starši, učitelji, ravnatelji, drugi strokovni delavci šole in predstavniki izobraževalne politike na ravni celotnega sistema vzgoje in izobraževanja preverimo uspešnost doseganja ciljev in standardov znanja, določenih z učnimi načrti, na tej podlagi pa se ustrezno načrtuje nadaljnje vzgojno-izobraževalno delo. Dosežek posameznega učenca na nacionalnem preverjanju znanja tudi staršem omogoča predvsem dodatno informacijo, na podlagi katere lahko bolje spremljajo otrokovo šolsko delo (na primer katere vsebine učnega načrta otrok obvlada slabše, katera so njegova močna področja glede na vsebino vsakoletnega preizkusa in v primerjavi s sovrstniki v državi).

K 24. členu:

Predlog zakona določa v praksi že obstoječi način izvajanja nacionalnega preverjanja znanja v prilagojenih izobraževalnih programih z enakovrednim izobrazbenim standardom.

S spremembo 67. člena ZOsn se uvaja obvezno nacionalno preverjanje znanja za učence 6. in 9. razreda v prilagojenih izobraževalnih programih z nižjim izobrazbenim standardom. V skladu

s strokovnim mnenjem Predmetne komisije za nacionalno preverjanje znanja z nižjim izobrazbenim standardom in strokovnim mnenjem Oddelka za specialno in rehabilitacijsko pedagogiko Pedagoške fakultete v Ljubljani se za učence 6. in 9. razreda v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom uvede obvezno nacionalno preverjanje znanja. Obvezno nacionalno preverjanje znanja v 6. in 9. razredu v programu z nižjim izobrazbenim standardom bo omogočalo pridobivanje objektivnih informacij o doseženem znanju celotne populacije in posameznih skupin učencev. Z vključevanjem vseh šol in zavodov v izvedbo preverjanja se bodo lahko uresničevali cilji in načela nacionalnega preverjanja znanja, šolam in strokovnim delavcem bo omogočena uporaba objektivnih podatkov o dosežkih učencev v procesih evalvacije in samoevalvacije, državi in strokovnim institucijam pa s podatki podprto iskanje sistemskih rešitev na državni ravni.

Izvajanje nacionalnega preverjanja znanja v 3. razredu v prilagojenih programih z nižjim izobrazbenim standardom se ne načrtuje, ker je postopek opismenjevanja učencev v teh programih zaključen šele v 6. razredu osnovne šole, zato pisnega preverjanja v 3. razredu ne bi bilo mogoče izvesti.

K 25. členu:

S tem členom se v ZOsn dodaja nov, 67.a člen, ki določa, da šole v izvedbenem načrtu predvidijo razpored vpogledov tako, da imajo učenec in starši možnost vpogleda v preizkuse iz nacionalnega preverjanja znanja za vse preverjane predmete.

Učencem, staršem in učiteljem je v primeru domneve o napaki pri vrednotenju posameznih nalog nacionalnega preverjanja znanja dana možnost zahteve za ponovno vrednotenje teh nalog.

Ravnatelj v skladu z rokom, določenim s podrobnejšimi navodili o šolskem koledarju, v spletni aplikaciji Poizvedbe nacionalno preverjanje znanja na eRicu vnese zahtevane podatke.

Preizkuse učencev, ki uveljavljajo možnost zahteve za ponovno vrednotenje, znova pregledajo ocenjevalci, ki jih imenuje Državni izpitni center (v nadaljnjem besedilu: RIC).

RIC v skladu s podrobnejšimi navodili o šolskem koledarju šoli posreduje obvestilo o morebitni spremembi dosežkov učenca, o tem pa ravnatelj obvesti učenca in starše.

Po prejemu obvestila o rezultatu zahteva za ponovno vrednotenje posameznih nalog ni več mogoča.

V primeru napake pri zapisu dosežkov učenca in državnih povprečij pri nacionalnem preverjanju znanja na obvestilu o dosežkih, v 9. razredu pa v zaključnem spričevalu osnovne šole, se za

popravo podatkov v obvestilu o dosežkih in zaključnem spričevalu uporabijo določbe pravilnika, ki ureja dokumentacijo v osnovni šoli.

K 26. členu:

Četrti, peti in šesti odstavek 68. člena ZOsn, ki določajo postopek ugovora na oceno, se črtajo. Vpogled v preizkuse iz nacionalnega preverjanja znanja in zahteva za ponovno vrednotenje posameznih nalog ter odprava napak pri zapisu dosežkov nadomesti ugovor na oceno, kar ureja nov, 67. a člen.

K 27. členu:

Novost je spremenjen četrti odstavek 69. člena ZOsn. V okviru razširjenega programa iz 6. člena tega zakona se učenci vključujejo v vsebinska področja v skladu s programom osnovne šole. Učenci, ki potrebujejo dodatno pomoč, se vključijo v vsebinsko področje Življenje in delo osnovne šole. V okviru tega področja šola obvezno organizira individualno in skupinsko učenje za nudenje podpore učenkam in učencem z učnimi težavami. Te vsebine se trenutno izvajajo v okviru dopolnilnega in dodatnega pouka.

S spremembo se tudi odpravlja napaka iz petega odstavka 69. člena ZOsn glede napredovanja v prilagojenem programu osnovne šole z nižjim izobrazbenim standardom. Določeno je ponavljanje razreda le za 3. razred. S predlagano spremembo je ta napaka odpravljena in izenačena s programom osnovne šole.

K 28. členu:

V skladu s Predlogom programa dela z otroki priseljenci za področje predšolske vzgoje, osnovnošolskega in srednješolskega izobraževanja se s tem členom ZOsn dopolnjuje z novim, 69.a členom v delu, ki se nanaša na napredovanje učencev priseljencev. Iz programa dela je razvidno, da številne prakse kažejo, da se mnogi otroci priseljenci vključujejo v vzgojno-izobraževalne zavode tudi med šolskim letom. Zanje se organizira začetno učenje slovenščine. Obstoječa praksa ter ugotovitve projektov in raziskav (Knaflič, 1998; Brinovec in Krečan, 2010; Briški, 2010; Knez, 2016) so pokazali potrebo po sistemski ureditvi področja glede napredovanja znanja v prvem in drugem šolskem letu, saj učenci priseljenci (še posebej, če gre za neslovanske govorce in učence, ki se v šolo vključijo v drugi polovici šolskega leta) prvo šolsko leto s prisotnostjo pri rednem pouku in omejeno količino dodatnega pouka slovenščine kot drugega jezika ciljev in standardov znanja posameznega razreda ne morejo usvojiti v zadostni

meri. Po novem bodo učenci priseljenci iz drugih držav, ki se bodo prvič vključijo v osnovno šolo v Republiki Sloveniji v drugem ocenjevalnem obdobju šolskega leta, lahko neocenjeni iz posameznih predmetov tudi ob zaključku pouka v naslednjem šolskem letu in bodo kljub temu lahko napredovali v naslednji razred. O napredovanju učenca priseljenca iz druge države, ki pri posameznih predmetih ni ocenjen, odloča učiteljski zbor.

Učenci priseljenci iz drugih držav, ki se vključijo v 9. razred, morajo biti ob zaključku šolskega leta ocenjeni iz vseh predmetov. Neocenjenost ni mogoča za učence 9. razreda, saj je pogoj za zaključek osnovnošolskega izobraževanja uspešno končan 9. razred.

K 29. členu:

Podaljšanje statusa za tri leta je omogočeno učencem, ki obiskujejo program osnovne šole z nižjim izobrazbenim standardom. Veljavna ureditev omogoča, da učenec s posebnimi potrebami kljub zaključenemu 9. razredu še tri leta obiskuje isti razred, kar ni v njegovo korist, povzroča pa tudi težave pri izdajanju spričeval in izvajanju programa. Po novem bo lahko status učenca še največ tri leta obdržal tisti učenec, ki v devetih letih ni končal osnovnošolskega izobraževanja, kar je leto več, kot imajo možnost učenci brez odločbe o usmeritvi v skladu s prvim odstavkom 55. člena zakona. Podaljšanje izobraževanja ni več vezano na ne vključitev v srednješolske izobraževalne programe. Izjemoma se lahko izobraževanje podaljša še za eno leto, če tako odloči ravnatelj. Lahko se namreč zgodi, da je učenec razred že dvakrat ponavljal v rednem programu osnovne šole in enkrat v prilagojenem programu z nižjim izobrazbenim standardom, zato mu zmanjka eno leto, da bi zaključil tudi 9. razred in s tem pridobil pravico do nadaljevanja izobraževanja v nižjem poklicnem izobraževanju. Učenci prilagojenega programa z nižjim izobrazbenim standardom namreč ne morejo zaključiti tega programa kot odrasli, zato bi bila zanje, če ne bi omogočili izjeme, izobraževalna pot končana. Opredelitev glede neprimerne odnosa, je podobna kot pri ostalih učencih osnovne šole, kar je opredeljeno v 55. členu ZOsn.

K 30. členu:

Zasebne osnovne šole in osnovne šole, ki izvajajo izobraževalni program po posebnih pedagoških načelih, niso dolžne upoštevati določb 61. člena (ocenjevanje), 62. člena (obveščena o oceni), 63. člena (obveščanje o uspehu), 69. člena (napredovanje), 70. člena (popravni izpit), 76. člena (izpiti), 77. člena (izpitna komisija), drugega odstavka 78. člena (oprostitev), 79. člena (hitrejše napredovanje) in 80. člena (izvršilni predpisi o ocenjevanju in napredovanju učencev). Vsa navedena vsebinska področja te šole urejajo v skladu s svojimi programskimi usmeritvami.

Zasebna osnovna šola in šola, ki izvaja program po posebnih pedagoških načelih, pa je dolžna med šolskim letom starše obveščati o ocenah učenca. Prav tako mora šola obveščati starše o dosežkih učenca in državnih povprečjih pri nacionalnem preverjanju znanja, izraženih v odstotnih točkah. S tem se izenačuje položaj učencev, ki obiskujejo zasebne šole, s položajem učencev, ki so vključeni v javne osnovne šole in zasebne šole s koncesijo.

Drugi odstavek 81. člena določa, da osnovne šole, ki izvajajo program po posebnih pedagoških načelih, niso dolžne upoštevati določb drugega in tretjega odstavka 64. člena, kar pomeni, da je za te šole izvedba nacionalnega preverjanja znanja obvezna v 9., ne pa tudi v 3. in 6. razredu. Učni načrt osnovnih šol, ki izvajajo program po posebnih pedagoških načelih, ni v celoti primerljiv z učnimi načrti v osnovni šoli, zaradi česar bi bili rezultati nacionalnega preverjanja znanja v 3. in 6. razredu lahko nepristranski in neobjektivni. Ker pa se ob koncu osnovnošolskega izobraževanja pričakuje enake standarde znanja za vse učence, je nacionalno preverjanje znanja v 9. razredu obvezno tudi za učence, ki obiskujejo osnovne šole, ki izvajajo program po posebnih pedagoških načelih.

K 31. členu:

ZOsn določa, da osnovna šola učence 9. razreda o dosežkih pri nacionalnem preverjanju znanja obvesti s posebnim obvestilom kot prilogo k spričevalu. S predlagano spremembo 84. člena ZOsn se dosežki učenca in državna povprečja pri nacionalnem preverjanju znanja v obliki odstotnih točk v 9. razredu zapišejo v zaključno spričevalo osnovne šole. Utemeljitev spremembe izhaja iz mnenj ravnateljev in Državne komisije za vodenje nacionalnega preverjanja znanja, da bi navedena sprememba pozitivno vplivala na motivacijo učencev 9. razreda.

K 32. členu:

Spremenjeni 88. člen ZOsn določa, da imajo starši pravico organizirati osnovnošolsko izobraževanje otrok na domu, poudarjeni pa sta dolžnost in odgovornost staršev ob izbiri oblike izobraževanja na domu, in sicer da starši prevzamejo vse obveznosti, povezane z izvedbo te oblike izobraževanja za svojega otroka. Domneva se, da ob umiku iz institucionalizirane oblike izobraževanja starši z izbiro izobraževanja na domu želijo svojemu otroku omogočiti drugačno obliko tako organizacije kot tudi izvajanja izobraževanja. Šola za učenca, ki se izobražuje na domu, ne izvaja vzgojno-izobraževalnega dela, na primer pouka, dopolnilnega pouka in podobno, tudi ni predvideno, da bi šola učencu posredovala učna gradiva, ki jih pripravljajo učitelji (učni listi, dostop do gradiv v e-učilnicah, preizkusi znanja in podobno). Niti ni predvideno, da bi se izobraževanje na domu izvajalo z občasno prisotnostjo pri pouku oziroma da bi se

učenec udeleževal dejavnosti, ki jih v skladu z letnim delovnim načrtom organizira šola (npr. dnevi dejavnosti, plavalni tečaj, šola v naravi). Določene vsebine, kot na primer plavalni tečaj, so del veljavnega programa, za katerega izvedbo za učence, ki se izobražujejo na domu, v skladu z odločitvijo za izobraževanje na domu poskrbijo starši. Tudi udeležba v šoli v naravi, ki je del obveznega programa in ki v obliki vzgojno-izobraževalnega dela poteka strnjeno tri dni ali več zunaj prostora šole, za učence, ki se izobražujejo na domu, ni mogoča, saj šola organizira in izvede šolo v naravi za učence, ki se izobražujejo v šoli. Z izbiro izobraževanja na domu namreč starši za svojega otroka v celoti prevzamejo odgovornost, s tem pa tudi vse obveznosti za izvedbo tega izobraževanja, zato se učenec, ki se izobražuje na domu, šole v naravi ne more udeležiti.

Starši z izbiro izobraževanja na domu v celoti prevzamejo odgovornost za vzgojo in izobraževanje svojega otroka. S tem se vsem učencem, ki se izobražujejo na domu, zagotavlja enakost pri izvajanju pravice do te oblike izobraževanja.

Spreminja se rok, v katerem morajo starši šolo pisno obvestiti o nameravanem izobraževanju otroka na domu, in sicer morajo to storiti najpozneje do 16. avgusta tekočega šolskega leta za naslednje šolsko leto. S tem se šoli zagotovi ustrezen čas za pripravo na organizacijo vzgojno-izobraževalnega dela v novem šolskem letu.

Pravice do izobraževanja na domu med šolskim letom ni mogoče uveljavljati, s čimer se dodatno poudari, kdaj jo je mogoče uveljavljati. Ker to v zakonu doslej ni bilo jasno zapisano, so bili starši prepričani, da je pravico do izobraževanja na domu mogoče uveljavljati tudi sredi šolskega leta. Člen pojasnjuje uveljavljanje pravice do izobraževanja na domu, posredno pa tudi trajanje te oblike izobraževanja.

Predlagana je tudi možnost prekinitve izobraževanja na domu med šolskim letom. Če se okoliščine spremenijo in se učenec ne more več izobraževati na domu, lahko prekine izobraževanje na domu in ima pravico do vključitve v izobraževanje v šoli, starši pa so dolžni o tem nemudoma obvestiti šolo. To je pomembno zaradi neprekinjenega zagotavljanja pravice do izobraževanja šoloobveznemu otroku. Za učenca, ki se je izobraževal na domu, od njegove vključitve v izobraževanje v šoli dalje veljajo enaka pravila kot za ostale učence (glede prisotnosti pri pouku, preverjanja in ocenjevanja znanja ter napredovanja). Učenec mora usvojiti tudi morebitni manjkajoči del snovi. Učenec se lahko v izobraževanje v šoli vključi do začetka rokov za ocenjevanje znanja, ki veljajo za učence, ki se izobražujejo na domu. Tako se učenci, ki se izobražujejo na domu, po poteku rokov za ocenjevanje znanja ne morejo več vključiti v izobraževanje v šoli, saj takrat zanje že velja obveznost, ki izhaja iz izbire izobraževanja na domu, to so roki za ocenjevanje znanja, ki so jih dolžni upoštevati.

Po veljavni zakonodaji evidenco o učencih, ki se izobražujejo na domu, vodi šola.

K 33. členu:

S tem členom, ki spreminja 89. člen ZOsn, se določijo obveznosti šole do učencev, ki se izobražujejo na domu. Z izbiro oblike izobraževanja na domu starši v celoti poskrbijo za izobraževanje svojega otroka, s tem pa tudi za gradiva, iz katerih bo učenec pridobil ustrezno znanje iz posameznega predmeta. Šola učencu ni dolžna pošiljati učnih gradiv, ki jih pripravljajo učitelji.

Izposoja učbenikov iz učbeniškega sklada poteka za učence, ki se izobražujejo na domu, na enak način kot za učence, ki se izobražujejo v šoli. O možnosti izposoje učbenikov iz učbeniškega sklada šola do začetka šolskega leta obvesti starše učencev, ki se izobražujejo na domu. Prav tako lahko učenec v šoli opravlja teoretični in praktični del kolesarskega izpita, posameznih vsebin, ki se nanašajo na pripravo za kolesarski izpit, pa mu šola ne zagotavlja. Šola učencu, ki opravi kolesarski izpit, izda javno listino, to je kolesarsko izkaznico. Z opredeljenima pravicama se učenci, ki se izobražujejo na domu, izenačijo z učenci, ki se izobražujejo v šoli.

Šola obvesti starše o datumih izvajanja preventivnih zdravniških pregledov. Starši sami spremljajo svojega otroka na preventivni zdravniški pregled.

Določena je tudi obveza šole, da ob začetku šolskega leta organizira in izvede srečanje s starši, ki bodo svoje otroke izobraževali na domu, ter obveza obveščanja o rokih za ocenjevanje znanja učenca, ki se izobražuje na domu. Šola na srečanju staršem predstavi cilje, standarde znanja, merila ocenjevanja in pogoje za napredovanje v naslednji razred. S tem šola staršem poda dodatne informacije glede izvajanja izobraževanja na domu in tako učencem omogoči pridobivanje enakovrednega izobrazbenega standarda.

K 34. členu:

V 90. členu ZOsn je določeno preverjanje doseženih standardov znanja, ki je bilo v funkciji ocenjevanja znanja. Izraz preverjanje znanja se nadomesti z izrazom ocenjevanje znanja. S predlagano spremembo se preverjanje znanja ne ukinja. Preverjanje in ocenjevanje znanja učencev sta v vzgojno-izobraževalnem procesu dva samostojna elementa. Kot določa pravilnik, ki ureja preverjanje in ocenjevanje znanja ter napredovanje učencev v osnovni šoli, se s preverjanjem znanja zbirajo informacije o tem, kako učenec dosega cilje oziroma standarde znanja iz učnih načrtov, in to preverjanje ni namenjeno ocenjevanju znanja. Doseganje ciljev oziroma standardov znanja iz učnih načrtov učitelj preverja pred in med obravnavo učnih vsebin ter po njej. Ocenjevanje znanja je ugotavljanje in vrednotenje, v kolikšni meri učenec dosega v učnem načrtu določene cilje oziroma standarde znanja. Učitelj ocenjevanje znanja opravi po obravnavi učnih vsebin in po opravljenem preverjanju znanja iz teh vsebin. Znanje učenca, ki

se izobražuje v šoli, preverja in ocenjuje učitelj v šoli. Glede na to, da so za organizacijo in izvedbo izobraževanja na domu odgovorni starši, je, tako kot je to veljalo doslej, funkcija preverjanja znanja učenca dolžnost osebe, ki izobraževanje na domu izvaja. Ocenjevanje znanja učenca, ki se izobražuje na domu, poteka na šoli, v katero je učenec vpisan, in sicer pred izpitno komisijo, v katero so vključeni učitelji. Šola učencu izda javno listino – spričevalo.

Znanje učenca, ki se izobražuje na domu, se ocenjuje iz vseh predmetov glede na predmetnik posameznega razreda javno veljavnega vzgojno-izobraževalnega programa, v katerem se učenec izobražuje. S predlagano spremembo se učenci, ki se izobražujejo na domu, izenačijo z učenci, ki pouk obiskujejo v šoli, saj se vsem zagotovi pridobitev enakovrednega izobrazbenega standarda.

Na novo se ureja tudi omejitev pravice do izobraževanja na domu. Učenec, ki se je izobraževal na domu in je bil pri ocenjevanju znanja neuspešen, se vsa nadaljnja osnovnošolska leta izobražuje v javni ali zasebni osnovni šoli, ki izvaja javno veljavni izobraževalni program osnovne šole in je vpisana v razvid izvajalcev javno veljavnih izobraževalnih programov pri ministrstvu ali v zasebni šoli, ki je pri ministrstvu vpisana v register zasebnih vrtcev in šol, ki izvajajo mednarodne programe.

K 35. členu:

S tem členom se črta drugi odstavek 91. člena ZOsn, kajti za učence s posebnimi potrebami, ki se izobražujejo na domu, se nacionalno preverjanje znanja ureja v novem, 92.č členu.

K 36. členu:

Skladno s predlogom zakona se znanje učenca, ki se izobražuje na domu, ocenjuje iz vseh predmetov glede na predmetnik posameznega razreda javno veljavnega programa, v katerem se učenec izobražuje. Šola učencu izda enako spričevalo, kot ga izda učencu, ki se izobražuje v šoli. Tudi do zdaj so šole izdale enaka spričevala, so pa v opombo v spričevalo zapisale, da se je učenec izobraževal na domu. S predlagano rešitvijo se poenotita obličnost spričevala in zapis na javni listini.

Za učence s posebnimi potrebami, ki se izobražujejo na domu, se izdaja spričeval ureja v novem, 92.d členu.

K 37. členu:

Dodaja se nov oddelek, ki od 92.a do 92.f člena ureja izobraževanje učencev s posebnimi potrebami na domu.

Vsebina, ki je bila doslej opredeljena v pravilniku, ki ureja osnovnošolsko izobraževanje učencev s posebnimi potrebami na domu, je zdaj urejena na zakonski ravni.

Členi sledijo določilom, ki veljajo za učence, ki se izobražujejo na domu, z dodatno opredeljenimi izjemami, ki veljajo za učence s posebnimi potrebami, ki so vključeni v program osnovne šole s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo, prilagojene programe oziroma v prve štiri stopnje posebnega programa vzgoje in izobraževanja, če je tako odločeno v odločbi o usmeritvi. V nadaljevanju so predstavljene izjeme.

K 92.a členu:

Če se učenec s posebnimi potrebami izobražuje na domu, starši, ki prevzamejo vse obveznosti, povezane z izvedbo izobraževanja svojega otroka, za pomoč pri izvajanju izobraževanja na domu zagotovijo učitelja za izobraževanje na domu in opremo oziroma didaktične pripomočke, potrebne za doseganje ciljev in standardov znanja, določenih z učnimi načrti.

Učitelj za izobraževanje na domu je oseba, ki izpolnjuje pogoje za izvajanje javno veljavnega programa, v katerega je učenec usmerjen.

K 92.b členu:

Šola učencu, ki se izobražuje na domu, poleg obveznosti, ki so določene v spremenjenem 89. členu Zakona o osnovni šoli, še naprej nudi dodatno strokovno pomoč, če je tako odločeno v odločbi o usmeritvi. Šola staršem učencev s posebnimi potrebami predstavi cilje, standarde znanja, merila ocenjevanja in pogoje za napredovanje ob začetku izobraževanja na domu.

V individualiziranem programu, ki se pripravi v skladu z zakonom, ki ureja usmerjanje otrok s posebnimi potrebami, se določijo način, razporeditev in obseg neposrednega opravljanja vzgojno-izobraževalnega dela učitelja za izobraževanje na domu.

K 92.c členu:

Ocenjevanje znanja učenca s posebnimi potrebami, ki se izobražuje na domu, poteka na osnovni šoli, v katero je učenec vpisan. Izjemoma lahko strokovna skupina, opredeljena v zakonu, ki ureja usmerjanje otrok s posebnimi potrebami, zaradi bolezni učenca odloči, da

ocenjevanje učenca poteka na domu. Ocenjevanje znanja poteka v rokih, določenih s pravilnikom, ki ureja šolski koledar za osnovne šole. Na predlog strokovne skupine lahko učenec ocenjevanje znanja opravlja tudi predhodno ali v dveh delih. Roke določi ravnatelj.

K 92.č členu:

Člen napotuje na člena v zakonu, ki določata opravljanje nacionalnega preverjanja znanja.

K 92.d členu:

Izdajanje spričeval o izobraževanju na domu za učence s posebnimi potrebami, ki se izobražujejo na domu, v celoti sledi določbam, ki sicer veljajo za učence, ki se izobražujejo na domu.

K 92.e členu:

Na domu se izobražujejo tudi dolgotrajno bolni učenci, ker zaradi svojih življenjsko ogrožajočih zdravstvenih težav oziroma zdravstvenih omejitev ne morejo ves čas obiskovati pouka v šoli, bi ga pa občasno lahko. Zanje zakon predvideva možnost prilagodljivih oblik izobraževanja, v okviru katerih se bodo lahko izobraževali tako, da bodo kombinirali pouk v šoli in izobraževanje na domu. Gre za redke primere, o katerih bo na predlog komisije za usmerjanje odločeno v odločbi o usmeritvi. Za vsakega učenca bo izobraževanje potekalo v skladu z individualiziranim programom.

Opredeljena je tudi izjema za učence s čustvenimi in vedenjskimi motnjami, ki so v skladu z zakonom, ki ureja celostno obravnavo otrok in mladostnikov s čustvenimi in vedenjskimi težavami in motnjami v vzgoji in izobraževanju, s sklepom sodišča nameščeni v strokovnih centrih. Zakon omogoča, da se učenci v obliki izobraževanja na domu nekaj časa izobražujejo v zavodu.

K 92.f členu:

Člen določa financiranje izobraževanja učencev s posebnimi potrebami na domu, podrobnejši način financiranja minister uredi s pravilnikom.

K 38. členu:

Člen določa zbirke podatkov, ki jih vodi šola. Na novo se doda zbirka o otrocih, vpisanih v osnovno šolo. Vpis v osnovno šolo poteka v mesecu februarju za šolsko leto, ki se začne septembra istega leta. Vpis poteka tako, da šola v razgovoru s starši izpolni vpisni list, ki ga podpišejo starši. Po končanem vpisu šola vzpostavi zbirko podatkov o vpisanih otrocih, ki bodo 1. septembra postali učenci šole. Zbirka vsebuje iste podatke, kot jih predvideva zbirka iz prve alineje s tem, da se doda še razred in oddelek v katerega je učenec razporejen.

Otroci, vpisani v 1. razred, postanejo učenci osnovne šole 1. septembra, ko šole prenesejo podatke iz vpisa v centralno evidenco udeležencev vzgoje in izobraževanja. Vodenje zbirk podatkov o vpisanih otrocih je potrebno za izvedbo organizacijskih priprav na vključitev otrok v osnovnošolsko izobraževanje.

Pri zdravstvenih posebnostih je dodan zapis z namenom njihove jasnejše opredelitve.

Novost predstavlja pridobitev podatka o e-naslovu staršev v drugi alineji drugega odstavka tega člena, saj je ta vrsta komunikacije v praksi postala običajna in šoli omogoča nemoteno izmenjavo informacij o šolanju otroka. Prav tako je praksa pokazala potrebo po pridobitvi podatka o davčni številki staršev, saj šola z njimi sklepa pogodbe (npr. o šolski prehrani) in omenjeni podatek potrebuje v primeru izvršilnega postopka za izterjavo neplačanih obveznosti. Oba navedena podatka sta že vsebovana v predpisih s področja srednješolskega izobraževanja. Na ta način je dosežena uskladitev z drugo področno zakonodajo.

Tretji odstavek je dopolnjen z jasnejšim zapisom glede napredovanja učenca ter da so posamezni podatki določeni s pravilnikom, ki ureja dokumentacijo v osnovni šoli. Kot primer navajamo evidenco izdanih spričeval in drugih listinah, za katero omenjeni pravilnik določa naslednje elemente: evidenčna številka javne listine, naziv javne listine, podatki o učencu, ki mu je izdana listina (ime in priimek ter EMŠO, številka matičnega lista), datum izdaje.

Četrty odstavek se ne spreminja.

K šestemu odstavku podajamo pojasnilo, da je zbiranje in varstvo podatkov o učencih, ki potrebujejo pomoč in svetovanje, podrobneje določeno s pravilnikom, ki ureja zbiranje in varstvo osebnih podatkov, na področju osnovnošolskega izobraževanja. Šolska svetovalna služba pri delu upošteva "Programske smernice" svetovalne službe v osnovni šoli.

K sedmemu odstavku pojasnjujemo, da presoja o ogroženosti učenca poteka v komunikaciji med šolo in pristojnimi institucijami (npr. center za socialno delo, Policija, zdravstvene institucije ipd.).

Osmi odstavek se črta, ker področje varovanja poklicne skrivnosti med drugim urejata Kazenski zakonik in Zakon o delovnih razmerjih, zato posebno navajanje zaveze zaposlenih v vzgoji in

izobraževanju k varovanju osebnih podatkov kot poklicne skrivnosti v področnem zakonu ni potrebno.

K 39. členu

Predlagan je nov, 95.a člen, ki določa evidenci, ki ju vodi ministrstvo, in evidenco, ki jo vodi RIC. Določene so vrste in način zbiranja podatkov o učencih, ki opravljajo nacionalno preverjanje znanja, ter izmenjavo podatkov med šolo, ministrstvom in RIC. Določeno je, da ministrstvo vodi evidenco šoloobveznih otrok v skladu z drugim odstavkom 48. člena ZOsn ter evidenco učencev za prijavo na nacionalno preverjanje znanja, obveščanje učencev o dosežkih na nacionalnem preverjanju znanja ter za vpis v srednje šole (v nadaljnjem besedilu: evidenca ministrstvo-NPZ). RIC vodi evidenco učencev, ki opravljajo nacionalno preverjanje znanja (v nadaljnjem besedilu: evidenca RIC-NPZ).

Določeni so tudi podatki evidence ministrstvo-NPZ. Podatki za to evidenco se pridobivajo iz centralne evidence udeležencev vzgoje in izobraževanja (CEUVIZ), evidence RIC-NPZ in podatkov o učencih, ki jih vnesejo vzgojno-izobraževalni zavodi.

V evidenco RIC-NPZ se doda učence 3. razreda, ki skladno z novelo zakona opravljajo nacionalno preverjanje znanja.

V evidenco ministrstvo-NPZ šole vnesejo podatke o zaključnih ocenah pri vseh predmetih za učence v 3., 6., 7., 8. in 9. razredu. Na osnovi teh podatkov se lažje izvedejo primerjalne analize in študije ter napovedi o uspešnosti učencev. V tej evidenci so za digitalni izpis spričeval v 9. razredu šole določeni še številka matičnega lista in evidenčna številka učenca ter ime in priimek učenčevega razrednika.

Za digitalni izpis spričeval v 9. razredu šole v evidenco ministrstvo-NPZ vnesejo tudi številko matične knjige, evidenčno številko ter ime in priimek učenčevega razrednika.

Člen podrobneje opredeljuje zbiranje in pošiljanje podatkov o učencih, ki opravljajo nacionalno preverjanje znanja. Navedene podatke ministrstvo pridobi od šol in jih posreduje RIC-u za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja.

V evidenco ministrstvo-NPZ šole posredujejo podatke. Šole imajo dostop le za podatke, ki jih posredujejo o svojih učencih, nimajo pa dostopa do celotne zbirke podatkov.

Posebej je določeno, da vzgojno-izobraževalni zavodi v evidenco RIC-NPZ vnašajo podatke iz odločbe o usmeritvi učenca s posebnimi potrebami. Ti podatki so potrebni za prilagojeno opravljanje nacionalnega preverjanja znanja.

K 40. členu:

97. člen natančneje določa namen in uporaba zbirk podatkov in evidenc iz 95. in 95.a člena novele zakona. Osebni podatki učencev se zbirajo, obdelujejo, shranjujejo in uporabljajo za potrebe obveznega izobraževanja. Ministrstvo pridobljene podatke uporablja za izvajanje z zakonom določenih nalog ter za razvoj sistema vzgoje in izobraževanja in ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti v vzgoji in izobraževanju.

Za potrebe znanstveno-raziskovalnega dela in pri izdelavi analiz se smejo osebni podatki uporabljati in objavljati tako, da identiteta učenca ni razvidna.

Pridobljene podatke, vezane na nacionalno preverjanje znanja, RIC uporablja za izvajanje in razvoj nacionalnega preverjanja znanja, podporo razvoja sistema vzgoje in izobraževanja ter ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti.

Člen posebej navaja, da podatkov in analiz o dosežkih ni dovoljeno uporabiti na način, da se jih javno objavi z namenom razvrščanja šol glede na njihove dosežke pri nacionalnem preverjanju znanja.

K 41. členu:

Nov, 97.a člen določa, da RIC na zahtevo ministra ministrstvu posreduje anonimizirane analize podatkov iz evidence RIC-NPZ z razkrito identiteto osnovnih šol. Te analize podatkov lahko RIC uporablja za razvoj sistema vzgoje in izobraževanja ter za namene ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti v vzgoji in izobraževanju. Ministrstvo anonimizirane analize podatkov, ki jih pridobi od RIC-a, uporablja za razvoj sistema vzgoje in izobraževanja, za namen ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti v vzgoji in izobraževanju ter načrtovanje ukrepov na področju vzgoje in izobraževanja.

Določeno je tudi, da se podatkov in analiz podatkov iz evidenc ministrstvo-NPZ in RIC-NPZ za eno ali več osnovnih šol z razkrito identiteto ne sme posredovati in objavljati. RIC lahko posreduje podatke samo posamezni šoli. Splošno odprta uporaba podatkov z razkrito identiteto šol na sistemski ravni ni dovoljena, ker slabši dosežki sami po sebi še ne pomenijo tudi manj kakovostnega dela v šolah, in obratno, tudi boljši dosežki niso vedno znak bolj kakovostnega dela. Pravo vrednost navedenih dosežkov vsaki šoli pokaže šele ustrezna strokovna analiza, ki poleg dosežkov upošteva še vse druge pomembne dejavnike na posamezni šoli. Podatki in analize podatkov z razkrito identiteto šol so pomembni za ministrstvo za namen ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti s podlagami v Nacionalnem okviru ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti v vzgoji in izobraževanju (2017) ter za namen načrtovanja ukrepov, ki lahko

obravnavajo specifične posameznih skupin šol tudi glede na dosežke nacionalnega preverjanja znanja in druge podatke iz RIC-NPZ. Glede na specifične posameznih skupin šol je mogoče zasnovati njihovo učinkovito mreženje za izboljševanje kakovosti, izpostaviti primere dobrih praks. V skladu s prepovedjo namena razvrščanja šol so podatki in analize z razkrito identiteto šol lahko pripravljeni na zahtevo in poslani le ministrstvu.

Anonimizirane podatke in anonimizirane analize podatkov RIC iz evidence RIC-NPZ posreduje za potrebe in namen znanstvenoraziskovalnega dela.

RIC lahko ob izvajanju nacionalnega preverjanja znanja s soglasjem staršev zbira dodatne sistemsko relevantne podatke za namen ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti na področju vzgoje in izobraževanja z vprašalniki za učence, pri čemer za zbiranje soglasij uporabi podatke iz evidence RIC-NPZ. Podatki, zbrani z vprašalniki, se v povezavi s podatki iz evidence RIC-NPZ obdelujejo v anonimizirani obliki. RIC lahko ob izvajanju nacionalnega preverjanja znanja izvede tudi dodatno zbiranje podatkov s prostovoljnimi vprašalniki za učence za namen zbiranja sistemsko pomembnih podatkov o značilnostih učenčevega učenja in okolja, ki jih poveže s podatki iz evidence RIC-ministrstvo. Zbrani in analizirani podatki bodo podlaga za odpravo oziroma zmanjševanje morebitnih razlik med učenci in učenkami iz različnih okolij, za ugotavljanje pravičnosti in enakih možnosti učencev. V ta namen so lahko med zbranimi podatki tudi podatki o značilnostih učenčevega družinskega okolja z namenom, da se omenjene razlike relevantno in verodostojno ugotavlja in so analize podlaga za kompenzacijske ukrepe ministrstva. Vzpostavlja se pravna podlaga Državnemu izpitnemu centru, da lahko za zbiranje soglasij staršev udeleženih učencev uporabi podatke iz evidence RIC-NPZ. Podatki, zbrani z vprašalniki, se v povezavi z dosežki nacionalnega preverjanja znanja obdelujejo v anonimizirani obliki.

Podatki in analize podatkov iz evidence ministrstvo-NPZ in RIC-NPZ, ki bi lahko razkrili identiteto učencev ali šol, niso informacije javnega značaja. S tem se zaščitijo analize, ki bi lahko razkrile identiteto učencev ali šol. Zaradi desetletnih pravnih nejasnosti, ki so vodile vse do odločitve Ustavnega sodišča, je potrebno to izjemo jasno in nedvoumno, tudi za razumevanje področja dostopa do informacij javnega značaja, napisati v temeljni zakon, Zakon o osnovni šoli. Trenutni 6. člen ZDIJZ tega ne ureja zadovoljivo, kar se je pokazalo pri preteklih pravnih odločitvah. Mnenje Ustavnega sodišča je jasno pokazalo, da je pri odločanju o dostopu do informacije javnega značaja potrebno upoštevati tudi drugo zakonodajo, ne samo izjeme v 6. členu ZDIJZ. Tudi zato je predlog o eksplicitno zapisani izjemi v ZOsn utemeljen in potreben.

K 42. členu:

Člen določa shranjevanje zbirk podatkov in evidenc.

Zbirka podatkov, ki jih vodi osnovna šola (t.j. zbirka podatkov o otrocih, vpisanih v osnovno šolo, in o učencih, vključenih v osnovno šolo, in njihovih starših ter zbirka podatkov o napredovanju učencev, izdanih spričevalih, vzgojnih opominih in drugih listinah), ter evidenca šoloobveznih otrok v skladu z drugim odstavkom 48. člena ZOsn, evidenca ministrstvo-NPZ ter evidenca RIC-NPZ se hranijo trajno.

Zbirke podatkov, ki jih vodi osnovna šola (t.j. zbirka podatkov o gibalnih sposobnostih in morfoloških značilnostih učencev ter zbirka podatkov o učencih, ki potrebujejo pomoč oziroma svetovanje), se hranijo eno leto po zaključku šolanja učenca.«.

K 43. členu:

Zaradi uvedbe novega člena v zvezi z obveznostjo šole do učencev, ki se izobražujejo na domu, se v 101. člen ZOsn doda določba o izreku globe, če osnovna šola ne izpolnjuje obveznosti.

K 44. členu:

V določbah, ki urejajo globo za prekrške za starše, ki izobražujejo svojega otroka na domu, se tretja alineja drugega odstavka 102. člena uskladi z noveliranimi določbami ureditve izobraževanja na domu.

K 45. členu:

Določi se globa za pošiljanje, objavljanje ali uporabo podatkov o nacionalnem preverjanju znanja v nasprotju z namenom nacionalnega preverjanja znanja.

K 46. členu:

Ime člena se v prehodnih določbah ohranja skladno s poimenovanjem projekta.

Zaradi obsežnosti sprememb na področju obveznega in prenovljenega koncepta razširjenega programa je za uvedbo novosti potrebno daljše pripravljalno in uvajalno obdobje. V tem obdobju se bodo postopno zagotovili tudi kadrovske pogoje, usposabljanje strokovnih in vodstvenih delavcev ter drugi pogoji za izvedbo programa.

Razširjeni program se uvaja postopoma. Šole, ki na podlagi sklepa ministra v šolskem letu 2023/24 že izvajajo drugi tuji jezik kot obvezni predmet v 7., 8. in 9. razredu in prenovljeni koncept razširjenega programa od 1. do 9. razreda ter osnovne šole, ki izvajajo le en vsebinski sklop razširjenega programa od 1. do 9. razreda, od šolskega leta 2024/25 izvajajo razširjeni program v skladu s tem zakonom v celoti.

K 47. členu:

Člen določa postopno uvajanje prenovljenega koncepta razširjenega programa v osnovne šole v skladu s tem zakonom, in sicer v šolskih letih 2025/26, 2026/27, 2027/28 in 2028/29. V posameznem šolskem letu se v razširjeni program vključi po največ 80 osnovnih šol. Izbor osnovnih šol se izvede na podlagi javnega razpisa, ki ga ministrstvo objavi na spletni strani. Postopek javnega razpisa, pogoje in merila za izbor osnovnih šol ter odločitve o izboru osnovnih šol določi minister. S šolskim letom 2028/29 se prenovljeni koncept razširjenega programa izvaja v vseh osnovnih šolah.

K 48. členu:

Obseg sredstev za izvajanje razširjenega programa se šolam zagotavlja skladno z metodologijo, ki temelji na številu učencev. Metodologijo uskladi in sprejeme minister v roku šestih mesecev po uveljavitvi tega zakona. Prehodna določba velja do ureditve financiranja razširjenega programa v zakonu, ki ureja financiranje vzgoje in izobraževanja.

K 49. členu:

Zaradi novih predmetov, za katere še ni učnih načrtov, se izvajanje pouka znakovnega jezika in jezika gluhoslepih začne najpozneje 1. septembra 2027. Do takrat bosta pripravljena poskus in usposabljanje strokovnih delavcev. Predmetnike in učne načrte za znakovni jezik in jezik gluhoslepih določi pristojni strokovni svet najpozneje do 28. februarja 2027.

K 50. členu:

Člen določa, da učenci, ki se v šolskem letu 2023/24 izobražujejo na domu, opravljajo obveznosti pod pogoji do zdaj veljavnega zakona. Za učence, ki se bodo izobraževali na domu v šolskem letu 2024/25, člen ureja pogoje za prehod na novi režim izobraževanja na domu, ki se bo začel izvajati 1. septembra 2024.

Navedeno ne velja za učence s posebnimi potrebami, ki se izobražujejo na domu na podlagi odločbe o usmeritvi.

K 51. členu:

Zaradi usklajenosti določb o opravljanju nacionalnega preverjanja znanja v Zakonu o osnovni šoli in Zakonu o izobraževanju odraslih je potrebna sprememba drugega odstavka 14. člena ZIO-1. Udeležencem osnovne šole za odrasle mora biti omogočeno opravljanje nacionalnega preverjanja znanja v 9. razredu zaradi prehoda v srednješolsko izobraževanje, še zlasti v primeru povečanja selektivne vloge nacionalnega preverjanja znanja pri prehodu v srednješolsko izobraževanje (pri vpisu v srednje šole z omejitvijo vpisa). Zato je treba spremeniti veljavno določbo ZIO-1, ki pravi, da udeleženci izobraževanja odraslih nacionalnega preverjanja znanja ne opravljajo.

K 52. členu:

Člen določa rok za sprejetje in uskladitev podzakonskih predpisov, ki jih sprejme oziroma uskladi minister po uveljavitvi tega zakona.

K 53. členu

Člen določa podaljšanje uporabe obstoječega Zakona o osnovni šoli. Razlogi za zamik uporabe so sprejetje programskih dokumentov, organizacijske priprave šol na novosti in naravnost sprememb na novo šolsko leto.

K 54. členu

Člen določa začetek veljavnosti zakona in začetek njegove uporabe.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

5. člen

(pravica do izbire oblik izobraževanja)

Starši imajo pravico izbrati osnovnošolsko izobraževanje svojih otrok v javni ali zasebni šoli ali kot izobraževanje na domu.

11. člen

(izobraževanje nadarjenih učencev)

Nadarjeni učenci so učenci, ki izkazujejo visoko nadpovprečne sposobnosti mišljenja ali izjemne dosežke na posameznih učnih področjih, v umetnosti ali športu. Šola tem učencem zagotavlja ustrezne pogoje za vzgojo in izobraževanje tako, da jim prilagodi vsebine, metode in oblike dela ter jim omogoči vključitev v dodatni pouk, druge oblike individualne in skupinske pomoči ter druge oblike dela.

12.a člen

(izobraževanje učencev z učnimi težavami)

Učenci z učnimi težavami so učenci, ki brez prilagoditev metod in oblik dela pri pouku težko dosegajo standarde znanja. Šole tem učencem prilagodijo metode in oblike dela pri pouku ter jim omogočijo vključitev v dopolnilni pouk in druge oblike individualne in skupinske pomoči.

16. člen

(obvezni predmeti)

Osnovna šola za vse učence izvaja pouk iz naslednjih obveznih predmetov: slovenščine in italijanščine ali madžarščine na narodno mešanih območjih, tujega jezika, zgodovine, družbe, geografije, domovinske in državljanske kulture in etike, matematike, naravoslovja, spoznavanja okolja, naravoslovja in tehnike, kemije, biologije, fizike, likovne umetnosti, glasbene umetnosti, športa, tehnike in tehnologije ter gospodinjstva.

Za učence s posebnimi potrebami, ki so usmerjeni v prilagojeni izobraževalni program z enakovrednim izobrazbenim standardom, šola poleg obveznih predmetov iz prvega odstavka tega člena izvaja še specialno-pedagoške dejavnosti, določene s predmetnikom.

20. člen
(razširjeni program)

Razširjeni program obsega podaljšano bivanje, jutranje varstvo, dodatni pouk, dopolnilni pouk, interesne dejavnosti in pouk neobveznih izbirnih predmetov.

V razširjeni program se učenci vključujejo prostovoljno.

20.a člen
(neobvezni izbirni predmet)

Šola za učence 1. razreda izvaja pouk prvega tujega jezika kot neobvezni izbirni predmet.

Šola za učence 4., 5. in 6. razreda izvaja pouk iz naslednjih neobveznih izbirnih predmetov: drugega tujega jezika, umetnosti, računalništva, športa ter tehnike.

Šola za učence 7., 8. in 9. razreda izvaja pouk drugega tujega jezika kot neobvezni izbirni predmet.

Šola učencem 1. razreda obvezno ponudi pouk prvega tujega jezika, učencem od 4. do 9. razreda pa pouk drugega tujega jezika kot neobvezni izbirni predmet v obsegu dveh ur tedensko.

Učenec lahko izbere največ dve uri pouka neobveznih izbirnih predmetov tedensko.

Za učence v prilagojenem programu z nižjim izobrazbenim standardom šola ne izvaja pouka neobveznih izbirnih predmetov.

21. člen
(podaljšano bivanje)

Osnovna šola organizira podaljšano bivanje za učence od 1. do 5. razreda.

Za učence, ki so usmerjeni v prilagojene izobraževalne programe ali posebni program, šola organizira podaljšano bivanje do zaključka izobraževanja v osnovni šoli.

V času podaljšanega bivanja se učenci učijo, opravljajo domače naloge in druge obveznosti in sodelujejo pri kulturnih, športnih, umetniških in drugih dejavnostih.

22. člen
(jutranje varstvo)

Osnovna šola organizira jutranje varstvo učencev prvega razreda.

23. člen
(dodatni pouk)

Dodatni pouk se organizira za učence, ki pri posameznih predmetih presegajo določene standarde znanja.

24. člen
(dopolnilni pouk)

Dopolnilni pouk se organizira za učence, ki potrebujejo pomoč pri učenju.

25. člen
(interesne dejavnosti)

Za razvijanje različnih interesov učencev osnovna šola organizira interesne dejavnosti, ki jih določi z letnim delovnim načrtom.

27. člen
(druge dejavnosti)

Osnovna šola lahko organizira tudi druge dejavnosti, ki jih določi z letnim delovnim načrtom.

31. člen
(letni delovni načrt)

Z letnim delovnim načrtom se določijo vsebina, obseg in razporeditev vzgojno-izobraževalnega in drugega dela v skladu s predmetnikom in učnim načrtom in obseg, vsebina in razporeditev interesnih in drugih dejavnosti, ki jih izvaja šola. Določi se delo šolske svetovalne službe in drugih služb, delo šolske knjižnice, aktivnosti, s katerimi se šola vključuje v okolje, obseg dejavnosti, s katerimi šola zagotavlja zdrav razvoj učencev, oblike sodelovanja s starši, strokovno izpopolnjevanje učiteljev in drugih delavcev, sodelovanje z visokošolskimi zavodi, ki izobražujejo učitelje, raziskovalnimi inštitucijami, vzgojnimi posvetovalnicami oziroma svetovalnimi centri, sodelovanje z zunanjimi sodelavci in druge naloge, potrebne za uresničitev programa osnovne šole.

Letni delovni načrt sprejme svet osnovne šole v skladu z zakonom in drugimi predpisi najkasneje do konca meseca septembra v vsakem šolskem letu.

33. člen **(vzgojno-izobraževalna obdobja)**

Osnovnošolsko izobraževanje se deli na tri vzgojno-izobraževalna obdobja (v nadaljnjem besedilu: obdobja).

Prvo obdobje traja od 1. do 3. razreda.

Drugo obdobje traja od 4. do 6. razreda.

Tretje obdobje traja od 7. do 9. razreda.

Izobraževanje po posebnem programu se deli na stopnje. Posamezna stopnja traja tri leta.

35. člen **(tedenska obveznost učencev)**

Tedenska obveznost učencev po obveznem programu, brez ur oddelčne skupnosti, je v prvem obdobju lahko največ 24 ur pouka, v drugem obdobju največ 26 ur pouka in v tretjem obdobju največ 30 ur pouka.

Tedenska obveznost učencev po obveznem programu, brez ur oddelčne skupnosti, je v šolah na narodno mešanih območjih ter v šolah, ki izvajajo prilagojene izobraževalne programe, v prvem obdobju lahko največ 26 ur pouka, v drugem obdobju največ 28 ur pouka in v tretjem obdobju največ 32 ur pouka.

Ne glede na določbe prvega in drugega odstavka tega člena se zaradi organizacije pouka obveznost učencev po obveznem programu, brez ur oddelčne skupnosti, v posameznem tednu lahko poveča za največ dve uri pouka. Pri tem povprečna tedenska obveznost v šolskem letu ne sme biti večja od obveznosti, določene v skladu s prvim ali drugim odstavkom tega člena. Izbirni predmeti, katerih vsebina in dejavnosti iz učnega načrta so vezane na daljšo strnjeno izvedbo, se lahko izvedejo v obsegu do največ osem ur pouka dnevno.

Ura pouka traja praviloma 45 minut.

36. člen (šolski koledar)

Razporeditev pouka, pouka proste dneve in trajanje ter razporeditev šolskih počitnic v šolskem letu s šolskim koledarjem določi minister, pristojen za šolstvo (v nadaljnjem besedilu: minister).

38. člen (izvajanje vzgojno-izobraževalnega dela)

Vzgojno-izobraževalno delo v osnovni šoli obsega pouk in druge oblike organiziranega dela z učenci.

Vzgojno-izobraževalno delo v osnovni šoli opravljajo učitelji, svetovalni delavci in drugi strokovni delavci.

V prvem obdobju osnovne šole obvezni program poučuje učitelj razrednega pouka.

Tuji jezik v prvem obdobju poučuje učitelj razrednega pouka, če ima opravljen ustrezen študijski program izpopolnjevanja, lahko pa tudi učitelj predmetnega pouka, če ima opravljen ustrezen študijski program izpopolnjevanja.

V 1. razredu osnovne šole hkrati poučujeta učitelj razrednega pouka in vzgojitelj predšolskih otrok, izjemoma pa lahko tudi dva učitelja razrednega pouka. Drugi učitelj oziroma vzgojitelj predšolskih otrok poučuje polovico ur pouka.

Pri pouku glasbene umetnosti, likovne umetnosti in športa lahko z učiteljem razrednega pouka sodeluje tudi učitelj predmetnega pouka. Tečaj plavanja v 2. oziroma 3. razredu lahko izvaja tudi učitelj predmetnega pouka.

V drugem obdobju poučuje:

- v 4. razredu učitelj razrednega pouka, tuji jezik, glasbeno umetnost, likovno umetnost in šport pa tudi učitelj predmetnega pouka, vendar ne več kot dva predmeta,
- v 5. razredu učitelj razrednega pouka, tuji jezik, glasbeno umetnost, likovno umetnost in šport pa tudi učitelj predmetnega pouka, vendar ne več kot tri predmete in
- v 6. razredu učitelj predmetnega pouka, lahko pa tudi učitelj razrednega pouka.

V tretjem obdobju osnovne šole poučujejo učitelji predmetnega pouka.

V oddelku, v katerega so vključeni učenci s posebnimi potrebami iz prvega odstavka 12. člena tega zakona, lahko poleg učitelja sodeluje učitelj z ustrežno specialnopedagoško izobrazbo.

V oddelkih podaljšanega bivanja izvajajo vzgojno-izobraževalno delo učitelji razrednega in predmetnega pouka, vzgojitelji predšolskih otrok in svetovalni delavci.

Delo v skupinah jutranjega varstva izvaja, kdor izpolnjuje pogoje za strokovnega delavca v osnovni šoli.

S prilagojenimi izobraževalnimi programi in s posebnim programom vzgoje in izobraževanja se za učence s posebnimi potrebami lahko določi tudi drugačno izvajanje vzgojno-izobraževalnega dela.

V šolah na narodno mešanih območjih lahko v prvem in drugem obdobju poučujejo slovenščino, italijanščino in madžarščino, ki se jih učenci učijo kot drugi jezik, tudi učitelji predmetnega pouka.

42. člen (prilagojeni programi)

V šolah, ki izvajajo prilagojen izobraževalni program z nižjim izobrazbenim standardom, učitelj od 1. do 9. razreda pri pouku vseh predmetov in pri drugih oblikah organiziranega dela diferencira delo z učenci glede na njihove zmožnosti (notranja diferenciacija).

Določbe 40. in 41. člena tega zakona se ne uporabljajo za otroke s posebnimi potrebami, ki so usmerjeni v posebni program vzgoje in izobraževanja.

43. člen (zasebne šole)

Določbe 40. in 41. člena tega zakona niso obvezne za zasebne osnovne šole.

48. člen (šolski okoliš)

Starši imajo pravico vpisati otroka v javno osnovno šolo ali v zasebno osnovno šolo s koncesijo v šolskem okolišu, v katerem otrok stalno oziroma začasno prebiva, javna osnovna šola oziroma zasebna osnovna šola s koncesijo v tem okolišu, pa je dolžna na željo staršev otroka vpisati. V drugo osnovno šolo lahko starši vpišejo otroka, če ta šola s tem soglaša.

Seznam otrok iz šolskega okoliša, ki jih je javna ali zasebna šola s koncesijo dolžna vpisati v prvi razred, si šola pridobi iz evidence šoloobveznih otrok, ki jo vodi ministrstvo, pristojno za šolstvo (v nadaljevanju: ministrstvo). Ministrstvo si pridobi podatke o šoloobveznih otrocih iz registra stalnega prebivalstva in razvida začasnega prebivališča.

Med šolanjem lahko učenec prestopi na drugo osnovno šolo, če ta šola s tem soglaša.

Če se učenec med šolanjem preseli v šolski okoliš druge osnovne šole, ima pravico dokončati šolanje na šoli, v katero je vpisan.

Če učenec želi prestopiti iz zasebne šole v javno šolo, ga je javna šola v šolskem okolišu, v katerem učenec stalno prebiva, dolžna sprejeti.

Določbe prvega odstavka tega člena niso obvezne za zasebne osnovne šole.

50. člen **(obiskovanje pouka)**

Učenec ima pravico obiskovati pouk oziroma se udeleževati drugih dejavnosti, ki jih organizira šola. Učencu šola lahko občasno zagotovi doseganje ciljev izobraževanja tudi v drugih oblikah organiziranega dela z učenci z namenom, da se učencem zagotovi varnost ali nemoten pouk.

Učenec mora redno obiskovati pouk v okviru obveznega programa in izpolnjevati obveznosti in naloge, določene z akti osnovne šole.

55. člen **(podaljšanje statusa učenca)**

Učenec, ki v devetih letih ni končal osnovnošolskega izobraževanja, sme nadaljevati šolanje še dve leti in tako obdrži status učenca. Šola učenca in njegove starše posebej seznanj s pravico do podaljšanega statusa.

Če učenec, ki ima podaljšan status, z neprimernim odnosom ovira vzgojno-izobraževalno delo, lahko ravnatelj na predlog učiteljskega zbora ne glede na določilo prvega odstavka tega člena med šolskim letom oziroma ob koncu šolskega leta odloči, da je učenec izključen iz te osnovne šole.

Učenec iz prvega odstavka tega člena obdrži status učenca tudi, če nadaljuje šolanje kot odrasel.

Kdor ne ponavlja 9. razreda in opravlja popravne izpite v naslednjem šolskem letu, obdrži status učenca za to šolsko leto.

56. člen **(brezplačen prevoz)**

Učenec ima pravico do brezplačnega prevoza, če je njegovo prebivališče oddaljeno več kot štiri kilometre od osnovne šole.

Učenec ima pravico do brezplačnega prevoza ne glede na oddaljenost njegovega prebivališča od osnovne šole v prvem razredu, v ostalih razredih pa, če pristojni organ za preventivo v cestnem prometu ugotovi, da je ogrožena varnost učenca na poti v šolo.

Učenec, ki obiskuje osnovno šolo zunaj šolskega okoliša, v katerem prebiva, ima pravico do povračila stroškov prevoza v višini, ki bi mu pripadala, če bi obiskoval osnovno šolo v šolskem okolišu, v katerem prebiva.

O načinu prevoza se osnovna šola dogovori s starši in lokalno skupnostjo.

Otroci s posebnimi potrebami iz prvega odstavka 12. člena tega zakona imajo pravico do brezplačnega prevoza ne glede na oddaljenost njihovega prebivališča od osnovne šole, če je tako določeno v odločbi o usmeritvi.

Otroci s posebnimi potrebami, ki imajo z odločbo o usmeritvi določeno izvajanje dodatne strokovne pomoči v zavodu za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami, imajo pravico do povračila stroškov prevoza do zavoda, v katerem se ta pomoč izvaja, če je njihovo prebivališče od tega zavoda oddaljeno več kot štiri kilometre.

Če učencu ni mogoče zagotoviti prevoza, ima pravico do brezplačne oskrbe v kraju izobraževanja in pravico do brezplačnega prevoza domov ob pouka prostih dnevih.

Osnovna šola mora učencem, ki morajo čakati na organiziran prevoz, zagotoviti varstvo.

Učenec, ki se prešola v skladu s 54. členom tega zakona, ima pravico do brezplačnega prevoza, če je njegovo prebivališče oddaljeno več kot štiri kilometre od osnovne šole, v katero je prešolan.

Določilo petega in sedmega odstavka ne velja za učence, starejše od 18 let, ki so vključeni v posebni program in uveljavljajo pravice, določene v Zakonu o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih oseb.

60.a člen **(odločanje o pravicah in dolžnostih učenca)**

Določbe zakona, ki ureja splošni upravni postopek, se uporabljajo v postopkih v zvezi z vpisom, prestopom, prešolanjem, odložitvijo šolanja, oprostivijo sodelovanja pri posameznem predmetu, prepovedjo obiskovanja osnovne šole po izpolnitvi osnovnošolske obveznosti,

statusom učenca, ki se vzporedno izobražuje, oziroma statusom športnika in v zvezi z dodelitvijo sredstev učencem, ki zaradi socialnega položaja ne zmorejo v celoti plačati prispevkov za materialne stroške programa (šola v naravi, prehrana, učbeniki).

63. člen **(obveščanje o uspehu)**

Osnovna šola ob koncu vsakega ocenjevalnega obdobja starše pisno obvesti o ocenah učenca.

V 1. razredu osnovne šole in v posebnem programu vzgoje in izobraževanja je obvestilo o ocenah učenca med šolskim letom lahko tudi samo ustno.

Med šolskim letom dobijo starši obvestila o ocenah učenca. Ob zaključku pouka dobijo učenci spričevala, v katerih so ocene za posamezne predmete.

Učence 6. in 9. razreda, ki opravljajo nacionalno preverjanje znanja, šola obvesti o dosežkih pri nacionalnem preverjanju znanja.

Šola ob zaključku pouka učencu izroči obvestilo o sodelovanju pri interesnih in drugih dejavnostih šole.

64. člen **(nacionalno preverjanje znanja)**

V 6. in 9. razredu se znanje učencev preverja z nacionalnim preverjanjem znanja, s katerim se preverjajo standardi znanja, določeni z učnim načrtom (v nadaljnjem besedilu: nacionalno preverjanje znanja).

Nacionalno preverjanje znanja je za učence 6. in 9. razreda obvezno.

V 6. razredu osnovna šola po predpisanem postopku izvede nacionalno preverjanje znanja iz slovenščine ali italijanščine oziroma madžarščine na narodno mešanih območjih, matematike in prvega tujega jezika.

V 9. razredu osnovna šola po predpisanem postopku izvede nacionalno preverjanje znanja iz slovenščine ali italijanščine oziroma madžarščine na narodno mešanih območjih, matematike in tretjega predmeta, ki ga določi minister.

Tretji predmet določi minister tako, da v mesecu septembru izmed obveznih predmetov 8. in 9. razreda izbere največ štiri predmete in določi, iz katerega tretjega predmeta se bo preverjalo znanje na posamezni šoli.

Osnovna šola starše pisno obvesti o dosežkih učenca pri nacionalnem preverjanju znanja.

Dosežki nacionalnega preverjanja znanja so dodatna informacija o znanju učencev.

Podatki in analize o dosežkih nacionalnega preverjanja znanja se ne smejo uporabiti za razvrščanje šol.

Za učence zasebnih šol in šol, ki izvajajo program osnovne šole po posebnih pedagoških načelih, je tretji predmet pri nacionalnem preverjanju znanja prvi tuji jezik.

Učenci priseljenci iz drugih držav, katerih materni jezik ni slovenski in se prvič vključijo v osnovno šolo v Republiki Sloveniji v 6. in 9. razredu, opravljajo v tem šolskem letu nacionalno preverjanje znanja prostovoljno.

Nacionalno preverjanje znanja je za odrasle prostovoljno.

Podrobnejše določbe o izvajanju nacionalnega preverjanja znanja izda minister.

65. člen **(namen preverjanja)**

Dosežki nacionalnega preverjanja znanja se lahko uporabljajo samo za namen, ki ga določa ta zakon.

67. člen **(prilagojeni programi)**

Ne glede na določbe 64. člena tega zakona je v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom nacionalno preverjanje znanja za učence prostovoljno. V 6. in 9. razredu šola izvede nacionalno preverjanje znanja iz slovenščine ali italijanščine oziroma madžarščine na narodno mešanih območjih in matematike, v 9. razredu pa tudi iz tretjega predmeta, ki ga določi minister.

V posebnem programu vzgoje in izobraževanja se nacionalnega preverjanja znanja za učence ne izvaja.

68. člen **(ugovor na oceno)**

Če učenec in starši menijo, da je bil učenec ob koncu pouka v šolskem letu nepravilno ocenjen, lahko starši v treh dneh po prejemu spričevala oziroma zaključnega spričevala pri ravnatelju vložijo obrazložen ugovor.

Ravnatelj najpozneje v treh dneh po prejemu ugovora imenuje komisijo. Med člani komisije mora biti vsaj en član, ki ni zaposlen v šoli.

Če komisija ugotovi, da je ocena učenca ob koncu pouka v šolskem letu neustrezna, učenca ponovno oceni. Odločitev komisije je dokončna.

Če učenec in starši menijo, da je pri ugotavljanju dosežka učenca pri nacionalnem preverjanju znanja prišlo do pisne ali računske napake, lahko starši v treh dneh po prejemu obvestila o dosežkih pri ravnatelju vložijo obrazložen ugovor.

Ravnatelj najpozneje v treh dneh po prejemu ugovora imenuje komisijo. Med člani komisije mora biti vsaj en član, ki ni zaposlen v šoli.

Če komisija ugotovi, da je pri ugotavljanju dosežka učenca pri nacionalnem preverjanju znanja prišlo do pisne ali računske napake, se postopek ugotavljanja dosežka ponovi. Odločitev komisije je dokončna.

69. člen **(napredovanje)**

Učenci v prvem in v drugem obdobju razredov ne ponavljajo.

Učenci v tretjem obdobju napredujejo v naslednji razred, če so ob koncu šolskega leta pozitivno ocenjeni iz vseh predmetov.

Ne glede na določbo prvega in drugega odstavka tega člena lahko učenec zaradi slabših ocen, ki so posledica daljše odsotnosti od pouka, bolezni, preselitve ali zaradi drugih razlogov, ponavlja razred, če tako zahtevajo njegovi starši oziroma ponavlja razred na podlagi pisnega obrazloženega predloga razrednika v soglasju s starši.

Ne glede na določbo prvega odstavka tega člena lahko učenec 3., 4., 5. in 6. razreda na podlagi pisnega obrazloženega predloga razrednika ponavlja razred brez soglasja staršev. Učenec lahko ponavlja razred, kadar je ob koncu šolskega leta negativno ocenjen iz enega ali več predmetov, čeprav mu je šola omogočila vključitev v dopolnilni pouk in druge oblike individualne in skupinske pomoči.

V prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom lahko učenec v tretjem razredu ponavlja razred, če ni dosegel standardov znanja, ki so potrebni za napredovanje v naslednji razred, čeprav mu je šola omogočila vključitev v dopolnilni pouk.

Odločitev o ponavljanju sprejme učiteljski zbor. Če se učenec in starši ne strinjajo z odločitvijo o ponavljanju razreda, lahko v treh dneh po prejemu spričevala pri ravnatelju vložijo obrazložen ugovor. O ugovoru se odloči na način in po postopku, določenem v 68. členu tega zakona.

Učenci priseljencev iz drugih držav so lahko ob koncu pouka v šolskem letu, v katerem so prvič vključeni v osnovno šolo v Republiki Sloveniji, neocenjeni iz posameznih predmetov in napredujejo v naslednji razred. O napredovanju odloči na predlog razrednika učiteljski zbor.

75. člen

(podaljšanje izobraževanja za učence s posebnimi potrebami)

Učenci s posebnimi potrebami, ki so vključeni v osnovnošolski izobraževanje po prilagojenem programu z nižjim izobrazbenim standardom in so izpolnili osnovnošolsko obveznost ter se ne vključijo v programe srednješolskega izobraževanja lahko ne glede na določilo prvega odstavka 55. člena tega zakona nadaljujejo izobraževanje v osnovni šoli še največ tri leta in obdržijo status učenca.

Učenci s posebnimi potrebami, ki so bili vključeni v posebni program vzgoje in izobraževanja in so izpolnili osnovnošolsko obveznost, lahko ne glede na določbo prvega odstavka 55. člena tega zakona nadaljujejo izobraževanje v posebnem programu vzgoje in izobraževanja še največ 11 let, vendar največ do 26. leta starosti.

Izobraževanje za učence, ki so se izobraževali po prilagojenih izobraževalnih programih, se izvaja v skladu s programom, ki je prilagojen vrsti in stopnji primanjkljaja, ovire oziroma motnje posameznega učenca, za učence, ki so bili vključeni v posebni program vzgoje in izobraževanja, pa v skladu s posebnim programom vzgoje in izobraževanja.

81. člen

(zasebne šole)

Določbe 61. do 63. člena, 69. in 70. člena ter 76., 77., drugega odstavka 78., 79. in 80. člena tega zakona niso obvezne za zasebne osnovne šole.

84. člen

(zaključno spričevalo)

Osnovna šola izda učencem, ki zaključijo osnovnošolsko izobraževanje, zaključna spričevala.

V zaključno spričevalo se vpišejo učenčeve ocene iz 9. razreda.

Učencem, ki so končali prilagojen izobraževalni program z nižjim izobrazbenim standardom, se v zaključno spričevalo vpišejo ocene iz 9. razreda. Če učenec pri posameznih predmetih prehaja v izobraževalni program osnovne šole, se to navede v zaključnem spričevalu.

Učencem, ki so končali posebni program vzgoje in izobraževanja, se izda zaključno potrdilo z opisno oceno dosežkov učenca. Če se je učenec občasno vključeval v prilagojen izobraževalni program, se to navede v zaključnem potrdilu.

Zasebna osnovna šola učencem izda zaključna spričevala z ocenami, kot jih določa program.

88. člen
(pravica do izobraževanja na domu)

Starši imajo pravico organizirati osnovnošolsko izobraževanje svojih otrok na domu.

89. člen
(uveljavitev pravice do izobraževanja na domu)

Starši najkasneje do začetka šolskega leta o izobraževanju otroka na domu pisno obvestijo osnovno šolo, v kateri je otrok vpisan.

Obvestilo iz prejšnjega odstavka vsebuje ime in priimek otroka, kraj, kjer bo izobraževanje potekalo, in ime in priimek oseb(e), ki bo(do) otroka poučevala(e).

Starši o izobraževanju na domu šolo obvestijo za vsako šolsko leto posebej.

Osnovna šola vodi dokumentacijo o izobraževanju učenca na domu.

90. člen
(preverjanje znanja)

Z izobraževanjem na domu mora učenec pridobiti vsaj enakovreden izobrazbeni standard, kot ga zagotavlja obvezni program javne šole.

Učenec opravlja preverjanje znanja, na podlagi katerega se ugotovi doseženi standard znanja. Doseženi standard znanja preverja osnovna šola, na katero je učenec vpisan.

Od 1. do 3. razreda se preverja znanje iz slovenščine in matematike. Na narodno mešanih območjih se v šolah z italijanskim učnim jezikom preverja znanje iz italijanščine in matematike, v dvojezičnih šolah pa iz slovenščine ali madžarščine in matematike.

Od 4. do 6. razreda se preverja znanje iz slovenščine, matematike in prvega tujega jezika. Na narodno mešanih območjih se v šolah z italijanskim učnim jezikom preverja znanje iz italijanščine, matematike in prvega tujega jezika, v dvojezičnih šolah pa iz slovenščine ali madžarščine, matematike in prvega tujega jezika.

Od 7. do 9. razreda se preverja znanje iz slovenščine, matematike, prvega tujega jezika, zgodovine, domovinske in državljske kulture in etike, športa, vsaj enega naravoslovnega in enega družboslovnega predmeta ter vsaj enega predmeta s področja umetnosti. Na narodno mešanih območjih se v šolah z italijanskim učnim jezikom namesto iz slovenščine preverja znanje iz italijanščine, v dvojezičnih šolah pa iz slovenščine ali madžarščine.

Znanje učencev, ki se izobražujejo na domu, oceni izpitna komisija.

Če učenec ne doseže standarda znanja za posamezni razred, ima pravico do ponovnega preverjanja znanja pred začetkom naslednjega šolskega leta.

Če učenec ponovnega preverjanja znanja ne opravi uspešno, mora v naslednjem šolskem letu nadaljevati osnovnošolsko izobraževanje v javni ali zasebni osnovni šoli. Če učenec 9. razreda ponovnega preverjanja ne opravi uspešno, lahko 9. razred ponavlja ali opravlja popravni izpit.

Za učence s posebnimi potrebami, ki se izobražujejo na domu po prilagojenih programih izobraževanja ali po posebnem programu vzgoje in izobraževanja, se preverjanje, znanja izvaja v skladu s pravilnikom, ki ureja osnovnošolsko izobraževanje učencev s posebnimi potrebami na domu.

91. člen

(nacionalno preverjanje znanja za učence, ki se izobražujejo na domu)

Za učence, ki se izobražujejo na domu, se za nacionalno preverjanje znanja uporablja določba 64. člena tega zakona.

Za učence s posebnimi potrebami, ki se izobražujejo na domu po prilagojenih izobraževalnih programih in po posebnem programu vzgoje in izobraževanja, se za preverjanje znanja uporablja določba 67. člena tega zakona.

92. člen

(spričevalo o izobraževanju na domu)

Osnovna šola, na katero je učenec vpisan, izda učencu spričevalo o izobraževanju na domu. Spričevalo o izobraževanju na domu je javna listina.

Pri izdajanju spričeval o izobraževanju na domu se uporabljajo določbe od 83. do 87. člena tega zakona.

Za učence s posebnimi potrebami, ki se izobražujejo na domu po prilagojenih izobraževalnih programih ali po posebnem programu vzgoje in izobraževanja, se pri izdajanju spričeval

uporabljajo določbe drugega odstavka 82. člena tega zakona ter tretjega in četrtega odstavka 84. člena tega zakona.

95. člen **(vrsta zbirk podatkov)**

Osnovna šola vodi naslednje zbirke podatkov:

1. zbirko podatkov o učencih, vpisanih v osnovno šolo, in njihovih starših,
2. zbirko podatkov o napredovanju učencev, izdanih spričevalih, vzgojnih opominih in drugih listinah,
3. zbirko podatkov o gibalnih sposobnostih in morfoloških značilnostih učencev,
4. zbirko podatkov o učencih, ki potrebujejo pomoč oziroma svetovanje.

Zbirka podatkov iz 1. točke prejšnjega odstavka obsega:

- podatke o učencu: ime in priimek ter EMŠO, spol, datum, kraj in državo rojstva, prebivališče in državljanstvo, zdravstvene posebnosti, katerih poznavanje je nujno za učenčevo varnost in za delo z učencem in
- podatke o starših: ime in priimek, naslov prebivališča, telefonska številka, na katero je mogoče posredovati nujna sporočila v času, ko je učenec v šoli.

Zbirka podatkov iz 2. točke prvega odstavka tega člena obsega poleg podatkov iz prve alineje prejšnjega odstavka še podatke o napredovanju učenca, izdanih spričevalih, vzgojnih opominih in drugih listinah.

Zbirka podatkov iz 3. točke prvega odstavka tega člena obsega poleg podatkov iz prve alineje drugega odstavka tega člena še podatke o gibalnih sposobnostih in morfoloških značilnostih učenca, ki se nanašajo na: telesno višino, voluminoznost telesa, hitrost alternativnih gibov, eksplozivno moč, koordinacijo gibanja telesa, fizično vzdržljivost trupa, gibljivost, mišično vzdržljivost ramenskega obroča in rok, sprintersko hitrost in vzdržljivost v submaksimalnem kontinuiranem naprežanju.

Osebni podatki iz 3. točke prvega odstavka tega člena se zbirajo v soglasju s starši oziroma skrbniki učencev.

Zbirka podatkov iz 4. točke prvega odstavka tega člena obsega poleg podatkov iz 1. in 2. točke prvega odstavka tega člena še:

- družinsko in socialno anamnezo;
- razvojno anamnezo;

- strokovno interpretirane rezultate diagnostičnih postopkov;
- podatke o postopkih strokovne pomoči oziroma svetovanja;
- dokumentacijo v zvezi s postopkom usmerjanja učenca s posebnimi potrebami;
- strokovna mnenja drugih inštitucij: centrov za socialno delo, zdravstvenih inštitucij,
- svetovalnih centrov oziroma vzgojnih posvetovalnic.

Osebni podatki iz 4. točke se zbirajo v soglasju s starši učencev, razen v primeru, ko je učenec v družini ogrožen in ga je potrebno zavarovati.

Svetovalni delavci so podatke iz 4. točke dolžni varovati kot poklicno skrivnost. Te podatke so kot poklicno skrivnost dolžni varovati tudi drugi strokovni delavci, ki so jim podatki posredovani zaradi narave njihovega dela.

Evidenca šoloobveznih otrok, ki jo vodi ministrstvo v skladu z drugim odstavkom 48. člena tega zakona, obsega:

- podatke o otroku: ime in priimek ter EMŠO, datum rojstva, naslov prebivališča, ter
- podatke o starših: ime in priimek, naslov prebivališča.

Evidenca učencev, ki opravljajo nacionalno preverjanje znanja, vsebuje:

- ime in priimek učenca ter EMŠO, spol, datum, kraj in državo rojstva,
- ime osnovne šole oziroma podružnice, na kateri učenec opravlja nacionalno preverjanje znanja, izobraževalni program ter razred in oddelek,
- šolsko leto, v katerem učenec opravlja nacionalno preverjanje znanja,
- seznam predmetov, iz katerih učenec opravlja nacionalno preverjanje znanja,
- podatke iz odločbe o usmeritvi učenca s posebnimi potrebami o vrsti in stopnji primanjkljajev, ovir oziroma motenj, ki so potrebni za prilagojeno opravljanje nacionalnega preverjanja znanja, zaključne ocene učenca pri posameznih predmetih v 6. in 9. razredu, pri predmetih tehnika in tehnologija ter domovinska in državljanska kultura in etika pa zaključni oceni iz 8. razreda.
- dosežke učenca na nacionalnem preverjanju znanja.

Evidenco iz tega odstavka vodi Državni izpitni center.

97. člen
(namen in uporaba zbirk podatkov)

Osebni podatki učencev iz zbirk podatkov iz 95. člena se zbirajo, obdelujejo, shranjujejo in uporabljajo za potrebe obveznega izobraževanja in posredujejo ministrstvu, pristojnemu za šolstvo, za izvajanje z zakonom določenih nalog ter Državnemu izpitnemu centru za izvajanje nacionalnega preverjanja znanja.

Podatki iz devetega odstavka 95. člena tega zakona se ne smejo obdelovati, uporabljati in objavljati za namen razvrščanja šol.

Za potrebe znanstveno-raziskovalnega dela in pri izdelavi statističnih analiz se smejo osebni podatki uporabljati in objavljati tako, da identiteta učenca ni razvidna.

98. člen
(shranjevanje zbirk podatkov)

Zbirke podatkov o učencu, napredovanju, izdanih spričevalih in drugih listinah se hranijo trajno, ostali podatki iz zbirk podatkov, ki jih vodi osnovna šola, pa se hranijo eno leto po zaključku šolanja učenca.

101. člen
(globa za prekrške za pravne in odgovorne osebe)

Z globo od 1000 do 2000 eurov se za prekršek kaznuje osnovno šolo in z globo od 500 do 1000 eurov odgovorno osebo osnovne šole, če:

- ne izvaja vzgojno-izobraževalnega dela v obsegu, ki ga določata predmetnik in učni načrt (29. in 30. člen tega zakona);
- ne izvaja vzgojno-izobraževalnega dela po letnem delovnem načrtu (31. člen tega zakona) in vzgojnem načrtu (60.d člen tega zakona);
- ne izvaja vzgojno-izobraževalnega dela za učence s posebnimi potrebami iz prvega odstavka 12. člena tega zakona v skladu z odločbo o usmeritvi;
- odkloni vpis otroka iz svojega šolskega okoliša (48. člen tega zakona);
- ne vodi predpisanih zbirk podatkov (95. člen tega zakona).

102. člen
(globa za prekrške za starše)

Z globo od 100 do 300 eurov se za prekršek kaznuje starše, če v roku, določenem v 96. členu tega zakona, šoli ne sporočijo sprememb podatkov, vsebovanih v zbirkah podatkov iz 95. člena tega zakona (96. člen tega zakona).

Z globo od 500 do 1000 eurov se za prekršek kaznuje starše, če:

- ne vpišejo otroka v osnovno šolo v skladu s 45. členom tega zakona;
- njihov otrok ne obiskuje pouka in drugih dejavnosti v okviru obveznega programa osnovne šole iz neopravičljivih razlogov (50. člen tega zakona);
- izobraževanje njihovega otroka na domu ne poteka v skladu z 89., 90. in 91. členom tega zakona, če gre za razloge na strani staršev.
- se izobražujejo na domu.

Zakon o izobraževanju odraslih ZIO-1; (Uradni list RS, št. 6/18 in 189/20 – ZFRO)

14. člen

(preverjanje in ocenjevanje znanja ter priznavanje predhodno pridobljenega znanja)

(1) Preverjanje in ocenjevanje znanja ter priznavanje predhodno pridobljenega znanja v programu osnovne šole za odrasle določi minister.

(2) Udeleženci izobraževanja odraslih ne opravljajo nacionalnega preverjanja znanja, določenega s predpisi, ki urejajo področje osnovnošolskega izobraževanja.